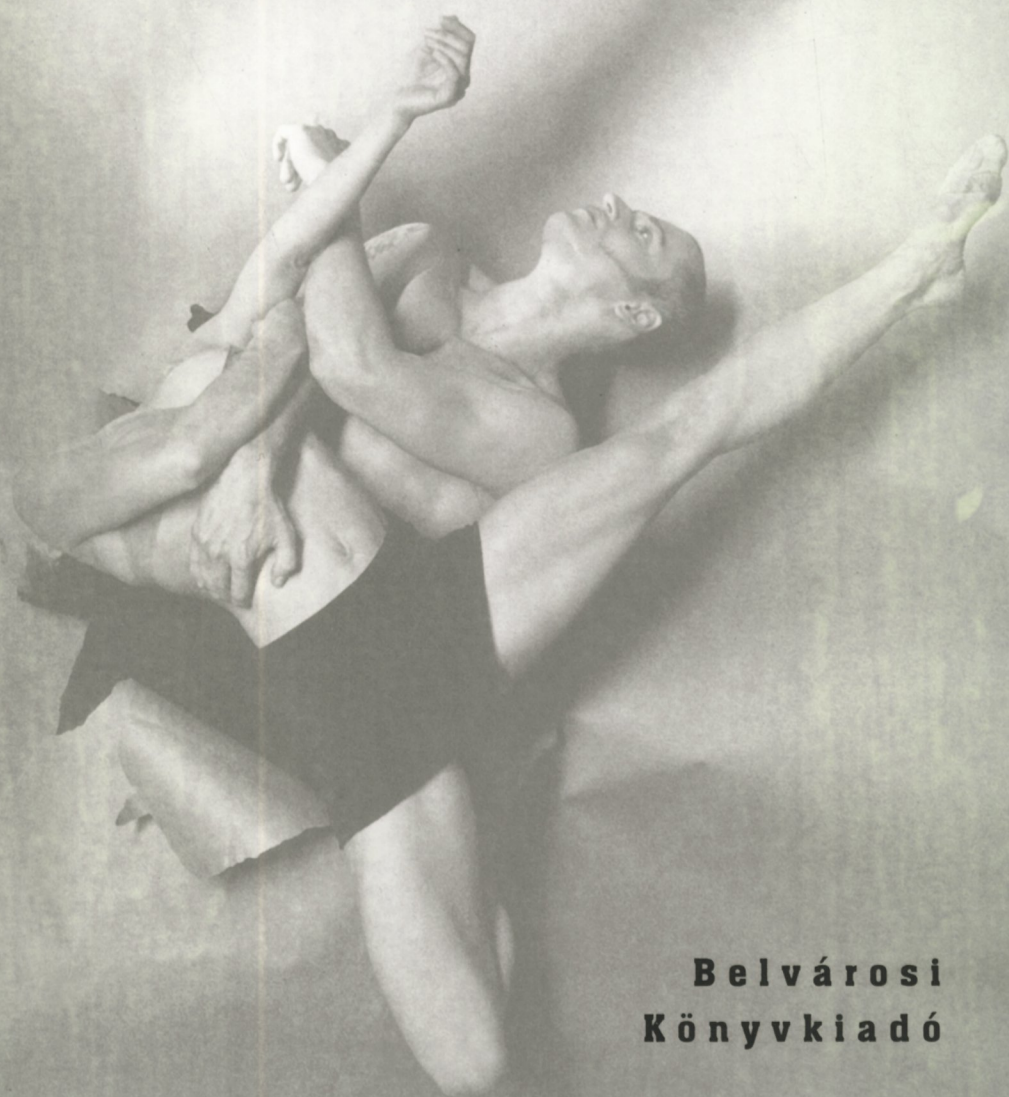

S Z E N T I T I B O R

Szampó és Mirmidó

**Belvárosi
Könyvkiadó**

SZENTI TIBOR

SZAMPÓ ÉS MIRMIDÓ

Elbeszélések

Szerkesztette
Péter László

Belvárosi Könyvkiadó
Budapest
1999

TARTALOM

BEVEZETŐ
A KOLOSTOR
TALÁLKOZÁS
A DOBOZGYÚJTÓ
ITT HAGYOTT A VONAT
LÉPCSŐHÁZ
A FAL
HA FÖLKEKEL, MAJD LEÁLDOZIK A NAP
A NYÁLFOLYÁS
A VADÁSZAT
A HÁBORÚ
AZ ÜDÜLŐSZIGET
VIRÁGVASÁRNAP
SZAMPÓ
MIRMIDÓ
BOLDOG OTTHONUNK
KIÁLTÁS A KÚTBÓL
A SÁMÁN
VÉGTISZTESSÉG

SZENTI TIBOR

író, néprajzkutató rövid életrajza és munkássága

BEVEZETŐ

Szárnyaljuk be együtt a szivárványt, és baktassunk sötétben az éj fekete lován. Bízunk benne, hogy történik valami, és holnapra fölvirrad. Káprázat minden és szertefut, ha megérintjük. Amikor a tenyerünket kinyitjuk, a semmi gurul ki ujjaink közül. Csak a hit marad meg, hogy egyszer, valamikor, a távoli és bizonytalan jövőben az enyészet elpusztul, majd hamvait fölveri az élet.

Nem vagyok hagyománypusztító, sem pesszimista vagy nihilista. Ugyanakkor az elbeszéléseim mazochisztikusan kegyetlenek, abszurdok, szürrealisztikusak és egzisztencialisták. Hatott rám a szimbolizmus. Éppúgy szeretem a metaforákat, mint a különös költői képeket és hasonlatokat. Vonz a mitikus fantasztikum és a naturalisztikusan reális ábrázolás. Gondolataimat ezek sajátos keverékével fejeztem ki.

Ismerem Kierkegaardot; teológiaellenessége és a mögötte megbúvó istentagadása számomra elfogadhatatlan, hiszen szememben az ateizmus mindenkor a félműveltséget, a tudományos fölkészületlenséget és az intelligencia hiányosságát jelenti! Nem véletlen, hogy e kötetemmel párhuzamosan írtam az *Istent közelítve* című esszékönyvemet. Olvastam továbbá Heideggert, Bretont, Aragont, Éluard-t, Le Clézíót; másfelől pedig, Buzzatit, Kafkát, Camus-t stb. Nem követtem Sartre politikai ideológiához kötött alkotási módját, de meghatározó hatással mégsem ők voltak rám. Helyettük a saját környezetem alakított, amely bőven szolgáltatta az általuk is képviselt jellegzetes életérzéseket.

Eszembe sem jutott polgárt pukkasztani (hiszen magam is polgár vagyok!), vagy bolondgombás állapotban vadakat fecsegni. Írásaim között egy sincs, amelyiknek ne volna olyan igaz történetmagva, amelyet hatvan évem során így vagy úgy meg ne szenvedtem volna. Ez adhat hitelt nekik.

Azok ellenére is bízom az emberben, hogy sok mindent megtesz környezetének és önmagának pusztítására. Ez a kötet éppen abból a humanitásból született, amely féltéséből táplálkozik. Ólomsúlyként ránk nehezedő életérzéseket bont ki, az elmagányosodást és a kiszolgáltatottságot. Nincs szörnyűbb, mint közömbös környezetben, segítség nélkül, tehetetlenül túrni a vigasztalan és változtathatatlan rosszat. Ebben a világban minden elpusztul és a léleknek nem marad egyetlen biztos kapaszkodója sem.

Azért pedig magadat ne hibáztasd, hogy elnyomorodsz, és képtelen vagy kibontakozni. Úgy érzed, elhagytak, pedig te mindenkit segítettél. Hiába küzdesz, ha az emberek körülötted közömbösek vagy ellenségesek. Legszörnyűbbnek mégis a körülvevő butaságot éled meg. Ünnepektől személyiségek álarcában mutatkoznak ők, akik sorsod kövér ujjuk köré tekerik, és fűrészpont aprítanak belőled; akik magukat mindenhatónak tartják, és hatalmukkal a saját ketrecükben magányra kárhoztatnak. Társak nélkül pedig nem tudsz küzdeni. Nem tudják, hogy fölösleges háborút vívni ellened, mert az ember bármennyire is nyílt, és tágítani igyekszik világát, magát zárja önnön börtönébe. Éppen ezért fölösleges támadni, hiszen a saját rácsaink mögött is éppúgy elpusztulunk. A kérdés csupán az, hogy ezen a toron üzletelve, vajon kinek a maradékát méri ki előbb?

Az elmagányosodásról szólva nem szociális gondokról írok. Az elsivárosodásban ugyanis nem marasztalható el egyetlen társadalom sem; sem azok, akik (nemcsak Magyarországon, hanem) Közép-Európában a trianoni békediktátum és a jaltai szerződés következtében egymást faló farkasokká váltak, sem azok, akik e dicső alkotásokat addigi történelmük szégyeneként létrehozták, hanem egyedül az emberi fejlődés, amellyel a lélek alakulásának talán közbülső állomását érintettem. Remélem, hogy ezt a korszakunkat súlyos katalizmák nélkül hátrahagyjuk, és a mindenkori csoportra jellemző összefogással áthidalhatjuk. Mert jaj annak a nemzedéknek, amelyik erre képtelen lesz és a lelki elszegényedést tovább cipelve segíti.

A 20. század végén az egyes ember vagy individuummá válik, vagy marad ugyan valamilyen közösségben, de ezek a csoportok az esetek többségében nem előnyükre, hanem hátrányukra változnak; gyakran egymással is rivalizáló bandákká alakulnak. Mindkét változatban nem a fejlődést, hanem a hanyatlást, az elembertelenedést segítik.

Hermann Imre nyomán magam is vallom, hogy az embert a természet megfosztotta legtermészetesebb ősanjától: a fától, de még a saját védelmező szörzetétől is. Sebj, ha helyette megáldotta emberi érzelmekkel és gondolatokkal. Az érzelmek viszont, mint a fölforrt víz, gőzként elpárolognak, és az üst alján – Desmond Morris angol etológus szavaival élve – csak a *csupasz majom* marad.

A szüntelen egymásért és egymás ellen való küzdelemben Mirmidó az „örök férfi”, Szampó pedig az „örök nő”. Ketten együtt pedig az „örök Embert” alkotják, csak közben az Édenkert elveszett. Nincs boldog otthonunk. Milyenek ők? Amilyenek most mi vagyunk. Nem tetszik az arcunk? Pedig a tükör nem is olyan görbe, csak már hajlamosak vagyunk mást látni benne, mint amit a valóság mutat.

Átalakuló, nemegyszer hanyatló kultúránk, és a helyette kapott elgépiesedő, pénzcentrikus civilizációnk megfoszt minket lelkünk táplálékától, a szeretettől. Szembefordít bennünket egymással, és ha először nem te lösz, akkor téged lőnek le. „Olyan, kit végül is megölnek, mert maga még sosem ölt.” (Radnóti Miklós: A „Meredek út” egyik példányára.) Mára nemcsak az egykori Éden veszett el, hanem az is, ami nekünk kívülről maradt. A Hemingway-i bölcs megállapítás, hogy az embert el lehet pusztítani, de legyőzni nem, itt sajnos nem igaz. Ebben a világban az egyén már hiába küzd, legyőzetik és kivettetik, akár egykor a bélpoklos a saját falujából.

Ennek a kis kötetnek a gondolatai nem azért születtek, hogy belőlük példatár legyen, még csak gyógyszerként sem ajánlhatom senkinek. Útjelzők. Azt szerettem volna velük megmutatni, hogy merre ne haladjunk.

Szerető család, segítő emberek övezik életemet. Érzem a felőlük sugárzó meleget. Mégis, önhibámon kívül, a lelkem legmélyén elmagányosodom, és szinte menekülök előlük. Az a kor, amelyben élek, az a társadalom, amelyben dolgozom, mindinkább eltaszít embertársaimtól. Futnék utánuk, de gyorsvonatként elszáguldanak, és a peronon hagynak. Mennék megkeresni igaz társamat, aki szólít és kutatva vár, de lábam a földbe gyökerezik, szarvassá változom, és vadászok elől kell menekülnöm, vagy olvadó hőember leszek. Hol zárt üvegajtó, hol vége-nincs fal, vagy éppen a rám törő különös kór állja utam.

Káprázat vesz körül és szállok. Kutatom Őt a napban, és sámánként fölmászok a tetejetlen fán a túlvilágba, vagy gyökerein leereszkedem az alvilágba, hogy végre megtaláljam, és újra szerethessük egymást. De van egy szinte láthatatlan erő, amely az utolsó pillanatban szüntelen elsodor, és mind messzebb kerülünk egymástól, vagy éppen gyűlölt ellenségekké válunk. Utóbb már azt sem tudom, hogy ez a hatalom bennem nő-e démonná, vagy kívülről kísért és fojtogat? Csak az a bizonyos, hogy létezik, és egyedül hiába küzdök ellene, mert hajától megfosztott Sámsonként minden erőm elveszítem, és önhibámon kívül romlásba taszít.

Mirmidó és Szampó sorra elbuknak. Mindkettejükben rendre én pusztulok el. Mégsem adom föl. Ha kopogtatnak ablaktalan szobám ajtaján, és a sötétségen kívül rajta nem jön be senki, én akkor is ordítok:

– Lépj be, és oszlasd el a magányt, hogy a fal árnyékából végre mindketten kiléphessünk!

Hódmezővásárhely, 1998. márc. 5.

A KOLOSTOR

A falu a hegy lábánál, szűk völgyben terült el. Házai szinte belevesztek a hajnali szürkületbe. A pára foszlányokban ült a kertekben, és a kakas sem szólalt még meg, kapirgálásra szólítva tyúkjait.

A hegyen túlról hirtelen kürtök riadtak, és dörögni kezdtek a fegyverek. Az emberek szeméből gyorsan kiment az álom, és összevissza futkostak.

– Itt a török! – kiabálták.

– Mentsétek meg az ifjakat és a gyerekeket!

A zűrzavarban volt, aki szerszámot fogott, és csuporba rejtve, a szoba sarkába elásta ékszereit vagy pénzermeit. Mások a barmokat terelték ki a téli szálláskertből, és szétverték a patak árterében, az ősi fűzfák és nád között. A tanító már a téren állt, és az anyák hozzá vitték gyermekeiket.

– Szaporán! – nógatta a falusiakat. – A szélső házat már elérte egy ágyúgolyó.

Húsz-huszonöt serdületlen gyereket tereltek egybe, és öt szüzet. Három fesső rózsaszálat, köztük a zsellér hegygazda Piroskáját és két sudár, még alig pelyhedző állú legényt. Egyike a kovács fia volt, András. A menet megindult a meredek hegyi kaptatón az erődítménynek beillő kolostor felé.

– Istenem, látlak-e még valaha? – siránkozott Piroska anyja.

– A hegy magas. Nézd az ormát, elveszik a felhők között. A török oda föl nem ér, a kolostor pedig lőtávolon kívül esik – vigasztalta a tanító az asszonyt.

A kovács bölcsebb volt, amikor megölelte gyermekét. Búcsúzóul annyit mondott neki:

– Ebben a világban a túlélés egyetlen reménye a kolostor, fiam. A rend előbb-utóbb befogad. Imádkozz majd érettünk!

A tanító délre megérkezett a hatalmas tölgyfa kapu elé, és meghúzta a jelző csengőt. A gyerekek szótlanul álltak bebocsátásra várakozva. Lelkükön, mint tetőn a szikla, súlyos teherként ült a bánat. Elszakadtak a szüleiktől. A kicsik mellét zokogás rázta, az ifjak előtörő könnyeiket törülgették.

A kapun vágott kis ablak megnyílt, és a rend szolgálja kikérdezte őket. Azután eltűnt és ismét csend ereszkedett a csoportra. Talán egy óra is elmúlhatott, mire a nagy kapu eresztékeiben megremegve, sarkain csikorogva résnyire megnyílt, és a várakozók egyenként beléphettek. Mielőtt elnyelte őket a kolostor csöndes világa, a tanító így szólt hozzájuk:

– Forduljatok vissza, és még egyszer nézzetek le a falura. Búcsúzzatok el, mert lehet, hogy még éltek, e falak közül többé ki nem léptek. Ez lesz az otthonotok.

A gyerekek pillanatra megálltak. A nap most emelkedett föl a távoli dombok mögül a látóhatár tetejére, és bevilágította a tájat. Amint a köd gyorsan oszlani kezdett, a fény, akár a pára, aranyfüstbe burkolta a házakat, és a falu végleg elveszett káprázó szemük előtt.

Az udvaron sötét homály ült. Ide még délben is ritkán talál utat a napsugár. A mohos, szürke kövekből rakott falakról csöpögött a lecsapódó pára. Az átnedvesedő ruhák alatt didergett a test, és megfagyott a lélek.

Piroska erősen szorította András meleg kezét. Legszívesebben a mellére vonta volna, hogy átkarolja, és ölelésre magához vonja; hogy engedjen körülötte a hideg, de érzelmét ennyi

bizalmatlanul fürkésző tekintet előtt nem merte föltárni. A szerzetesrend barátai és nővérei két oldalt ott álltak szótlanul a csuhákban. Az egyik rögtön észre is vette, amint az ifjú pár egymás kezét fogja, és ráripakodott Piroskára:

– Te szemérmetlen, parázna, elkárhazol! A pokolban emleiden majd vérszopó kutyák híznak, és az alfeledbe gonosz lelkek parazsat dugnak. Ha leérsz a celládba, penitenciául imádkozz el egy rózsafüzért.

A fiatalokat ezután pillanatok alatt nemek szerint elválasztották, és a kolostor egymástól legtávolabbi két szárnyépületébe vitték. Az ikrek elszakítása volt a legszomorúbb. Eddigi rövidke életük minden percét együtt töltötték. Közös nevelkedtek anyjuk méhében, születtek e világra, első tétova lépteiket apjuk faragta egyazon járókában tették meg, és míg szüleik a mezőn dolgoztak, önfeledten játszottak a hátsó színen, a puha szalmában. Úgy csimpaszkodtak most is egymásba, mintha összenőttek volna, de mivel külön neműeknek születtek, itt a sorsuk megpecsételődött. Az egyik csuha alól kemény, szőrös kar nyúlt ki, és széttépte ezt a testi-lelki kapcsolatot. A fiatalok többé nem is látták a kisgyerekeket, akik naponta tanulni jöttek össze. A hajadonok és a legények csakhamar átöltöztek szürke daróc ruháikba, és besorításuk szerint dolgozni kezdtek.

– Te, lányom – mutatott Piroskára a rendanya –, a konyhaedényekért felelsz. Egy foltot, de egy koromszemet sem szeretnék rajtuk látni, mert különben valamennyit a hosszú hajaddal sikálom tisztára. Úgy ragyogjanak, akár az oltárra helyezett monstrancia, hogy az ördög, aki kerüli a fényt, távol tartsa magát tőlük. A kötelező imádságos órákon kívül nem szeretnék máshol látni, mint a mosogatóban. Megértetted?

– Igen, szent anyám!

– Meglátom, hogyan viseled magad, és ha megfelelsz, évre talán végleg befogad a rend.

Andrásra a kertet bízta.

– Elég nagy darab, erős legény vagy, fiam. A te kezeden jobban áll az ásó, mint a kiegyenesített kasza. Fogadni mernék, hogy apád titokban már készítette bátyádnak gyilkos vasát, amikor a parasztvezér hordája pusztítani kezdte a határt, mert a fajtád mind lázadó. Bár akkor még igen aprócska legény lehettél, ha egyáltalán rebellisnek már megszülettél. De, ha anyád világra hozott, szenteld gyarló életed olyan föladatnak, amely Istennek kedves. Ezután csak a szilvával, a körtével meg a káposztával hadakozzál. Amennyit elpusztítanak belőlük a férgek, a böjtön kívül annnyival több napot koplalhatsz. Tedd magad hasznossá a mi Urunk és a rendtársak előtt – tette hozzá eligazításul a rendfőnök, és Andrást munkába állította.

Ettől kezdve az idő szinte megállt. Naptár nem volt e falak között. A természet változása adott némi tájékozódást, amint a felhők jártak, fecskék jöttek, költöttek és elrepültek. A darócot hol vékonyabb, hol pedig vastagabb változatban húzták magukra.

Piroska a konyha hátsó szögletében, egy jókora gözölgő dézsa fölé hajolva mosogatott. Itt a mezítelenség minden formája halálos bűn volt, a csábító csupasz női karok pedig a rendtagok számára egyenesen elviselhetetlen látványt nyújtottak volna, ezért a mosogatást csuklóig zárt ujjú ruhában kellett végeznie. Piroska lassanként hozzászokott, hogy a rajta lévő daróc a zsíros mosogatólétől hol könyékig, hol vállig nedves volt, és alatta az egykor selymes tapintású, fehér bőrt vörös kelések fődtek.

Andrásnak más helyzete volt. A meredek kőfalak elzárt kertben az ehető gyökerek, gumók és a bogyók egymást váltották. Mindennap inaszakadtáig dolgozott. Hordta a trágyát, kosárban cipelte a termést, talicskázta az összevágott száraz gallyakat, és vakondként dúrta a földet. Egy laikus barát szuszogott mögötte, aki a nap különböző óráiban rendre a földre nyomta, és

hangos szóval imádkoztak. Ilyenkor kicsit pihent, csak a lába bánta, mert hol sárban, hol göröngyön térdelt.

A két szerelmes fiatal, Piroska és András lassanként elfeledte egymást. Kezdetben sűrűn gondoltak a másikra. Képzeletükben fölmerült a legény vagy a lány alakja. Ha lágyszellő járt a kertben, András néha úgy érezte, Piroska forró lehelete perzseli arcát, de a tekintetét már nem tudta fölledéni. A lány a gőzbe bámult, ahogy ez a dézsa fölött kavargott a hideg levegőben. Olykor úgy tűnt föl neki, mintha András alakja bontakoznék ki a gomolygó párából, de a képzelet szülte látomás gyorsan széteszlott, csak a zsíros lé csurgott tovább a rideg falakról.

Így telt el egy teljes év, amint a szünni nem akaró órák mint fölfűzött gyötrelmemorzsák a láthatatlan gyapjuszálról lassanként lemorzsolódtak. A rendanya és a rendfőnök, ha nem fejezték is ki, titokban meg voltak elégedve velük. A munkájukat jól végezték, és szabados paraszti viselkedésüket is alázattá tudták szelídíteni. Kiemelték hát őket eddigi körülményeikből. Önálló cellát kaptak, és megkezdték a tanításukat. Előbb a latin és görög nyelv, a betűvetés és olvasás, majd a teológiai ismeretek következtek.

A szüntelen imádkozás és szolgálat, a rengeteg tanulás és részvétel a közös szertartásokon percnyi időt sem hagyott nekik, hogy gondolkodjanak, és önmagukkal foglalkozzanak. A külvilágból nagy ritkán egy-egy jelzés érkezett. Tompa pufogások hirdették, hogy a völgyben a török ágyúk szétverik a házakat. Máskor meg fekete korom hullt a kolostor udvarára, jelezvén, hogy ég a falu.

Piroska egyszer bátortalanul meg is kérdezte a rendanyát, hogy mi hír hazulról, élnek-e még a szülei? Ő így felelt:

– A te otthonod a kolostor, anyád a Szent Szűz, Atyád az Isten. Kell ennél fontosabb családi pártfogás? A bűnös földi létet felejtse el. Forgasd szemed áhítattal az ég felé. Érezd a Mindenható kegyelmét és szeretetét. Teljen el a lelked Szentlélekkel, és többé nem kívánod halandó eleid emlékét. Légy alázatos!

– Légy alázatos..., légy alázatos... – fülében napokig ezt hallotta lassan elhaló hangon, míg valóban alázatosná nem vált, akár egy törleszkedő macska a gazdasszony bokájánál.

Ismét évek teltek. Piroska és András érett fiatallá, művelt emberré és jámbor kolostorlakóvá fejlődött. Egy napon örömhírt mondtak nekik. Szerzetessé és nővérré avatják őket. A következő két nagy ünnepen előbb a férfiakat, azután a nőket szentelték. Ott feküdtek fehér gyolcsruhában, kitárt karral, arccal a kőre borulva, a templom szentélyében, az oltár előtt. A vastag viaszgyertyák sárga fénye imbolygott a szentek fakó szobrai között. A félhomályt csak a csúcsíves ablakok színes üvegein átszűrődő szivárványos napsugár törte meg, de ez is elveszett a fölgomolygó, az egész templomhajót betöltő tömjénfüstben.

András és Piroska a fölszenteléskor végleg elveszítette eredeti nevét. Főnökeik sokáig gondolkodtak azon, hogy számukra mi lehetne a legtalálhatóbb. Miután nem nemesi, hanem egyszerű póri családból jöttek, úgy döntöttek, hogy őket nem illetheti meg a szentek valamelyikének latin névváltozata. Új nevüket tehát a tulajdonságuk alapján kapják.

– Te, Piroska, olyan vagy, akár a szorgalmas malom, amely nővértársaidnak örli és teremti a javakat. Légy hát ezután Szampó – mondta neki a főnöknő.

– András, benned ott kuttog valami huncut ördögi. No, nem vagy fővezér, Lucifer, netán Belzebub, csak afféle kis Mirmidó. Az arcod, a hajad is olyan fekete. Viseld tehát ezután ezt a nevet – beszélte neki a rendfőnök.

Szampó és Mirmidó élete ezután jelentősen megváltozott. A bizalom jegyében, a kolostori kerengőben mindennap egyszer, amikor a hangos imádkozással összekötött egészségügyi sétát végezték, és egymás után, libasorban, lassú léptekkel, elől a barátok, mögöttük a nővérek haladtak, újra találkoztak.

Az elmúlt évek alatt sokat fejlődtek, mégis egyszerre ismerték föl egymást. Szampó arca olyannak látszott, mint a fátyollal keretezett, egy éjjel nyíló, halovány virág; keze feje akár a fehér lilium, és teste úgy sejlett át a világos szöveten, mintha erőfélben lévő, rózsaszín málna volna.

Mirmidó maga volt a fiatal élet és egészség. Sudár alakját kiemelte a szürke csuha, keskeny derekát szorosabbra fűzte az övként körülötte tekergő sárga kötél. Barna arcából, mint pöröly alól a kovács szikrája, élénken tüzelő szeme gyújtotta Szampót, aki először védekezni akart ellene, és hangosabban mormolta a rózsafüzért, de érezte, hogy késő. Szíve lángot fogott, és édes-bús kínként égette lelkét.

Mirmidó próbálta szemét levenni a lányról, de ő mágnesként vonzotta, és az ifjú barát tudta, hogy elveszett. Egész testében olyan erős ütést érzett, mint amikor a mezőn dolgozó jobbágyot villám sújtja. Tetőtől talpig megperzselődött.

Mindketten próbálták kiverni szívéből a másik látványát és emlékét. Megkíséreltek Máriára és a szentekre gondolni, de agyukban lélekmadárként befészkelte magát a szeretett ember melege, és ebben a forró környezetben, mint a fönix madár, előbb saját hamvaikból újjáéledtek, majd a beteljesületlen vágy izzásában szinte porig égtek.

Szampó és Mirmidó nem bírta tovább, és a gyónásban föladta magát. A barátot böjtölésre fogták. A hideg víz, a falat száraz kenyér és a cella nyirkos hidege csakhamar érezte hatását. Szeme beesett, és már csak a láztól égett. Ajka kicserepesedett, majd egykor izmos karján lötyögni kezdett a bőr.

Szampónak is vezekelnie kellett. Bevitték a kápolnába, és megvető tekintetektől kísérve, felső testéről lerángatták a ruhát. A mellére értvén, ráparancsoltak, hogy tenyerével takarja el „szégyenét”. Körbejárt a korbács, és ahogy kerengve lépdelt körülötte, véresre verték a hátát.

Egy darabig összeszorította ajkát, de ahogy a kegyetlen szíjfonatok mind mélyebben a húsába téptek, előbb sziszegni, majd egyre hangosabban jajgatni, végül fájdalmában ordítani kezdett, akár az életétől búcsúzó, sebzett állat a vadászaton. Arccal a kőre zuhant, összetörte magát, és elveszítette eszméletét. Óriási sötétség vette körül, mintha mákszemként zuhanna egy mély-séges mély fekete lyukba, mely fenyegető szájával elnyeli. Darabig még csattogott hátán a korbács, de már nem érezte.

Amikor órák múlva cellájában magához tért, iszonyú égő fájdalmat érzett. A véres lepedő – amint félmeztelen ráfektették – beleszáradt a friss sebekbe, csak a sárga savó szivárgott még duzzadt bőréből. A halovány szép test immár oda. A kenőcsök begyógyították, de a kínzó verés elmúlhatatlan nyomot hagyott rajta.

Szampó és Mirmidó abban reménykedett, hogy a testi és lelki vágy a megtöretésükkel végleg elkerüli őket, és végre élhetik a rend megtisztult szellemi életét, minden pillanatukat a Teremtőnek áldozva.

A természet azonban nagy úr, és erősebb volt náluk. Amikor a kerengőben néhány hónap múlva ismét megpillantották egymást, mint vulkánból az örök tűz, immár olthatatlanul tört elő belőlük a szeretet. Ahogy az izzó lávának sem akadály semmi, érzelmeik is kiáradtak, és mind erősebben fortyogni kezdett lelkük öntötégelye. Érezték és tudták, többé nem lesz számukra elég, ha a kerengőben távolról látják egymást. A másik testi közelségére áhítottak, és kiagyalták a legkülönösebb terveket, csak hogy valamiképpen találkozhassanak.

A rendi barátok és nővérek épülete teljesen elkülönült, de mindkét szárny felől közepén összekötő folyosó volt, melyen jókora üvegajtó állta el az utat. Szüntelenül zárva tartották, de sötét éjeken, amikor az egész kolostor mély álomban pihent, egyik felől Szampó, a másik oldalról pedig Mirmidó kilopakodott a cellájából. Nesztelenül végigfutottak a folyosón, hogy legalább az üvegen át láthassák és hallhassák egymást.

A vastag színes üveg csak messziről mutatta testük körvonalát. Amikor egymáshoz közelebb léptek, a kontúrok bizonytalanul beleolvadtak a környezetbe, és ellágyultak. A hang sem érkezett tisztán. Kiabálni nem lehetett, mert akkor mindkét oldalon kinyíltak volna a cellaajtók, és megannyi bozontos, álmos, mérges tekintet kémlelte volna, hogy mit keresnek a tiltott ajtó közelében. Ha meg suttogtak, alig hallották minden harmadik szavukat, ezeket is gyakran félreértették. Szóval és mutogatással igyekeztek egymás felől tájékozódni, de ilyenkor gyorsan jött a hajnal, és a szürkület előtt – akár a földi élet birodalmát a számkivetett, bolyongó szellemeknek – el kellett hagyniuk a folyosót, e lét sem valós, sem árnyék színterét, és visszafutniuk a cellájukba.

Hónapok múltak így, és a vágy mind inkább nőtt bennük, hogy egymást színről színre láthassák, megfoghassák egymás kezét, megsimítsák haját, csókot leheljenek az ajkára, megérintsék a mellét, és szerelmes szavakat suttogjanak, mint évtizeddel azelőtt. De az üvegajtó nem tárult ki, rejtett zárát csak a rendfőnök nyithatta.

Mirmidó tudta, hogy elég lenne egy nagyobb kő, amelyet séta közben észrevétlen fölemel, és elrejt a kámzsája alatt, hogy betörje vele ezt a kegyetlenül közékük ékelődött akadályt; vagy bocskorának egyetlen, erőteljes rúgása ízzé-porrá zúzná ezt a szörnyű ajtót, de e gondolattól mindig meghökölt. Lépéssel visszahátrált, és csak integetett odaát, majd imáival nem győzte egész nap levezekelni éjjel elkövetett bűnét.

Egy napon azután észrevette, hogy az ajtótok és a fal között vékony repedés van, és ha rászorítják az ajkukat, még a suttogás is átjut. Mirmidó ekkor hívta Szampót.

– Kedvesem, látod, e rideg falak között csak mi vagyunk forró lények, a többiek csupán hideg szellemek. Árnyaik szüntelen itt kísértenek, bár erőt rajtunk nem vehetnek.

– De sohasem érinthetlek.

– Gyere az üveghez közelebb. Szorítsd rá a tenyered, és én a másik oldalt ráhajtom a fejemet.

– Érzed kezem melegét?

– Az üveg lassan enged, és mint fölkelő nap pírja az eget, előnti arcom a meleg szeretet.

Odakint a kakas kukorékolni kezdett. Olyan jel volt ez, mintha ágyút sütöttek volna el a fülük mellett. A szerelmesek szétrebbentek, és eltűntek a folyosó végén.

Így ment ez hónapról hónapra, évről évre. Egész nap csak azért éltek és imádkoztak, hogy az éj sűrű legyen, és elfödje találkáikat. A vágy pedig egyre tüzelt bennük, és mind többet követelt.

– Told le egyik válladról a pendelyt, Szampó – kérlete a lányt Mirmidó. – Lépj közelebb, hogy csupasz melled rubintja az üveget érintse, és reszketve kérő szám édes simogatással hadd fogja körül.

Mirmidó ajka rátapadt a hideg üvegre, amely izzani kezdett testük érintkező felülete között. Bár egy harmadiknak az egész olyannak látszhatott, mint aki a mézes üveget kívülről ízlelgeti, de kívülről senki sem volt jelen. Nem hallották a kakas szavát, csak a hátuk mögött, a cellákban élénkülő mocorgást. A varázs megtört, és mint üzött vadak a csaholó kutyák elől, visszafutottak, majd elrejtőztek szégyenükkel.

Máskor Szampó csábított. Amikor ott álltak egymással szemben az ajtó két oldalán, a lány kérte Mirmidót, vesse le ingét, és szorítsa mellét a színes üvegre, amelyre Szampó két törékeny tűzliliom tenyerét ráhelyezte. Az ujjak megmozdultak, és oly erővel igyekeztek volna belemarkolni az elérhetetlenbe, hogy a holdfényű körmök alól vöröslő életnedv serkent ki.

Egy éjszaka, amikor alvadt vérként fortyogott a sötétség, a két szerelmes ott állt az ajtó előtt, egymással szemben. Kiléptek ruháikból, és mezítelen testüket szorították az élettelen üvegre.

– Hunyd be a szemed, hogy jobban láss! – kérelte Szampó Mirmidót. – Engedd el magad, hogy a feszültség kilépjen tagjaidból, és mint nedves pergamen tapadj rám.

– Milyen forró vagy, Szampó! Ölelj szorosabban. Karod fonódjon nyakam köré, és átfogom a derekad. Csókolj, és nyelved hegye halmozza el ajkam ezernyi százszorszép virággal, hogy arcom, mint egy kert kinyíljon, és belőle minden szálat neked szakíthassam.

– Érintsd a mellem – kérelte Szampó –, hogy érezd alatta szívem lüktetését. Minden pillanatban érted dobog hevesen.

– Szerelmünk talán gyümölcsöt hoz, és áldott méhedben közös életünk fogan, mely emleidből táplálkozik. Nyisd meg öled, hogy az anyaság dús földjét ekém életvása fölszánthassa, és termő gyöngyöt vethessenek belé.

A szavak és a mozdulatok így vitték a két szerelmest az élet addig ismeretlen mezején a halál mezsgyéje felé, míg áttüzesült testük lángjában a földöntúli gyönyör csúcsán ráforrtak az üvegajtóra, majd e szent hevületben lángolva elporladtak.

Mivel a kolostorban a folyosót csak nagy veszély esetén használták, és e falak között az idő múlhatatlanul múlt, csak évekkel később találtak rájuk.

– Mi lehetett ez a két csomó hamu és az égett csontdarabkák itt az ajtó két oldalán? – tanakodtak értetlenül a takarításra odarendelt barátok és nővérek.

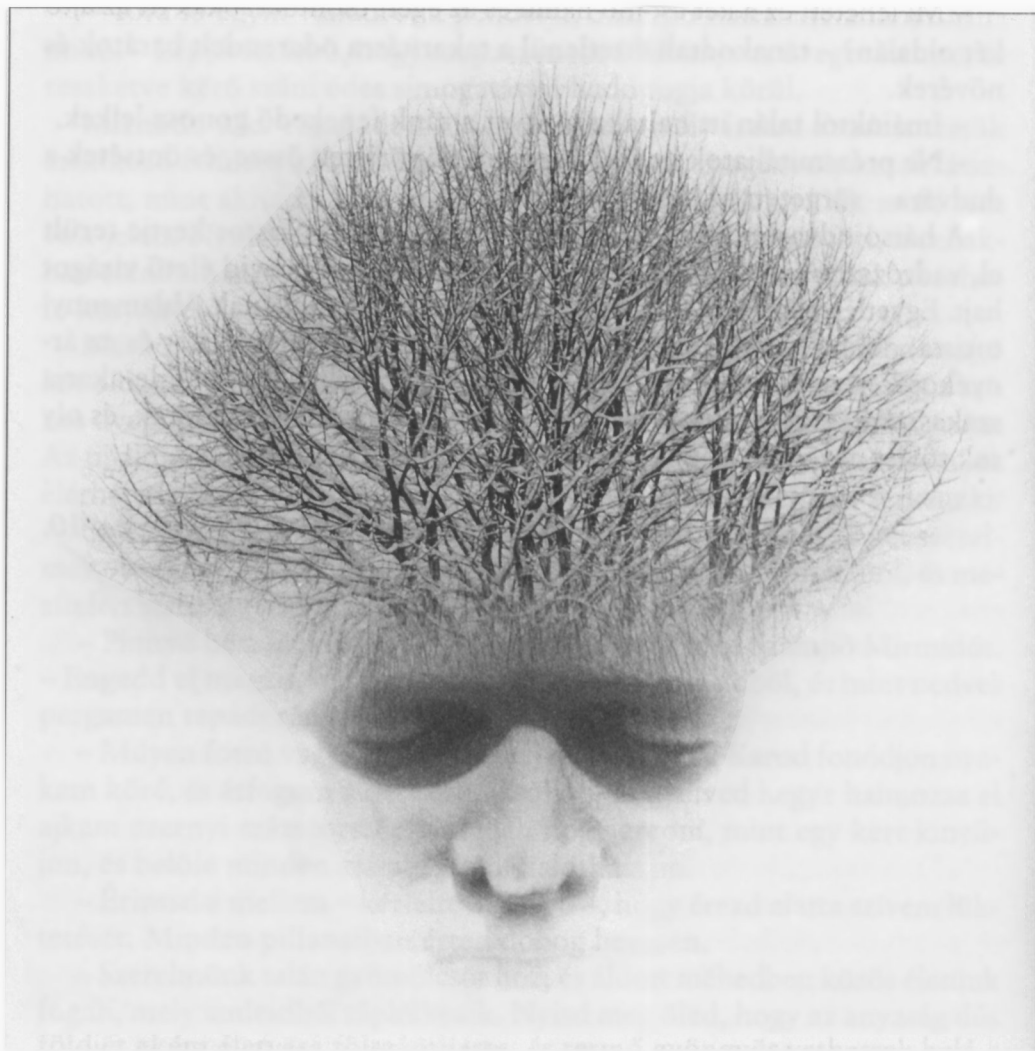
– Imáinktól talán itt haltak szörnyet a ránk fenekedő gonosz lelkek.

– Ne prézsmítálgatok itt fölöslegesen! Söpörjétek össze, és öntsétek a dudvára – sürgetett az egyik.

A hátsó udvaron, ahol fél évezreddel ezelőtt a kolostor kertje terült el, vadrózsabokor nőtt. Minden évben csak két szál, rövid életű virágot hajt. Egyetlen éjszaka illatoznak, azután hetekig hervadoznak. Valamennyi turista, aki megcsodálja az ódon falakat, a gótikus templomot és az árnyékos kerengőt, amikor ideér, a különös virágokat titokban le akarja szakasztani, hogy emlékül hazavigye. De ezek úgy összefonódtak, és oly sok tövist neveltek, hogy minden tolvajkéznek ellenállnak.

Hódmezővásárhely, 1998. márc. 10.

TALÁLKOZÁS

Harmadik órája hallgattam a vonatkerekek zakatolását. Félálomban egyik szememmel kinéztem az ablakon, és a tájat figyeltem, amint a fák, majd a házak tova rohannak mellettem. Huszonnyolc éves vagyok, jutott eszembe. Ez a majdnem három évtized úgy futott el velem, hogy szinte észre sem vettem. Ha számadást kellene végezni, semmit sem tudnék fölmutatni. Éltem az emberek életét: dolgoztam, szórakoztam, és a boldogságra vágytam. A kék madarat sohasem üldöztem, inkább arra számítottam, hogy majd közel repül hozzám.

Találkozom valakivel, aki kedves lesz nekem, betölti az életemet, és értelmet ad neki. Futó kalandjaim közül már alig emlékszem valamire. Az egész visszarévedés olyan ízt öntött a számba, mintha egy fanyar-édes italt kortyolgatnék. Végül is valamennyit lenyeltem. Nem gyötörték meg, de szomjamat sem oltották.

– Kiégtél volna, Mirmidó? – tettem föl a költői kérdést magamnak. – Talán fiatalon máris megöregedtél, és nem tudsz befogadni, szeretni, lánggal égni, ha kell megperzselődni? A tüztől félve visszahúzódsz, és talán csak hideg füstje ér?

A vonat kifutott velem egy szép mezőre, ahol a déli verőfény mint káprázat csillogott a réten. Az álom lassan karjaiba ringatott, és már nem tudtam, hogy a fény kívülről érkezik-e, vagy bennem ragyog tovább, amint a képzelet tünékeny egére fölrajzolta.

Hirtelen megállt a szerelvény, a fejem előre bukott, és minden átmenet nélkül fölébredtem. Egy ismeretlen állomásra érkeztünk, ahol sokan leszálltak. A fülke, amelyben ültem, kiürült. Már örülni kezdtem az érdes emberi érintkezéseket föl váltó simogató magánynak, amikor nyílt az ajtó, és fiatal nő lépett be. Eleinte nem láttam belőle többet, mint két nagy bőröndöt, amelyeket segítenem illett elhelyezni. Bosszús voltam, hogy kizökkentett gondolataimból, és amikor leült, ismét kibámultam az ablakon.

A következő állomásig nem történt semmi. Amikor a vonat nagyot rántva ismét megállt, akaratlanul egymásra néztünk. A szemem rajta felejtettem. Addig nem ismert, belső sugárzást éreztem, amely ebből a kellemes lényből felém áradt. Testének melege a karomon, lélegzetének párája az arcomon, a szeméből tűző sugarak pedig a lelkemben keltettek bizsergést. Sütkérezni kezdtem ebben a különös varázsban.

– Ez ő lesz, Szampó, akire oly régen vágytam – gondoltam.

A nő észrevette, hogy megigézett, és minden gondolatommal rátapadtam, mert elmosolyodott. Keresztbe tette a lábát, és szoknyája alól kivillant bársonyos combja. Szemhéját félig leeresztette, és csak a pilláin keresztül, mint finom fátyolfüggönyön át tértek be hozzá a külvilág színes fölgyulladásai. A vonzás erősödött. Nyúlni akartam felé, hogy megfogom a kezét, és ajkamhoz vonom. Rátapadok, akár egy légüres gumikorong, és hagyom, hogy hártlyabőrén keresztül a véreiből áramló élet belém folyjék.

A vonat közben elfordult, és a táj árnyékba borult. Már az ablakon túli világ sem zavart, az maradt csupán, ami itt a fülkében kettőnk között teremődött. Amint kinyújtottam gémberedett lábamat, éreztem, hogy érintem az övét. Nem húzta vissza. A vonat döccenéseitől olykor finoman összeverődtek térdeink. Jelezték a kölcsönös kapcsolatot. Nem tudtam, hány óra van, megállt bennem az idő. Elmerültem e női lényben, mint kavics a tó tükrében. Láttam magam a kristálytiszt vízben alámerülni, de nem kellett levegőért kapkodnom. Egyre könnyebben ereszkedtem lefelé egy csendes, puha, árnymentes világba. Ilyen lehetett magzatkoromban az édes anyáol.

Amikor a vonat megállt, és eltűnt a látomás, olyanná váltam, mint a partra vetett hal. Hallottam a kalauz kiabálását. Végállomáson voltunk, le kellett szállnunk. A nő már fölállt. Segítettem levenni bőröndjeit. A vonatfolyóson úgy elsodródtunk egymástól, hogy elköszönni sem tudtam.

Munkám végett érkeztem ebbe a nagy városba. Egy hétig itt kell lennem, mint máskor. A szálloda ismert szobájában elhelyeztem táskámat, letusoltam, és azt vettem észre, hogy pőrén állok a tükör előtt. Mustrálom magam, mintha nem ismerném a rám tekintő arcot. Azt vártam talán, hogy aki szembe néz velem, nem én leszek. Az üveg mögül egy másik pillantásért epekedtem. Ez a valaki talán épp ebben a szállodában szállt meg?

A ruha katonakoromban, riadó alkalmával került föl rám olyan gyorsan, mint most, és mindent hátrahagyva, a lépcsőkön kettesével ugrálva rohantam lefelé. A portánál nagy volt a forgalom. Új vendégek érkeztek, mások távoztak. Szebbnél szebb nők jöttek, mentek, de egyik sem volt az, akit én kerestem.

A csomaghordó fiúnak föl is tűnhetett kutató tekintetem, mert megkérdezte, segíthet-e valamiben? Szomorúan ingattam a fejem. Talán az utcán járkál ő is, nézi a kirakatokat, és rám vár. Ahogy kiléptem a forgóajtón, mintha borotvapengével vágtak volna a szemgolyómba. A reklámfények agyamig hatoltak, és fülemben lüktetett, csikorgott a közlekedés zaja. Taszigáltak, lökdöstek. A tömegben úgy húztam magam előre, mintha kiszakadás előtt álló, nehéz zsák volnék. Lehet, hogy előbb pihennem kellett volna a hosszú út után, és csak holnap délután, a tárgyalásom után járnom az utcát, de a gondolat nem ért meg bennem cselekvéssé. Tovább sodródtam.

Amint a belváros felé haladtam, mind nagyobb volt a tömeg. Olykor megállított egy-egy fényes kirakat, de csikordult mellemben a küldetésem, és újra elindultam. Hirtelen kinyílt a hatalmas tér, és ott álltam a város lüktető szívének kellős közepén. Innen indultak szét a sugárutak. Csak körbe kellett fordulnom, és láttam, hogy a forgalom miként fut be és száguld ki a végtelenbe vesző úthálózaton. Vajon melyiken induljak el, hogy őt megtaláljam?

Szemben volt a kilátótorony. Talán ő is idejött, hogy maga alatt láthassa az egész várost? Bezsúfolódtam a gyorsliftbe, amely oly hirtelen rántott föl bennünket az óriási építmény körbeforgó tetejére, hogy gyomromat a torkomban éreztem. Megálltam valami oszlop mellett, megkapaszkodtam és lepillantottam. A látvány lenyűgözött. Az éj fényei sorra most gyúltak ki. Mint milliárdnyi szentjánosbogár sziporkázott a város. Ilyen egybefüggő tüztengert láttam magam alatt néhány éve, amikor New Yorkból a floridai Tampába repültem. De itt, Európa közepén messze volt az óceán partja, csak az ég ragyogott még fölöttem ezüstösen. Fölnéztem. A nap utolsó, hosszú sugarai a szél hajtotta felhők között mint szőke hajszálok lebegtek a lég tengerén, akár az őszi ökörnyál, amikor a száraz fűvön elakad.

Vajon hol van e hajkorona? Ott úszik lefelé, a látóhatár alján, a napkorongban? Ha holnap ismét fölkel, láthatom talán. Az is elképzelhető, hogy egy másik fölvonóban ül, és most távozik a toronyból. A veszteség félelme fogott el. Rohantam a következő induló kabinhoz. Félúton voltam ég és föld között, amikor belém hasított, hogy a túloldalon, a fölfelé igyekvő fülkében talán most megy a tetőre? Amikor leértem, fölnéztem, de a torony csúcsa már elveszett az éj sötétjében.

Másnap szokatlanul jól sikerült a tárgyalásom. Ügyfeleimet néhány szóval sikerült meggyőzőm, hogy ebből a cikkből a mi termékünk a világon a legjobb gyártmány, és ez az az áru, amely éppen nekik kell. A tárgyalóteremből szerződéssel a zsebemben léptem ki. Szabad vagyok! Nem kell tovább győzködnöm, utazhatom vissza. Ekkor megtorpantak gondolataim. Vissza? Hova? Rajtam kívül senki sem tudja a cégemnél, hogy mindent elintéztem. Nem kell

tovább szívni az orrom alá fűjt vastag szivarfüstöt, hanem kimehetek a ligetbe, a parkfürdőbe vagy a közeli hegyek közé. Van még egy hetem, és ez a lehetőség talán soha sem tér vissza.

A szállodában még érintetlenül állt a csomagom. Most lezserül szétdobáltam, és kiraktam a ruháimat. Elmenőben egy pillantás a tükörbe: megnyugtatóan állapítottam meg, ha nő volnék, csak ebbe a férfiba lennék szerelmes.

A város már várt. Ezernyi látnivalóval halmozott el. Vettem egy térképet, de hamarosan rájöttem, hogy semmire sem tudom használni. Az a cél, amit én keresek, nincs a színes foltok között jelölve. Ha valaki követ, és látja utam, úgy tűnhet föl neki, hogy összevissza bolyongok, pedig nagyon is meg volt határozva minden lépésem.

Vágyam, mint kis magocska, gyorsan kikelt. Növekedik. Érzem, hogyan erősödik, rügyezik, ágakat hajt. Szívemet szétfeszíti, és világosságra tör. Sudár faként terebélyesedik, majd kúszik fölfelé, fényt keresve. Lombjai között bimbózik a virág, szirmot nyit, és porzóját, bibéjét ezernyi dongó döngicséli körül. Alatta már csak tápláló gyökér vagyok, aki a fáért él.

Istenem! Nem jön talán vihar, amely megtépázza az ágakat, és megtermékenyítés nélkül leveri a virágokat; és nem ér utol az orkán sem, amely tövestül kiteker, majd elsodor... A nap nyugodtan sütött a parkban, és mellettem lehullt egy fakó levél. Fölálltam, tovább mentem. Így teltek a napok; és mohó ajkaim között a hét, mint táplálékul szánt időszület, lassan elfogyott. A hotelszobában a táskám indulásra készen újra megtelt. Még van néhány óráam, mértem föl a megbénult időt.

Már nem voltam ura magamnak. A lábam tőlem függetlenül járt, ösztönösen vitt az utcára, s vitt a városból kifelé. Azt láttam, hogy a hosszú házsorok elmaradtak. Sikátorok, külvárosi szemétdombok és bádogból tákolt bódék között mind magányosabban lépegettem. Félni kezdtem, amikor sivatagi oázisként amott egy kerti vendéglőt pillantottam meg. Ez volt itt az utolsó emberi menedékhely. A teraszon üres asztalok, és háttal nekem csak egynél ült valaki. Jöttömre hirtelen megfordult.

Nem tudtam mozdulni többé. Ő volt, Szampó, szőke nő képében a kergetett vágy; a vonatról valaki, akit elveszítettem, mielőtt egymáséi lehettünk volna. Micsoda fantasztikus, kiszámíthatatlan találkozás volt ez! Mintha mesét olvasott volna valaki, mely itt ért véget, mert a történet hősei meglevenedtek, és beletévedtek a valóságba.

Néztem, és szólni sem bírtam. Szampó talán mosolygott rám, vagy intett, nem tudom már. Ott álltam boldogságom félig kitárt kapujában, csak át kellett volna lépnem a küszöbön, hogy ami engem is idevonzott: a világ kezdete óta hajtó erőben: a szeretetben egyesülhessünk.

Ezt az utolsó lépést nekem kellett volna megtennem, de gyöngeségemben senki sem segített. Ő várt. Lassan megfordultam, és lábam vinni kezdett. Éreztem, hogy a távolság ismét nő közöttünk. Sikátorok, ócska kalyibák és szeméthegek...

Nem láttam többé. Az arca elmosódott és eltűnt a rám szakadó sivár végtelenben.

Hódmezővásárhely, 1997. márc. 4.

A DOBOZGYŰJTŐ

– Hallom, már megint morogsz – mondta Mirmidó a feleségének. – Mit zsémbeskedsz folyton?

– A fene egye meg a pipáidat. Nem férek tőlük. Minek ide ennyi?

– Miért éppen az én dolgaimon akadsz föl. Nézd csak meg a varrós kosaradat és a foltnak való zsákodat. Dugig vannak telve. Mellettük a földön, a szekrényben, a polcokon, mindenütt gyűlik a kacat. Mondd, kinek kellene ezek?

– Mi közöd hozzá? Én nem kértelek rá, hogy őrizgesd. Talán nem férsz el tőlük? Mindenbe belekötsz, ami az enyém, de te valamennyi holmidat széjjel hagyod. Itt eszi a fene ezt a vacakot is!... – és belerúgott a sarokban álló horgáskésztségbe.

Mirmidó meghökkenve hallgatta ezt a kitörést, de a békesség kedvéért inkább nem szólt semmit, és elment a boltba. Morgolódva Szampó is útra kelt. Lába már nehezen vitte. Az évtizedek súlya meg az ízületeiben fölszaporodott fölösleges mész cammogásra készítette. Rátámaszkodott a botjára, és kicsoszogott a kapun.

– A rőfös majd segít. Neki minden héten jókora dobozokban hozzák az árut – mondta magának félhangosan. – Ez a vénember már semmire se jó, csak moshatok rá, és kerülgetem a kacatjaival együtt. Még neki áll följebb, hogy nem fér a dolgaimtól. Dobozokba rakom valamennyit, hogy ne köthessen belém.

A boltos kedves, régi ismerős volt. Emberöltővel ezelőtt együtt jártak iskolába. Őt a nagy háború néhány évre elsodorta a kisvárosból, de amikor végleg hazatért, ott folytatták kapcsolatukat, ahol korábban megszakadt. Most is vidáman üdvözölte Szampót:

– Gombot, cernát, bugyigumit tessék! Nézd, most is milyen szép virágmintás vászon érkezett. Vigyél belőle egy kötőnek valót.

– A dobozát!

– Reggel kidobtam. Ott van a szemétgyűjtő kuka mellett. Minek az neked?

Szampó nem magyarázkodott. Hátat fordított, és – mielőtt bárkivel is osztzkodnia kellene a remélt zsákmányon – már sietett is a bolt mögé, ahol kóbor kutyák marakodtak a hulladékból kiszedett koncon. Az egyik vetélytársat láthatott az asszonyban, mert morogni kezdett, és a fogát csattogtatta. Szampó föltartotta a botját. Ezt a jelt az eb már jól ismerhette, mert vicsozogva eloldalgott.

A földön szétszedve kötegni különböző nagyságú papírdobozt talált. Egyenként megnézegette és kiválogatta. A sérült, összekoszolt, túl nagy vagy kicsi dobozt botjával félrelökte. Ott sárgállott előtte az a darab, amely épp az ő varrósának kellett. A hóna alá csapta, és boldogan csoszogott vele hazafelé. Hanem az a fránya kutya megint előkerült valahonnan. Talán a dobozon lévő ferde szagot érezhette, mert csaholva utána szaladt, de a bot kellő távolságtartásra készítette.

Szampó összekapcsolta a dobozt, és elhelyezte az egyik sarokban. Berakta a varró fölszerelését, és elégedetten csettintett, amint a derűs sárga tárolóra nézett, amely úgy terpeszkedett előtte, mint egy jókora kaszni.

Amikor Mirmidó hazaért, és meglátta a kartont, meghökkenve kerülgette. Mondta is az asszonynak, hogy így nagyobb helyet foglal el az egyébként is zsúfolt szobában, mintha eredeti állapotában hagyta volna a kacatjait. Szampó azonnal fölemelte a hangját.

– Ha nem tetszik, elmehetsz. Kívül tágasabb. Nem kötelezlek arra, hogy engem kerüljess. Nem fogok krokodilkönnyeket sírni utánad.

Másnap reggel Szampó szemébe tűnt, hogy a tisztító eszközök is szabadon állnak a fal mellett.

– Majd még ezeket is kifogásolja a vén bolond – gondolt Mirmidóra. – Keríték nekik egy dobozt.

Magára kapkodta a gúnyáit, és a zord idő ellenére kilépett a házból. Fázósan szorította össze kabátját. Észak felől jeges szél csapott az arcába. Pillanatra fölnézett az égre, hogy látja-e valahol a napot bujkálni, de megszedült, és tántorogni kezdett.

– Hát hiányzott ez nekem? – dörmögte bosszúsan, és amikor Mirmidóra gondolt, mérgében nagyot sercintett a járda kövezetére. – Legalább a nap sütné, de ezen az átkozott vastag, kék felhőn keresztül még csak át sem sejlik.

Lépteit ismét a rőfösbolt felé vette, de csalódás érte. Az üzletbe be sem nyitott, hogy öreg barátját üdvözlje. Rögtön az épület mögé csoszogott. A szemétszállítók már megelőzhatték, mert szokás szerint a földön csak néhány kiszóródott mocskos papír- és műanyag zacskó hevert. Túlhan, a kerítés falánál végre fölfedezett egy ütött-kopott, piszkos dobozt. Se kicsi, se nagy nem volt.

– Ez nekem nem alkalmas – berzenkedett. – Már rendes kartont sem talál az ember. Hová tart ez a világ? Azért nem hagyom itt, majd csak jó lesz valamire.

Amint közelebb ért, gyanús szöszmörgést hallott a skatulyából és előbb a botjával piszkálta meg óvatosan. Valami morgott és fűjt benne. Amikor közelebb lépett, majd fölé hajolt, meghökkenve látta, hogy egy kiveret, rühös macska az éjjel belefiadzott, és körmét meresztve, felé kacsózva védi reszkető, vak kölykeit. Mérges volt a kudarc miatt, de úgy gondolta, hogy üres kézzel már csak azért sem tér vissza. Gondolkodóba esett, hová menjen?

A következő saroknál árult a fűszeres. Ritkán vásárolt tőle, csak ha másutt nem kapott, amit keresett, mert a fiatal úrnak nagyon fogott a tolla, és a számlánál mindig többet írt, mint amennyit kellett volna. Nem is tért be hozzá. Csak nem alázkodik meg előtte. Azonnal a járda szélére sietett, ahol a szemétyűjtő éktelenkedett. Főlnyitotta az ajtaját és belekotort. Orr-facsaró szag csapta meg. Annyi eredménye volt, hogy botjára néhány darab mocskos csomagolópapír ragadt.

– Ez is a vénember miatt van! – gondolt a férjére, majd ellágyult. – Szegény bolond. Nem tehet róla, hogy velem együtt megöregedett. Ha az ember elhagyja a hatvan évét, egyre több rigolyája támad, és nehéz ellene küzdeni. Végül is én kezdtem vele a vitát azokkal a bűdös pipákkal. Ő alig ellenkezett. Kár volt megöregedni...

Tovább indult. Délig járkált, és messze került a kertvárosi otthonától. Itt a belváros sikátorai-ban meghúzódozó szemetes edényeket sokan dézsmálták. Már kora hajnalban elindult a durkálás, és minden hasznavehetőt kirámoltak belőlük. Nem is csodálkozott, hogy csak két doboz lett a zsákmány, de hóna alatt örömmel cipelte.

Nagyon elfáradt, mire benyitott a házba. Egy székre rogyott, és szétszórta kincseit. A férje már éhesen várta, de nem szólt neki. Fölszedte az újabb skatulyákat, és mindkettőt hadrendben a fal mellé helyezte. Odalépett az asszonyhoz, és megsimogatta deres fejét, amint a csipős szélben kibomlott a fejkendője és a fűrtönként szétesett haja szállt a levegőben. Szampó a férje tenyerébe hajtotta arcát. Pillanatig így pihent, majd nekilátott a gyűjteményét rendezni. Egyik sarokból a másikba húzkodta a teli kartonokat. Igyekezett minden kis zugot kitölteni, hogy minél ésszerűbben és takarékosabban illeszkedve foglalják el a helyüket. A

göngyölegből házon belül lassanként újabb fal kezdett épülni, és középen mind kisebb volt a mozgásra elegendő tér.

Mirmidó szomorúan látta, hogy a dobozok lépésről lépésre kiszorítják őket a szobából, de nem szólt semmit. Ha ez jó az asszonynak, ő nem töri meg az örömét. Majd lesz valahogy.

Szampó egyre szenvedélyesebben kezdett gyűjteni. Egy idő után a skatulyáiba már nem tudott mit rakni, de gondosan lezárta a tetejüket, nehogy a férje észre vegye, hogy valójában üresek, és nincs rájuk szükség.

– De még lehet! – vigasztalta magát Szampó. – Legföljebb kiszedem, és átrakom beléjük a szekrények tartalmát. Ezeket a szépséges darabokat ebek harmincadjára nem hagyhatom ott az út sarában heverni.

Az asszony egy idő után a dobozok esztétikai értékét kereste.

– Fő a kinézet – határozta meg a kiválogatás szempontját. – Mitől függ a külsín? Két dolog határozza meg: a forma és a rajtuk lévő ábrák. Gusztusosak ezek a hosszú, vékony kartonok. Olyanok, mintha nyakkendőket fektettek volna beléjük. A kalapdobozok pedig egyenesen kedvenceim. Mit nem adnék egy olyan darabért, amelyikben kis rekeszek vannak. Azután itt vannak a föliratok. »Fragile«, »Waterproof« meg mi. Némelyiket ki sem tudom rendesen betűzni. De nem is ez az érdekes. Nem könyvtárat gyűjtök én, hanem dobozokat. Annyira tetszenek azok, amelyeken kinyitott esernyő van, vagy olyat is találtam már, amelynek az oldalán pingvin látszik. Ezek az igazi értékek. Persze a színük sem elhanyagolható. Imádom a sárgákat és a rózsaszínűket. A zöld vagy a kék sem rossz, ha a többi közé teszem, oldja az egyhangúságukat. Minden darabnak megvan a maga helye, csak jól ki kell választani. Szegény anyám mindig azt mondta, hogy ha valamit el akarsz helyezni, ne keresgélj sokat. »Tudd meg, lányom, hogy a tárgyak megtalálják a helyüket«.

Az elmúlt hét vége kemény küzdelmet hozott Szampónak. Az történt, hogy így év végén a kisváros szinte minden boltjában leltároztak, és az áru megmozgatása során sok dobozt kissejtezték. Ezeket halmokba kidobálták a szemétgyűjtő mellé. Fantasztikus dobozbőség támadt. Szampó örömittasan, szinte részeg bódultsággal járta a félreeső sikátorokat. Jó szemmel válogatott. Végül valamilyen szempontnak mind megfelelt, és egyet sem volt szíve ott hagyni. Ócska madzagokat csomózott össze, és ezekkel kötözte át a jókora kartonbálákat, amelyeket úgy vonszolt maga után, mit ökrök a törött ekét.

Három napig folyt a kíméletlen munka, míg végre megpihenhetett. Leroskadt a székbe. (Már csak ennek a bútornak maradt hely a szobában, a többi régen kitessékelte.) Amint feneke puha támaszt érzett, a feje rögtön előre esett. Szája elnyílt, és hangos horkolással pihente ki megpróbáltatásait. Békés, nyugodt, örömteli álma volt, amelyet az ember csak ritkán kap a természettől, egy-egy nagyon jól sikerült és befejezett munka után.

Álmában hatalmas dobozhegyeket látott. Porszemként eltörpült alattuk, amint elindult, hogy fokról fokra megmássza valamennyit. Kitérült a világ, és fentről olyan volt a mélyben elterülő nyugodt kisváros, mint egy fagyott tó, amelynek jégpáncélja alatt elveszett a vízi világ nyüzsgése. Úgy érezte, hogy karja megnyúlik. Végtelenül hosszúvá válik, mint egy kifeszített kötél, és átöleli vele az egész kedves dobozhegységet. Ez a kiváltság, ez a nagyszerű adomány egyedül neki adatott meg, aki hosszadalmas és nehéz élete során egyszer sem kapott a sorstól elismerést. Most végre megjutalmazták. Fürdik az irigykedő arcok fényében, akik még haláluk után sem nyerték el ezt a nagyszerű érzést. Mint törpe napok, hatalmas reflektorok öntik rá sugaraikat, és elveszik a dobozokról visszaverődött színes káprázatban. Élete itt teljesedett ki. Minden rosszat elfelejtett, és többé már nem is gondolkozik semmi másban, csak dobozokban. Ezekért volt érdemes küzdeni, végiggürcölni annyi balsorstól vert évet, hogy ezt a fölemelő nagy érzést megélje.

Az ébredés meglehetősen kiábrándító volt. Mirmidó hangját hallotta kívülről:

– Jól vagy, drágám?

Szampó krákogott egyet, és résnyire nyitotta ajkát, hogy a szavak épp csak kiferjenek rajta:

– Megvagyok.

– Már aggódtam érted, hiszen napok óta nem láttalak.

Szampó nem figyelt Mirmidóra, hanem a dobozhegyeken keresztül a fürdőkádhoz verekedte magát. Tele engedte vízzel, és miniatűr dobozocskákat kezdett rajta úsztatni. Legtöbbjüket az ékszerészekről kunyerálta. Éppen csak akkorák voltak, hogy egy aranykarikát, gyűrűt vagy ékkövet lehetett bennük elhelyezni. De micsoda forma- és színgazdagság jellemezte ezeket. Belül finom bársonyból még bélelésük is volt.

Fölnyitotta a tetejüket, és valamennyit egymás után óvatosan a víz felszínére helyezte.

– Ússzatok, drága kis rubintjaim, opáljaim, smaragdjaim – biztatta, és a nyomaték kedvéért ujjával finoman taszigálta őket.

A dobozkák lassanként eláztak, és sorban elmerültek. Úgy kacsáztak jobbról balra, ahogy lapos kő süllyed a tó fenekére. Néhány buborék még fölszállt belőlük, azután megpihentek. Lassanként megtelt velük a fürdőkád, és papírpéppé változott a tartalma.

– Ez fantasztikus! – ujjongott Szampó. – Istenem, csakhogya ezt is megérhettem.

Még meg sem virradt, amikor kikászálódott a dobozhegyek alól és elindult a sötét sikátorokban a boltok szemégyűjtő kukáit kutatni. A rendes guberálók lenézték. Ők üvegeket, élelmiszert és ruhafélét szedegettek, de ha valami használható tárgy akadt, azt is elvitték. Nem értették, hogy ez a fura öregasszony mit akar azzal a rengeteg dobozzal, amelyet hónapok óta összehordott, és inkább elkerülték.

Szampó persze igazán nem az utcán, hanem otthon, a dobozai között volt elemében. Kezdetben még bezárkózott, hogy senki se zavarja, de később már ezt sem kellett tennie, hiszen a dobozok elárasztották az éléskamrát, a konyhát, az előszobát, az udvari tárolószínt. Mint őrfalak emelkedtek a gyanútlan látogató előtt, aki – ha ebbe a különös labirintusba bemerészkedett is – hamar megijedt, hogy végleg eltéved, és visszafordult.

A kutya sem csahol már óraszám odakint. Mind nagyobb teher volt vele foglalkozni, és Szampó sajnálta az időt, amit nem a dobozai között tölthet, ezért az ebet eleresztette az utcán. A jószág úgy eliszkolt, hogy többé vissza se nézett. Néha még hallotta férje hangját. Valahonnan kintről jött. Távolról érkezett, mint elhaló sóhaj:

– Szampó, kedvesem. Engedj be, hiszen napok óta nem ettem. Éhes vagyok és fádom. A dobozok között alszom, mint egy kivert állat.

– Várj, drága Mirmidó. Hamarosan beeresztelek. Láthatod majd, hogy milyen remekül megváltozott a lakásunk. Átalakult, és minden olyan modern lett, mint egy kubista vagy avantgárd kiállításon. Kérlek tehát, ne légy türelmetlen.

Mirmidó jámbor volt, és imádta feleségét. Az évtizedek során sok különbségét eltűrte, és hozzá is szokott, hogy Szampó más, mint a többi asszony. Azt gondolta, hogy egyszer véget ér a dobozgyűjtő korszaka, és egy szál gyufa az egész kérdést megoldja.

Szampó néha még hallotta férjét dohogni. Mintha az ajtón vagy az ablakon kaparászott volna. Iránta szeretet villant föl benne, de ez az érzés csakhamar kihuny, amint pillanatra eltávolodó ábrándozása ismét visszatért a dobozaihoz. Talán nem is gondolt többé Mirmidóra.

Ült-e vagy feküdt a göngyöleghegyek között, pontosan nem lehetett sejteni. Az bizonyos, hogy körülötte minden teret betöltöttek. Mirmidó időnként hallotta, amint odabent zörög a dobozokkal, de azután, egy idő óta minden végleg elcsöndesedett.

– Szampó bizonyosan álmodik közöttük – gondolta. – Most mászhat ismeretlen magasságokba, hogy lelke diadalára újabb csúcsokat hódítson meg. Jó neki. Ő már nem kínlódik olyan hétköznapi dolgokkal, mint éhség és hideg – és a házuk előtt fázósan összehúzta magát.

Hódmezővásárhely, 1998. ápr. 15.

ITT HAGYOTT A VONAT

Egész éjszaka gyötrő álmaim voltak. Ezek a kellemetlen, zavaros rémképek összefüggéstelenül kavargtak, és amikor fölébredve visszagondoltam rájuk, nem álltak össze egyetlen történetté. Végre éppen akkor aludtam volna jól, amikor csörgött az óra. Fáradtan, nehezen keltem. Még sötét volt. Így november végén későn kel a nap, különben is szürke fellegek lógtak a város fölött, és csendesen szitált az eső.

A távolból vonatfütty hallatszott. Elnyújtott, hosszú, szaggatott jel volt, mint az erdőből jövő farkasvonyítás. Idegesen kapkodtam magamra a ruháimat, pedig bizonyos voltam abban, hogy a vonatom indulásáig még rengeteg idő van, de azt is tudtam, hogy ez az utazás most nagyon fontos, életbe vágó számomra, és semmiképpen le nem késhetem.

Szampó már a vonaton van, hiszen ő egy előző, távoli állomáson fölszállt. A szerelvény kifutott vele, és ahogy telnek a percek, mind közelebb kerül hozzám. Megszaporáztam lépteimet. Az álmos kis utcákon gyér világítás volt. A villanypóznák tetején búra alatt pislákol a legkisebb izzó, és a ködlő esőben szivárványos fátyol borította. A fény valahol odafönt remegett, jelezve, hogy bármelyik pillanatban végleg kialudhat. Néhány lépést tehettem, amikor a városrész valóban sötétségbe borult, amint a villanytelepen egy kar lehúzásával kioltották a közvilágítást.

A latyakban fölcsapódott a nadrágom szárára a sár, és visszafolyt a zoknimra, amely gyorsan átázott. A lábam csicsogni kezdett a hideg cipőben, majd fázósan összeborzongtam. Vaksin tapogatóztam előre, és a keskeny járda szegélyére ültetett fák hosszúra nőtt ágai minduntalan beleakaszkodtak a szemüvegem szárába, míg végül lerántották. Lehajoltam, és négykézláb kerestem a sárban. Amikor végre megtaláltam, és zsebkendőmmel nagyjából megtörültem, hiába raktam föl, a ráragadt maszattól semmit sem láttam.

Szerencsére oly sokat jártam erre, hogy behunyt szemmel is ismertem a tájat. Tudtam, hogy a negyedik kis utcán kell jobbra fordulnom, és akkor már az állomáshoz vezető hosszú úton vagyok. Számoltam a sarkokat, amikor egy kerítés mögül hatalmas kutya ugrott elő. Fölágaskodott, és a korhadtt lécek recsegni kezdtek a súlya alatt. A jókora zabolátlan fenevad fogaival tépte, feszítette a deszkaszálakat, amíg azok engedtek, és kibújt köztük.

Üldözőbe vett. Hangos morgással, agyarainak csattogtatásával rohant utánam, és bozontos szőréről a falra hányta a sarat. Fölmértem, hogy ha pillanatok alatt nem kapok valami segítséget, utolér és széttép, mielőtt bárki is beavatkozhatnék. Különben ki jönne ide, hogy föltartóztassa ezt az eszeveszett vadállatot; ki könyörülne rajtam e küzdelemben, hogy magára terelje a hamis kutya haragját, csak azért, hogy engem megszabadítson?

A kihalt utca sötétjében a vicsorgó száj egyre közelebb került a lábamhoz. Már éreztem bűzös leheletét, látni véltem, amint szája széléről fehér habfoszlányok szóródnak a sárba. Minden erőmet összeszedve futottam. Nem kaptam levegőt, és szűrni kezdett az oldalam.

– Nincs tovább – gondoltam. – Bármit is teszek, ez a bestia pillanatok alatt utolér, leteper és szétmarcangol.

Szinte hallani véltem, ahogy fogai között szakad a ruhám, és alatta iszonyú fájdalommal megnyílik a bőröm, majd elönt a vér, amikor egy újabb sarokhoz értem, amelyen gondolkodás nélkül, kétségbeesve befordultam. Amint légszomjasan futva, szemem kigúvadva, torkom kiszáradva kapkodta a hideg, nedves levegőt, belülről valami azt súgta, hogy a kutya nem üldöz többé. A fülem úgy működött, mint egy radar, amelyik a legkisebb neszt is fölerősítette, és csakugyan olyan jelzést adott, hogy a sikátorban magam vagyok. Végre hátra mertem nézni,

és valóban azt láttam, hogy a vicsorgó eb elmaradt. Valószínűleg csak a sarokig tartott az őrzetője, és ahogy elhagytam az általa kijelölt területet, számára nem voltam tovább érdekes, mégsem éreztem megkönnyebbülést.

Egyedül baktattam tovább a sötét, kietlen utcán. Nem sejtettem, hogy merre járok, amikor ismét hallottam a vonat elnyújtott füttyét. Most közelebbről érkezett, és tudtam, hogy jó irányba megyek, de sietnem kell, mert a vonat hamarosan beér az állomásra. Annyit vár csak, míg az utasok fölszállnak, és robog tovább végcélja, a főváros felé.

Az egyik kocsí ablakában talán már ott áll Szampó. Belemered a sötétségbe, hogy valami jelzőfény pillanatra megvilágítsa előtte a pályát. Fölmérje, hogy mennyire van előtte a forgalmi iroda épülete, ahol türelmetlenül integetve várom. Ő visszajelez, hogy meglátott, és nyugodtan vár, hogy el ne tévesszük egymást. A pislá világ azonban kihuny, és a vonat egyhangú zakatolással rohant tovább a vaksötétben.

Föltűnt nekem, hogy ez az utca ismeretlen, és ha jó helyen járnék, régen érzékelnem kellene a főutat, amely a pályaudvarig vezet. Láttam, hogy a latyakos úton egyre több sóderhalom és kőzúzalék sorakozik. Mind inkább kerülgetni kellett az utamban álló, jókora kupacokat.

– Bizonyosan útjavítás lesz – gondoltam. – Annyit tehettek volna, hogy az utca elején elterelő táblával figyelmeztetnek rá, és a helyes irányba igazítanak.

Miközben végiggondolom, és magamban szidom ezt a felelőtlen eljárást, az utca végén, ahol bizonyosan megpillanthattam volna a főutat, az építési anyagok végleg eltorlaszolták a továbbjutást. Itt méter magas karók álltak, köztük sárga műanyagszalagok feszültek, jelezve, hogy zsákutcába tévedtem, és vissza kell fordulnom.

Közben hallottam, hogy a vonat a közelben úgy füttyült, mint amelyiket megállított a szemafor, és jelzi, hogy megérkezett, de továbbhaladást kér. Ismét futni kezdtem. Végig a hepehupás úton, gödröket és köcsomókat kerülgetve. A mellkasom úgy fűjtatott és sípolt, akár a rossz kazán, amelynek eresztékei engednek, és mindenfelé szökik belőle a gőz. A hideg hajnalon veritékem teljesen átázta a felöltömet, és immár kívül belül nedves voltam, mint aki ruhástul fürdött egy feneketlen tóban.

Amikor a zsákutcaból végre kijutottam, megpillantottam a főutat. Az esőtől úgy csillogott, akár az őszi kórón fönnakadt, harmatcsepptől tükröződő ökörnyál. Lódultam tovább. Tudtam, nagy késésben vagyok. Az egyetlen remény, ha hamarabb elérem az útkereszteződést, mint ahogy a sorompót leengedik, és tiltott, veszélyes úton, a vágányokon keresztül bukdácsolva, tolató vagy érkező szerelvények között rohanva, még elkapom a gyorsvonat utolsó kocsiját.

Hamarosan már csak az akaratom vitt előre. Ajkam elkékült, szívem az agyamban dobolt, nyakamon és halántékomon szalagvastagságúra dagadtak az erek. Küzdöttem az idővel, próbáltam a szemafort tekintetemmel visszafogni, hogy addig késleltesse a vonatot, és ne engedje tovább haladni, míg elérem a sorompót. Szinte beprogramoztam a szemembe, hogy a magas vasoszlop tetején csak a tilosat mutató piros színt látom, és az érkezésemig nem vált zöldre.

Az elektromos jelzőt azonban hiába bővöltem, nem engedelmeskedett. Már csak néhány lépés választott el a vágányoktól, amikor egyszerre hallom a láncok csikorgását, amint a sorompó leereszkedik, a szerelvény pedig szabad jelzést kap, és a nyílt vágányon veszteglő gyors hatalmas tömege méltóságteljesen megmozdul. A sínek síkítanak, és a vonat fokozódó sebességgel rohanni kezd az állomás felé.

Úgy éreztem, mintha cipőmre ólomsúly nehezedne. Lábam még egyre rugdalózik, vinne előre, de mintha földbe gyökerezett volna, lelassul, majd mozdulni is képtelen. Karnyújtásnyira előttem fut a szerelvény. Az egyik kocsí kivilágított, lehúzott ablakában ott áll Szampó,

és kihajol. Kiabálok és integetek neki, hogy bár itt vagyok, nem bírok tovább futni, de tudom, hogy hangom elnyeli a kerekek zakatolása, és nem lát meg, mert idelent, a sötétben állok.

Valahogyan, magam sem emlékszem rá, hogy miképpen, de elvergődtem, elhúztam magam a sorompóig, és kimerülten, félig ájultan rákapaszkodtam. A vonat közben begördült a pályaudvarra. Jól hallottam a kerekek újbóli csikorgását, amint a vizes sínen fékezve, sisteregve kékes szikrákat vetettek. Az ott várakozók egy emberként hirtelen feltömegeltek. Zászlólengetés, füttyszó, rá válaszul a vonat sípjele hallatszik, és mintha ott sem lett volna, a mozdony hirtelen nagy gyorsulással kirántotta a kocsisort az állomásról.

A sorompó fölemelkedett. Most már mehettem, amerre akartam. Az addig bénult lábam is lassan engedett. Többé nem siettem. Mire beballagtam az indulási oldalig, a vonat messze járt, és zakatolása olyan távolinak tűnt, mintha nem is létezett volna.

Utánanéztem, hátha mégis meglátom Szampót, és legalább valami jelet adhatnék neki, hogy nem voltam hűtlen, sem feledékeny. Nem tehetek róla, hogy elkéstem, pedig időben elindultam. Mindig valami közbejött, akadályt állított eléem, és végleg lekéstem, talán többé nem is látom őt.

Álltam a vágány előtt a sötétben, majd egy oszlopba kapaszkodtam és magányomban hangosan zokogni kezdtem. Rettenetes csalódásom, mérhetetlen hiányérzetem és szűnni nem akaró szorongásom volt, amelyeket nem tudtam leküzdeni. Képtelen voltam megfordulni és hazamenni, mert ez egyértelművé tette volna, hogy veszítettem és föladtam. Talán a virradatra vártam, de az éjszaka sötétje csaknem oldódott.

Hódmezővásárhely, 1998. márc. 2.

LÉPCSŐHÁZ

- Régen láttalak, Szampó.
- Tíz éve találkoztunk, Mirmidó.
- Gyakrabban is érintkezhetnénk, hiszen egy házban lakunk.
- Sok az emelet.
- Gyorsan múlik az idő.
- Nem változtál, Szampó. Fehér a kezed.
- Fehér.
- A melled is az.
- Hogyan tudod, hiszen sötét volt.
- A lépcsőházban mindig sötétség van.
- Itt történt, valamelyik emeleten. Talán éppen ezen, amelyik következik.
- Lehet, hogy két szinttel följebb. Pontosan nem emlékszem rá.
- A mellem színére hogyan emlékezel? Évtizede történt...
- Azért vélekedem, mert tapintottam.
- Miből gondolod, hogy fehér?
- Az ember érintéssel is érzékeli a színeket. A combod is fehér volt, Szampó. Sima és selymes. Csak az öled fekete. Egyszerre érdesnek éreztem, és nedvesnek. Azután minden vörössé változott. Kigyulladt a testünk, és lángoltunk. Tűz égett benned, Szampó.
- Miért tetted?
- Mert sötét volt.
- Hazudsz!
- Hazudtam. Azért csináltam, mert nem tudtam eldönteni, férfi vagy-e, vagy nő? Tudod, a hangod miatt. Mély és erős. A hajad meg rövid és kemény. Magas vagy és vékony. Kipróbáltalak, hogy meggyőződjek rólad.
- A színem is tapintással találtad el.
- Csak hat érzékem működik. A többi elromlott. Táncolnál velem?
- Tudod, hogy szeretnék mulatni.
- Szabad?
- Örömmel.
- Dobd le szemed tűzéről a fátylat.
- Lépj mezítelen a lángjaiba.
- Megperzselsz.
- Hallom ereid lüktetését.
- Halántékd dobol az arcomon.

- Tombol bennem a láz.
- Bontsd ki csípőid ringatódzó, fehér vitorlását, hadd ússzak el rajta távoli tájakra.
- Herkules ereje legyen szorító karodban, Mirmidó.
- Gyönyörök vágya pezsdtse tested, Szampó.
- Szerelmed tenger.
- Szerelmed az élet vize.
- Legyél az oltárom.
- Legyél rajta a bálványom.
- Áldozat kell. Fogadd el az életem.
- Kár, hogy vége a táncnak, a zenében is szünet következik. Elfáradtam, kísérj haza, Mirmidó.
- Nem lehet.
- Hová igyekszel?
- Föl.
- Hová föl?
- A lépcsőkön.
- Én lefelé megyek.
- Sajnálom, Szampó. Várj még egy percet, hogy megismerjelek. A lift úgysem használható. Neked könnyebb a dolgod, hiszen lefelé kell menned.
- A lift sohasem működik. Ez az átká minden toronyháznak.
- A lift csak azért van, hogy minden ajtajára kirakhassák a kis táblát: „A felvonó nem működik!” Mit viszel, Szampó?
- Kosarat.
- Mi van benne?
- Tojás, hús meg talán pálinka.
- Akkor igyunk. Rántsd ki az üvegből a dugót.
- Kihúztam, Mirmidó. Nem volt könnyű.
- Ígyál elsőnek.
- Te vagy a vendég.
- Köszönöm. Ne állj ott, a falból kilóg egy szigeteletlen vezeték, és megrázhat.
- Négy emelettel lejjebb szerelik a villanyt.
- Mindig szerelnek, és folyton áramszünet van.
- A pincében gyertyával világítanak.
- Odalent elszaporodtak a patkányok. A sok otthagyt gyertyacsonkot zabálják. Nagyon félek tőlük. A szomszédaim azt mondták, már a földszintet is ellepték.
- Csak a háború alatt merészkedtek föl, amikor minden emelet üres volt és romos.

- Hallod? Repülők szállnak odafönt. Az éjszaka nagyon megijedtem. Nem ébredtél föl? Óriási hangrobbanás volt. Kitört néhány üveg.
- Nálunk nincsenek ablakok.
- Mi van helyettük?
- Semmi. Úgy emlékszem, lyukak. Kerek, fekete üregek tátognak, de a galambok meg a csókák beléjük költöztek. Fészket hordtak, és eltömték a nyílásokat.
- Miért tűritek?
- A házmester gondja. Ízlik a pálinkád, Szampó.
- Csak a fordulóig kísérlek. Még ma le kell jutnom az utcára. Hallottad? Úgy rémlik, valaki túlkölt az előbb. Talán értem jött, és türelmetlenül várakozik.
- Az úton rengeteg jármű rohan. Miből gondolod, hogy neked szólt a sürgetés? A háznak számtalan lakója van.
- Mindig jelzésre várok. Szervusz, Mirmidó. Örülök, hogy láttalak.
- Én nem köszönök el. Sohasem szeretek váláskor üdvözlő szavakat mormolni. Ez túl megszokott és gépies. Még úgys találkoznak.
- Lépj följobb egy lépcsőfokkal. Én maradok, Mirmidó. Hadd nőjön közöttünk a távolság.
- Léptem.
- Megyek lefelé.
- Hol vagy, Szampó?
- Alattad.
- Nem érezlek.
- Mert nem tapintasz. Pedig fehér a bőröm.
- Már csak a hangod hallom.
- Meglátsz mindjárt a fordulóban.
- Valóban ott vagy. Kis, kerek feketeség a fejed. Innen fölülről gyereknek látszol.
- Ne loholj olyan gyorsan, Mirmidó. Hamarosan odafönt leszel. Üdvözlöm az égiet!
- Köszönöm, átadom.
- Húzd le a fejedet, nehogy a repülők elvigyék.
- Honnan kiabálsz, Szampó?
- A mélyből.
- Iszonyatos messze vagy. A feketeség fogatlan, sebes szájként körülfogott, és belém mart. Látom, amint a lépcsőkön lejjebb és egyre mélyebbre süllyedsz. Most léptél a láthatatlanságba. Gyűrűzik körülöttem.
- Félek, hogy lezuhansz, olyan magasan vagy, Mirmidó. Kapaszkodj erősen a korlátba.
- Nincs mitől tartanod, nem vagyok gyáva. Hallasz engem?
- Rosszul.
- Hullámokat vetett a mély tested körül, és tarajai felém sodródnak. A lépcsők már elveszték odalent. Szegény Szampó, vajon min lépkedsz egyre lejjebb?

- Mit mondasz? Nem értem.
- Elértem a tetőt, Szampó. Hirtelen világosság csapott a szemembe.
- Elszakadt a ruhám, Mirmidó. Négykézláb csúszok lefelé. Semmit sem látok. Kezem, lábam támaszhelyét úgy kel kitapogatnom. Csúszós, nedves a beton. Mállik minden idelent. Térdem bűzös iszap földi, és fölívágta valami kirepedt csatornacső.
- Körülöttem minden csupa kék, Szampó. Amerre nézek, alattam is, fölöttem is azúr ringatózik. Az eget vártam itt, és úgy látom, hogy ez a tenger. Várj, Szampó! Már vetkőzöm. Belegrom és zuhanok. Most megint messze látszik a víz, hogy odaússzak hozzád!

Hódmezővásárhely, 1966. jún. 20.

A FAL

Mirmidó a fal árnyékában született. Esmélése után, mint a legtöbb kisfiúnak, neki is az első nagy élménye ez a képződmény volt, amelyet bárhol tartózkodott, mindenhol látott. Amikor már önállóan játszadozott, gyakran kiszökött a házból, és elment hozzá. Néhány sikátoron kellett csak átsietnie, és hirtelen megtorpant, mert előtte magasodott a fal.

Mirmidó lassan emelte a tekintetét egyre följebb. A fal szürke volt, egészen sima, és nem lehetett látni a tetejét. Elveszett a felhők között, tiszta időben pedig a szeme kezdett könnyezni, s hiába erőltette, nem látta meg, hogy az építmény hol végződött. A barátja egyszer kilopta apjának távcsövét, és amikor kevesen jártak erre, titokban a falat kémlelték, de nem mentek vele sokra.

Azt sem tudták, ki építette. Egyáltalán emberi kéz rakta-e, vagy a természet különös alkotása? Mint minden fal, olykor ez is omladozott. Hatalmas robajjal ledőlt egy-egy darabja, de mögötte erős anyag volt. Állítólag évszázadokkal ezelőtt valaki megkísérelte bontani, de a csákány szikrázva széttört, a titokban végzett robbantás pedig csak kormot hagyott rajta. A legöregebbek sem emlékeztek olyan elbeszélésre, amely a fal eredetére utalt. Fogalmuk sem volt, hogy mikor keletkezett. Minden nemzedék az árnyékában nőtt föl, természetes volt tehát, hogy itt áll előttük.

A falat szerették és védték. Létrehozták a falőrséget. Ameddig a szem ellátott, a fal tövében egyenruhás, fegyveres őrök sétáltak, és távol tartották a kíváncsiskodókat. Csak a fal ünnepén jöhetek közelebb. Fáklyákat, zászlókat és föliratos táblákat hozott a tömeg, a szónokok pedig a kolosszust dicsérték. Amikor az államfő koszorút helyezett el a fal tövében, röppentyűk szálltak, petárdák durrogtak, dízsorút ropogott, és az éljenző kiáltások visszhangként verődtek vissza a monstrumról.

A fal túloldalán élt Szampó. A kislányok között ő volt a legszebb. Édesanyja csigákba kunkorította hosszú, szőke haját, és kiengedte a rétre játszani. Házuk végénél húzódott a puha pázsit, amelybe lába belesüppedt, és lépéseinek nesze elveszett a virágok között. Rózsák és tulipánok nyíltak itt, meg százszorszépek és jácintok. Füzért készített belőlük, és fejét koszorúzta velük. Egyszer messzebb jutott az otthonától, amint a szebbnél szebb virágokat követte, amelyek integetve csalogatták.

Hirtelen megtorpant, nem tudott tovább menni. A rét véget ért, és ott állt előtte a fal. Fölnézett. Teste beleremegett, és szinte beleszédült a látványba. Porszemnek érezte magát, amelyet ez a nagy fal egyetlen kövével, málló vakolatával maga alá temethet. Sírva szaladt haza, és anyja meleg ölébe telepedett. A jóságos asszony átkarolta és megnyugtatta.

– A fal nem bántja a jó kislányokat, csak ne menj a közelébe. Van itt elég hely a réten, és naponta új virág nyílik neked.

Ez a magatartás a fal túloldalán élők között általános volt, de titokban mindenki tartott tőle. Különösebben nem gyűlölték, de nem is szerették. Korábban expedíciókat szerveztek. Hétpróbás, minden akadályt legyőző emberek vállalkoztak arra, hogy elzarándokolnak a fal végéhez, és átkerülnek a másik oldalára, üzenetet hozva arról, amit ott találtak. A vállalkozás hatalmas költségeket emésztett föl. Legtöbbször odavesztek vagy eltűntek. Néhány rokkant öreg később visszakerült, és elmondta, hogy a falnak nincs vége.

A nép nem adta föl a küzdelmet. Korábban Szampó dédapja kiváló falmászókat toborzott, és ezeknek a kísérletükhöz a legkorszerűbb eszközök álltak rendelkezésükre. Egymást segítve kapaszkodtak mind följebb. Akadt közöttük, akit a légszomj ölt meg, volt aki leesett és

szörnyet halt, másoknak pedig évek múlva a magasból kifehéredett csontjaik hulltak vissza. Ezután az emberekben meggyőződés született, hogy a fal rejtélye kibogozhatatlan, és nem érdemes vele tovább foglalkozni. Éltek a fal árnyékában, és szorgos életük során igyekeztek elkerülni.

Mirmidó, amikor daliás ifjúvá serdült, és érzelmei nyiladozni kezdtek, tisztos szokás szerint nem járt találkára, és kerülte a táncos vigalmakat. Helyettük titkos összejövedelekre ment, ahol különös dolgokat hallott.

– A fal túloldalán, magasan az égen, izzik egy hatalmas égitest – kezdte beszédét a szónok –, amely bevilágítja a földet. Minden reggel fölkel, és este leáldozik. Fényével beragyogja a tájat, és meleg sugaraiban milliók fürödnek. Olyan különös növények élnek ott, amelyek virágokat nyitnak. A fényben színek harsognak, és az árnyék oly vékony, akár a cérnaszál.

Mirmidó egészen összezavarodott. Fény, meleg színek meg ragyogás... Csupa ismeretlen fogalmak, amelyek még inkább nyitogatták a kíváncsiságát. Milyen egyszerű lehet ott; egy másik világ kezdődik túlhan, amelyet elzár előle, amelytől megfosztja ez a fal. Ő és népe itt él az örök szürkességben, az árnyékban... És ahogy a fölismerés ért benne, lázadni kezdett. Másnap a téren találkozott a barátaival. Megfeledkezve a biztonságról és tisztességről, hangosan kezdte hirdetni a nézeteit:

– Testvéreim, a fal utunkat állja. Itt magasodik előttünk, hogy elzárja tőlünk a világot. Túlhan rajta másik vidék kezdődik, gyönyörű kertekkel. Az utak hatalmas hullámozó vízhez futnak, amelyet úgy hívnak, tenger. Lelki szemeim előtt a távolban erdők jelennek meg, és benne különös állatok élnek. Ott a falhoz nem járnak zárándokok, hogy hódoljanak neki...

Idáig jutott, amikor körülvették a falörök. Egy oszlophoz kötözték. Testét lemeztelenítették és megköpökdétek. Fejébe szúros ágakból font koszorút nyomtak, és hátát véresre vesszőzték. Ott állt még egy darabig aléltan a kiürült téren, és a magány, akár a körülvevő hideg vagy a közönyösség, csontig vágott belé, de nem adta föl.

A titkos társaság tagjait éhes vadállatok elé dobták. A barmok csontokat ropogtattak és elteltek, de még mindig maradt a porondon vágyakozó, aki tekintetét az égre szögezve, a fényt adó forrást kereste, csakhogy a fal útját állta és megtörte pillantását.

A fal túloldalán élő Szampónak sok hódolója akadt. Deli legények érkeztek a messzi kertek felől, és csodálatos egzotikus virágokat hoztak neki. Ablakában orchideák és hibiszkuszok tündököltek. Fejükkel keresték volna a fényt, amely nem sütött fölöttük, hiába fordultak körbe. A fal itt is árnyékot vetett a gazdag rétekre és kertekre.

Kiskorában Szampó egy öregasszonytól azt a mesét hallotta, hogy a fal mögött magasan egy izzó, kerek égitest világít. A fény, akár a kopogó esőcseppek, visszapattannak a házakról, és milliárdnyi csillagsugárt szórva, sziporkáznak a levegőben. Szampó meg is kérdezte az anyjától, hogy mi ebből az igazság, s a mamája így magyarázott neki:

– Nagy lány vagy már, Szampó, értelmes, tehát gondolkozzál. Ugyan mi lenne a falon túl? Semmi. A fal azért áll ott, mert határol bennünket. Mögötte vége ennek a rétnak és mezőnek. Úgy képzeld el, mint a tükrödet. Mit látsz, ha szemben állsz vele és belenézel? A saját arcodat és azt, ami mögöttes van, nem pedig előttes. Ne kutasd hát, és ne nézd a falat. Fordulj hátra, és gyönyörködj a virágainkban. Nem boldog, ki reménytelenül keres, és sohasem talál. Légy megelegetve azzal, amit a sorstól kapsz.

A vágy azonban a fal mindkét oldalán tovább tüzelte a fiatalokat. Nem törődtek bele az elutasításokba. Mintha a tavaszi lágy szellővel érkezett volna, a fal mindkét oldalán híre járt, hogy a túloldalra nem lehet létrával vagy mászóvasakkal átjutni, sem az akadályt a földön megkerülni, hanem mint minden építményen, ezen is van egy kiskapu, csak meg kell találni.

Sötét és titkos éjeken, amikor az örök fáklyái sorra ellobbantak, kutató kezek tapogatták végig a csupasz falat. Kőről kőre, szögletről szögletre haladtak, de még csak rést sem találtak.

– Pedig valahol ott kell lennie, csak a szemük nem látja, az ujjuk nem tapintja. Talán vakolat földi, vagy őr áll előtte. Az is lehet, hogy egyszer nyílik meg, és valamikor ez már megtörtént.

A remény lassan elszállt, és visszaállt a rend. A hatalom megnyugodott, a fal állt, és a bágyadt félhomályban szüntelen virágok nyíltak tovább. Mirmidó és Szampó nem adta föl. Amint tovább kutattak, egyszerre találták meg a kaput. Zaj nélkül kinyílt előttük, és átléptek a túloldalra. Az ajtó ezután végleg beomlott mögöttük, s a fal újra elválasztotta őket. Csalódottak voltak, hiszen odaát nem volt semmi. De legalább egy pillanatra találkoztak.

Hódmezővásárhely, 1996. jan. 29.

HA FÖLKEK, MAJD LEÁLDOZIK A NAP

– Ébredj, Szampó. Az éjszakai harmat még ring a fűszálakon, és a táj sötét, de keleten az ég alja már vörösleni kezd.

Szampó nem moccan. Tagjai merevek voltak a hidegtől. A föld felszínén, mint lézertű hegye, parányi pirosan virító pont szúrta át az eget, és nőni, emelkedni kezdett. Szampó összezárt szempillái lassan távolodni kezdtek, és mire a nap mint takarót, lerázta magáról a vékony felhőfoszlányokat, a lány szeme tágra nyílt. Tükröződött benne a fény, és halvány kék könnycsepp gördült végig az arcán. Lassan fölült. Teljes testével szembe fordult a hajnal ébredésével, és mint egy nagy glória, körülvette a ragyogás.

– Csodálatos vagy, Szampó, akár a délibáb. Rezegsz, hullámszol a légben, mint egy látomás. Álom lehetnél, akár a káprázat, de tudom, hogy itt vagy mellettem és velem. Érzem a lehetedet, amely fölmelegít és átjár.

– Mirmidó, ne beszélj, kérlek. Ne törd meg e sugárvarázst. Ülj ide mellém, és te is fordítsd orcád a nap felé.

A fénylő égitest egyre kisebb lett, amint kapaszkodott a táj fölé, és mind inkább kifehéredett. Mindketten nézték ezt a csodát. Megigézte és fogva tartotta őket. Érezték, többé már nem szabadulnak tőle. Vonzásába kerültek, mint vas a mágnesnek. Rohantak felé téren és időn át, hogy vele és benne egyesüljenek.

Idelent most ébredt a világ. A tó csendes tükrén lassan tovagyűrűző körök lebegtek, békák koncerteztek, madarak indultak bogarakra vadászni. Nagy bársonyos, nektárral teli tölcsérét most nyitotta ki egy fehér virág. A fecskék mind magasabbra emelkedtek, szálltak a napba, és eltűntek előlük. A tenger hullámverése még messzire elhallatszott, amint az apállyal elsimultak fodrai, és visszatértek a Föld másik oldalára. Valahol talán éhes párduc ordított, nekilódult a szavannának vadászni, de ezt már nem hallották, csak képzeletként lopódzott be a gondolataikba.

– Nézd a napot, Mirmidó – szólt a lány, és domborodó melle fölött kigombolta blúzáat. – Hamarosan izzani kezd, és fénye beragyog majd lelkünk zugaiba.

Mirmidó pillantása elidőzött a napkorongként átsejlő, gömbölyű kebleken, amint középen vörös izzásban csúcsosodtak ki a szerelem édes virágát kibontó bimbók, de szeme ott függött az égitesten.

A rét szélén most virágzott a nyárfa. A csípős hajnali fuvallatban ágairól nagy, puha vattacsomók keltek szárnyra. A napsugarak, mint a röntgen, átvilágították. Légies ezüst lebegéssel szálltak tovább, és akár az őszi ökörnyal, fönnakadtak a fűszálakon.

– Szampó – szólt a fiú –, emlékszel még arra a harsogó nyárra, amikor a fövényen ébenné vált a bőrünk, és szantálolajjal kentük csupasz testünk? Csak a szemünk fehérje és a tenyerünk fehérlett. Úgy ragyogtunk a fényben, mint két élő bronzszobor.

Közben a nap egyre följebb kúszott, mind kisebbé vált, és pergő, forgó kerékként fröccsenette szét a sugarát. Szampó és Mirmidó szeme, mint bélyeg a borítékra, ráragadt e látványra. Egymásba kapaszkodva, ölelkezve figyelték a napot, amint menyasszonyként a vörösből narancsba, halvány sárgába, majd vakító fehérbe öltözött.

– Milyen szép ez a lakodalom, amelyen koszorúslányként viszem az izzó ragyogásból szőtt, áttetsző égi uszályt a Fénybeöltözött Ara után. Karolj át, Mirmidó, segíts lépnem, hogy a homályhoz szokott szemem a káprázattól le ne térítsen e kiteljesedő világba vezető útról.

– A hajdani bál jutott eszembe – szólt Mirmidó –, amikor hatalmas csillárok ezernyi kristálygömbből százezernyi flitterre fröcskölték a fényt, és a levegőben, mint világító szentjánosbogarak keltek szárnyra.

– Éjféle órán, amikor odakint mély ájulatban aludt a világ, és a sötétség fenekén messziről érkezett, szenvedő lelkek jajgatása hallatszott, a teremben harsogott a zene, és rikító színek keveredtek a verítékező testek illatával. Te akkor is fogtad a kezem, és megsimogattál.

– A hosszú asztalon már kihűlt a vacsora maradványa, és szorgos lakájok cipelték el a kiürült tálakat. – A terítőt és a gyertyákat ne! – kiáltottam.

– Kezedből, mint fogva tartott pillangót, kieresztettél az asztal tetején. Úgy éreztem, hogy testem súlytalan. Ruhám fátylának karomra simuló lepkefodrait kiterjesztettem, és szálltam, táncoltam az asztal fölött.

– A csillárokból hirtelen kialudt a fény, csak a gyertyák világítottak tovább. Százával hozták a hatalmas, égő kandelábereket, és szikrákat szórtak egyre hevesebben perdülő lábuk nyomán.

– A tánc forgatagában fátyolszárnyad lángra kapott, és ezernyi kéz oltotta a gyertyafényt, hogy csak te ragyogj a tűzben, amint egész tested egyetlen, lidérces lángnyelvként sikoltva futott az asztal felett, és áttűnt, mint a hutában fűt hátyavékony, forró üveg.

– Vörösre égett a bőröm, Mirmidó.

– Lekaptam lábadról az arany topánt, megtöltöttem pezsgővel, és végigöntöttem rajtad, hogy újra fehér legyél.

– Ott álltam közepén, és nagy rózsaszín nyelvek puha simogatását éreztem bőrömmön, amint lenyalták rólam az édes ital számtalan buborékát.

– Megújultál a tűzben, mint a fönixmadár, amely saját hamvából kel életre, és cipődből az utolsó cseppig kiittuk a lét borát.

– Karodba kaptál, és vittél, suhantál velem. Letettél a hajnali rétre, ahol harmatba öltöztetted, és napfénybe törültél.

– Lassan megnyílt a combod, és a világ közepén föltáruult előttünk az Éden. Ujjongott a testünk, ez a parány, amely elveszett anyaságod bölcsőjében, zúgó folyó partjára települt liget pázsitján. Szárnyaltunk az ég felé, és beleszülettünk egy káprázatos világba, amelyben már csak a fényt látjuk ezután.

– Nézd hát a napot, pillantásunk benne egyesüljön, és eggyé válva utazzunk tovább.

A nap már a delelőn járt, és a két ember szeme vörössé vált, akár az égitest, majd lassan megfeketedett.

– Nem látok, Mirmidó! – kiáltott a lány.

– Talán megvakultál?

– Mi van most? Dél vagy éj? Nem tudom már. Sötét lett, mintha milliárdnyi fekete sugárt árasztó lámpás lenne körülöttem. Add a kezed, hogy el ne tévedjem.

– A karjaimban ölellek, Szampó. Összeforrtunk. Egy testté és lélekké váltunk. Moccsanlatlanul fekszünk egymásban, és fénylovak száguldanak velünk egyre messzebb, egyre fölfelé.

– A napba öltözünk.

– Csukd be a szemed, Szampó. Ne figyelj többé kifelé. Amit láatsz, az nem éjszín, hanem fehér. Csodálatos fényesség, a lelked tisztasága.

– Látom, akár a tenger fodrozta hullámok tetején villogó milliárdnyi rezgő csillogást, és összefornak bennünk, akár az elsimuló vízfelszínről visszatükröződő egyetlen, hatalmas ragyogás.

Közben a nap nyugaton a látóhatár fölé ért. Amint lila fényei áttörték a mély kék levegő-óceánt, mint lecsorgó, elnyúlt vércsepp beleivódott a földbe. A ragyogás lassan kihuny, és csökkenni kezdett a forróság. A fűszálak közül fölszállt a pára, és harmatként gyöngyözött. Szampó és Mirmidó, mintha esőverte árnyak volnának, együtt áztak a kora esti homályban.

– Látom a napot! – kiáltotta Szampó. – Csillagszóróvá változott.

– Már aligha láthatod – mondta Mirmidó –, régen lebukott. Csak a fénye él bennünk tovább. Az égre szórja sugarát, és áttörve az éj palástján, milliárdnyi csillagban rezeg tovább.

– Vigyél engem a fényes ösvényen, Mirmidó – kérlelte a fiút a lány.

– E fényzőnben, mely elkápráztatta szemem, vezess engem tovább – mondta a lánynak a fiú.

A két ember, akik e földön többé már semmit sem láttak, megindultak a hosszú úton. Elérkeztek a szivárványhoz. A tarka réten virágokat szedtek, és kergetőző lepkék, színes madarak pompájában gyönyörködtek. Az óceán, amely eddig kék volt és zöld, most sárgán és aranyként tükröződött. Nem hullámzott többé, hanem – mintha dagály kergette volna fodrait – folyóként hömpölygött tovább.

– Sohasem gondoltam, hogy milyen éden vár itt belül – szólalt meg Szampó.

– Rányílt a szemünk egy másik világra. Mindent látunk, amit ember élvezhet, csak gyere tovább a fényben. Add a kezed.

– Hagyj elmennem, Mirmidó. Többé már el nem tévedhetünk.

– Többé már egymást el nem veszíthetjük. Kedvesem, nézd a napot! Hányan elégték már e máglyán. Bennünket – akár két tűzbe tartott és egymáshoz érintett fémrudat – összeolvasztott. Hála legyen neki! Most együtt izzva megyünk a fénybe.

A nap, mint csúcson a fellegvár, ott nyugodott előttük. Megnyílt a kapuja. Fénytenger hömpölygött ki rajta. Úsztak, sodródtak, át a bejáraton. Pillanatra visszafordultak, és az elhagyott tájon még érzékelték a harsogó zöld réteket, a tajtékos óceánt, virágzó fákat, éneklő madarakat... De a folyam már vitte őket előre. Egyre kisebbekké váltak, föloldódtak a ragyogásban, és vágyaiktól megszabadulva, eltűntek örökre a Világosság világában.

Hódmezővásárhely, 1995. nov. 3.

A NYÁLFOLYÁS

Mirmidónak már harmadik napja folyt a nyála. Előbb Szampónak tűnt föl, hogy amikor a férje reggel fölkel, a feje alatt a párnáján jókora sárga, nedves folt marad. Darabig nem szólt, hanem lehúzta az átázott huzatot és kimosta. Néhány hét múlva azonban tréfálkozni kezdett:

– Talán bizony valami kis nőcskéről álmodsz, akit hiába kívánsz, csak a nyálad csorog utána.

Mirmidó eleinte tudni sem akart az állapotáról, és mérgesen dohogott:

– Mitől csorogna a nyálam? Régen elmúlt már a fogzásom. Bizonyosan odalöttyent a soványító teád, amikor tévézés közben szürcsölgetted, és most rám akarod fogni.

– A teának nem ilyen a színe.

– Akkor bizonyosan lepisáltam! Attól sárgul így meg a vászon.

Szampó jobbnak vélte a vitát föladni, mielőtt teljesen eldurvul, és visszavonult. Mindenesetre annyit elért, hogy ezen a reggelen, amikor Mirmidó bement a fürdőszobába, és a zárját kétszer magára fordította, ajkait nézegetni kezdte a tükörben.

– Rendes, ép száj ez – állapította meg kisvártatva. – Talán a baloldali szájzug kicsit lejjebb van... és mintha egy könnyecsepphez hasonló fényes gyöngyszem csillogna benne.

Ujjával megérintette és elmaszatolta. Nedvesnek találta.

– Lehet, hogy nyál volt, de ez mindenkivel előfordulhat – morfondírozott félhangosan.

– Mit kérdezel, szívem? – kapta el a szót Szampó, amikor éppen a fürdőszoba ajtaja előtt haladt el, és beszédfélét hallott odabentről.

– Törődj a magad dolgával!

Ezen a reggelen többet nem szóltak egymáshoz, különben is az óra gyorsan járt, és sietniük kellett, a munkába. Hanem a munkatársai bizonyosan összebeszéltek azzal a tökéletlen feleséggel, mert dél felé az egyik vörös körmű kis irkafírka nem kis iróniával megjegyezte, hogy „talán már éhezik a főnök, hogy éhnyál csordult ki a szája szélén”.

– Nem vagyok éhes – kiabálta Mirmidó. – Nekem nem kell állandóan zabálnom, mint némelyeknek. Ha meg sok nyál gyűlik össze a számban, megszabadulok tőle! – És hatalmasat köpött feleségének cipője mellé.

A baj ott volt, hogy másnap reggel Szampó ismét emlegetni kezdte éjszakai nyálfolyását. Mirmidó ezt a támadást is hősiesen visszaverte, de sebeket kapva bevonult a fürdőszobába, és ismét a tükör elé állt. Tudományosan vizsgálódott. Elhúzta a száját, és megdöbbenve tapasztalva, hogy a nyála rögtön kicsordult, majd végigfolyt a mellén.

– A fenét! Miért történt ez? Bizonyosan mélyen aludtam, és a nyelvem alatt összegyűlt nyál nem tudott a gyomromba lefolyni. Mással is megtörténhetik az ilyesmi – vigasztalta magát.

A baj azonban ott folytatódott, hogy a munkahelyén, úgy dél tájban érezte, hogy az inge tapad rajta a nyaka alatt, és már a zakója is nedvesedik. Szerencsére mindig volt nála váltás fehérnemű, így gyorsan kicserélte, és tovább dolgozott. A kór azonban mind inkább elhatalmasodott rajta. A tanácskozásokon már beszélni sem mert, mivel minden betűformálásnál nyál fröcsögött a szájából. A lakkos körmű kis irkafírka meg is jegyezte, hogy „milyen folyékonyan beszél az igazgató úr”. Szégyenében és dühében majd el süllyedt, szemével pedig verni kezdte titkárnőjét.

A legnagyobb gond az ágyban folytatódott. Amikor eloltották a villanyt és ő szerelmes szavakat kezdett a feleségének suttogni, Szampó elfordult tőle. Mirmidó utána kúszott a paplan alatt, és kezdte tapogatni a mellét. Az asszony elképzelte, hogy férjének szája az elalvás előtti olvasáskor megtelhetett nyállal. Alvadt vérként besűrűsödött. A lyukas fogakban megbúvó lepedéktől átvette a romlott étel bűzét, és ha most megcsókolná, az egész kocsonyás lé az ő ajkai közé folyna. E látomástól elszörnyedt, és az ágy szélére húzódott, megfenyegetve férjét, ha hozzányúl, hazamegy a mamájához, és vissza se jön többé.

Másnap reggel Mirmidó tócsában ébredt. Káromkodva kászálódott ki a göncei közül, és azonnal bezárkózott a mosdóba.

– Ez így nem lesz jó, még észreveszik rajtam, hogy valami kellemetlen ok miatt néha csorog a nyálam – dohogta, miközben a nyálgyülem, mint rezgő galuska kifordult a szájából.

Az inge fölé ügyes praktikával hasonló színű, vízhatlan betétet csempészett, és boldogan állapította meg, hogy még maga sem tudja megkülönböztetni, melyik a fehérenmű, és melyik a pártedli.

A feleségét viszont nagyon bántotta ez az egész különös dolog. Amíg férje öltözött, magára kapta pongyoláját, és mellé állva kérlelni kezdte:

– Kedvesem, látod múlnak a hetek, és a te betegséged nem javul...

– Mit lotyogsz itt betegségről? Még jó, hogy nem akarsz temetni! Hát úgy nézek én ki, mint aki beteg?

– Úgy – válaszolta határozottan Szampó. – Ez az állapot nem viselhető el tovább. Főnöke vagy egy nagy gyárnak. Naponta emberek tucatjaival tárgyalasz és közben ajkaid közül úgy dúrod a habot, akár egy kihajtott, fuldokló ló. Mit gondolsz, mire vélik a dolgot? Már a hátad mögött úgy hívnak a beosztottaid, hogy „az a nyálas szájú...”

– Elég! – ordította Mirmidó. – Nem tűröm, hogy a dolgozóim gúnyolódjanak rajtam, és ezt még neked sem viselem el, szívem.

Mirmidó után akkorát dörrent a hall ajtaja, hogy a fogason lévő felöltője leesett.

– Ki határozza azt meg nekem, hogy mit csináljak? Ha folyni akar a nyálam, hát folyjon. Különbben sincs senkinek köze az én legtitkosabb magánügyemhez – kiabálta az udvaron, míg a kert fái között áthaladt a kapuig.

Alighogy beért az irodájába, a felesége utána telefonált, hogy délután ne menjen sehova, mert öt órára jön a kezelő orvosa, a szokásos rutin vizsgálatokra.

– Még, hogy „rutin vizsgálatokra”! – csattant Mirmidó, és levágta a kagylót. – Vizsgáltasd csak magadat, rád fér, te vén szuka!!

Amikor kissé lecsillapodott, aláírt néhány kimenő levelet és pár szerződést. Meghagyta a titkárnőnek, hogy ezen a délelőttön senkit sem fogad, majd magára zárta az iroda ajtaját. Fél karral rákönyökölt az íróasztalra, szája alá egy jókora vázát tolt, és kibámult az ablakon. Miközben az edényben a csöpögés félreérthetetlen hangjával gyűlni kezdett a nyála, pillantása elvegyült az üres levegőben.

– Ezzel a nyálfolyással nem fogok tovább titkolódnizni. Hát ha folyik, folyik. Megengedhetem magamnak. Kultuszt csinálok belőle. Vagyok én olyan személyiség, hogy diktáljam a változásokat. Amikor az ember lába fázni kezdett, kitalálta a cipőt. Most a nyála fog folyni, én meg kitalálom hozzá a nyáltálat. Nem is akármilyet. Az emberek sem mind maguk készítették a lábbelit, hanem kialakult a cipésszakma. Most majd létrejön a nyáltáltkészítő ipar. A mesterek engem választanak meg kamarájuk elnökének. A munka ünnepén nem a nagy Böllér

arcképét emelik a magasba, hanem az enyémet, mert százaknak..., mit százaknak, ezreknek teremtettem kenyeret. Divatba jön majd a nyáladzás, hiszen hamarosan ötvösremekművek születnek. Van pénzem megfizetni, hogy aranytálba csorgathassam a nyálam. Meg is lepem vele magam a születésnapomra. Amikor megjelenek egy partin, és az inas a tálkát előzékeny ceremóniával, hajbókolva a szám alá illeszti, irigykedve nézik a vendégek. Tudom, hogy az az affekta, sznob főkönyvelőné másnap csak azért is elázott párnával ébred. Visítva kérleli a férjét, hogy miután megtanulta a nyáladzást, és a változásokkal haladni akar – mert csak a hülye nem látja, hogy ez lesz a jövő divatja –, neki is olyan nyáltál kell, mint az igazgató úrnak. Fut a lakáj a legjobb ötvöshöz, és hozza a mintadarabokat, de a nagysága csak finnyásan turkál a választékban. Ez azért nem jó, hogy a füle nagy, az azért, mert keskeny a talpa. Neki külföldről rendeljen a férje. Nem is tudja, hogy Londonból lenne-e jobb, vagy talán Párizsból? Nem, nem. Manapság már Amerika diktálja a divatot, hozassanak hát neki egy nyáltalat kagylóbetétekkel és gyöngyberakással Washingtonból...

Nem lehet tudni, hogy Mirmidó meddig ábrándozott még, de koponyájában lassan átformálódott a világ. Arra lett figyelmes, hogy megtelt a váza, és a nyála túlsordult a peremén. Órájára pillantott.

„Jó ég! Elmúlt hat óra, és már a vacsorámat is lekésem.”

Amíg kiürítette a vázát, ezt a nyálfelfogásra alkalmatlan, buta edényt, arra gondolt, hogy az orvosa hiába várhatta, és elmosolyodott, mint jó csínyen ért tizenéves legény.

Amikor benyitott a hallba, földbe gyökerezett a lába. Meglátta a fogason az orvos kabátját és esernyőjét. A szalonban vidáman cseverészett a feleségével, aki egy tálból apró, édes süteménnyel puhította a bendőjét. Az arca hirtelen vörös lett, mint a cékla, és nyakán olyan vastagga dagadtak az erek, mint vitorlásan a hajókötel.

– Látja, asszonyom, nincs itt nagyobb baj. A vérnyomásával lehet kis gond – majd Mirmidó felé fordult. – Attól lehet ez az íz...

– Nyálfolyás – egészítette ki Szampó a szemérmesen elhallgatott diagnózist. – Látod, kedvesem, a doktor úr türelmesen megvárta. Mindent megteszünk érted, csakhogy meggyógyulj.

Az asszony segített levetni Mirmidó zakóját, és leoldotta a nyakába kötött, immár csordultig telt nyáladzó zacskót, majd elsietett vele. A férfi átlátta, hogy nincs menekvés, és hamarabb szabadul, ha hagyja, hogy az orvos matasson rajta. Közben kiverte a veríték, amikor hideg gyíkkezével türekskölni kezdte a bordáit.

Szampó visszatért, és tiszta zacskót akasztott férje nyakába. Megsimogatta a fejét. Gondosan az ujjára csavart egy ősz hajszálat, amely a fekete bozontban éktelenkedett, és egy ügyes rántással, fájdalom nélkül eltávolította. Pusztit nyomott a gyöngyöző férfi homlokára, akinek a doktor már az altestében kotorászott, de ők derékon felül erről nem vettek róla tudomást, ahogy az egy vezéregyéniségtől és nejétől elvárható. Szampó aggódó kedveskedésével emésztette:

– Holnap kiváltjuk a gyógyszert. Itthon maradsz néhány napig, míg a kúra tart, és meglátod, hogy újra a régi, gyógyult, aranyos férfi leszel, akiért már egy-két lakkos körmű kis irkafírka családi jelenetet rendezett az irodában.

– Nem akarok a régi lenni! – csattant Mirmidó, és kitépte testét fogva tartóinak karmai közül.

– Én nem vagyok beteg. Nekem így is jó.

Szampó aggódva fordult az orvoshoz:

– Az a gyanúm, hogy a kór már nem a szájában, hanem a fejében van. Mit tehetünk?

– Nem kell a dolgot eltúlozni, asszonyom – nyugtatta a doktor. – Váltsanak holnap két jegyet a repülőre, és utazzanak el néhány hétre Honoluluba. Kicsit sétafikáljanak a kókuszpálmáktól szegélyezett homokparton. Ússzon férjürem sokat az óceánban. Ott úgy folyhat a nyála, ahogy akar. Meglátja, hogy a sós víztől csakhamar rendbe jön...

– Nem utazok sehová. Nem kellene nekem óceánból fölbukkanó szigete meg Bahamák! Én itt vagyok itthon, és itt akarok nyáladzani! – szaladt ki hirtelen a száján, de már nem tudta visszaszívni, mert közben az orvos zakójára fröccsent nyálcsomót kellett törölgetni.

– A fenébe is... – motyogta elnézést színélve, és a kínos munka után azonnal átment a szobájába.

Ahogy az orvos távozott, a felesége azonnal bement hozzá. Mint gerlice bűgött a párja fülébe:

– Drága kis tubicám, nagyon aggódom az egészségedért. Kérlek, engedd, hogy meggyógyítsunk. Az orvos jó módot talált rá, hallottad. Utazzunk el a Kanári-szigetekre, most az a fölkapott, vagy talán a Baleárokra. Lehet, hogy az ősz hozta ki rajtad ezt a fura betegséget. Tudod, szívem, hogy mindketten nehezen viseljük azt a fránya, hosszú, hideg telet. Milyen nagyszerű lenne előtte feltöltődni forró napsugárral. Egy eldugott partszakaszon egész nap csak heverésznénk az ágyban, és fölújítanánk a mézesheteinket. Már alig várom, hogy szerelmesen simogass. Letépd a blúzomat, mint egykor, miközben lihegve keverednek el tagjaink a virágmintás lepedőn.

– Elég! – ordította Mirmidó, és szokatlan bakugrásokkal menekült vissza a szobájába.

Szampó még egy darabig kéredzkedett hozzá, de hasztalan, mert az ajtó belülről zárva maradt. Ettől kezdve mind kevesebbet látta a férjét, aki már hajnalban elsietett, és késő este tért haza. Mirmidó pedig tovább szőtte álmait:

– Néhány év múlva már mindenki nyáladzik. Aki nem tud, az kimarad a társaságokból. A munkaadók majd úgy hirdetik meg az állásokat, hogy »jól nyáladzók előnyben«. Az alkalmazottak versenyezni fognak, hogy ki előtt hányszor ürítik a nyáltát. Lesz, aki titokban citrommal serkenti majd a mirigyeit, hogy a hó végén övé legyen a prémium. A száraz szájúak lassan kiszorulnak a társadalomból, mert nem ők szaporodnak tovább. Az életképes utódokat úgy válogatják ki, hogy nyáladzó-e, vagy sem? Azok a fiatalok, akik mindketten egyformán nyáladzanak, egybekelésük esetén hamarabb számíthatnak majd olcsó lakásra, de azok a párok, akiknél csak az egyik szájából folyik a lé, bizony később jutnak hozzá. Bonyos munkakörökben, az élet legtöbb területén már csak a nyáladzók érvényesülhetnek. Ennek alapján válogatják ki a jövő szakembereit. E nemes cél érdekében kifejlesztett laboratóriumi vizsgálat során a terhes nőket megpungálják, és a magzatvízből már korán ki lehet mutatni, hogy a méhük nyáladzó gyereket nevel-e vagy sem. Rendelet születik, hogy ha az embrió száraz ajkúnak minősül, a család a terhességet megszakíttathatja. Az emberek között hamarosan nem lesz különbség, mert mindenkinek folyik a nyála, és az lesz a feltűnő, a fogyatékos, aki életen át száraz szájjal vergődik a világban...

Mirmidót lassan elnyomta az álom. Hosszan aludt, mert reggel a matrac fürdőkáddá változott alatta. Nem is igyekezett kikelni, mert jól érezte magát benne. Elmerült a habokban, mint ifjú korában a tenger hullámaiban. Lemerült a mélybe, és gyönyörködni kezdett az elsuhanó színes korallhalakban, a tova lebegő, fátyoltestű medúzákban, a csillogó kagylókban és az enni való vörös rákokban. Érezte, hogy ez az ő igazi világa. Kezdett belefáradni a környezé-
tével vívott szüntelen csatába.

Végleg bezárkózott a szobájába. Olykor még hallotta Szampó esdeklő, könyörgő jajszavát. Hívogató, meleg hangja azonban csakhamar elfúlt az ajtó elé tolt, hatalmas ruhásszekrény mögött. Mirmidó ezután kényelmesen belefeküdt az ágyába. Két csövet vezetett a szájába. Az egyik vége a csapra volt szerelve, és az elveszített folyadékot folyamatosan pótolta. A másik végét pedig a mind jobban ömlő nyála elvezetésére a lefolyóba dugta.

Hódmezővásárhely, 1998. ápr. 10.

A VADÁSZAT

Késő délutánra járt az idő. A fürdőzők lassan szedelőzködtek a parton. Kirázták kosarukból a folyó felől fúvó szél által hordott homokot, és összerakodtak. Foghíjas, elnyújtott sorokban indultak hazafelé. A forró levegő még változatlanul megült a lombok között, és az alkonyodó égen egy felhő sem enyhítette a kánikulát.

Szampó bágyadtan alélt a nyugágyon. A képes újságot mellére ejtette, és csak a félig elnyílt ajkai közül ütemesen kiáramló lehelet lebegtette meg a lapjait. Mirmidó épp egy csinos lány ügyetlen öltözködését figyelte, amint az egybeszabott ruha alatt a rátapadt, még nedves fürdőruhától igyekezett megszabadulni, hasztalan. Kíváncsi kitartása nem maradt jutalmazatlan, mert akár egy puzzlejáték kirakólapjai a kívánt képet, hol itt, hol ott engedték láttatni a nő mezítelen testét.

Szampó csakhamar észrevette férje buzgalmát, midőn természete ellenére olyan csendben figyelt, mintha a világ legszebb tündérei vetkőznének előtte pőrére. Az asszony kinyitotta álmos szemét, és hogy elterelje Mirmidó pillantásait, csevegni kezdett:

– Úgy bámulod annak a nőnek a domborulatait, mintha alpinistaként éppen fölmászni készül-nél rájuk. Inkább azon törd a fejed, hogy mivel üssük agyon ezt a ránk következő, unalmas hét végét?

– Nem is tudom. Ha ilyen meleg lesz, nekem nincs kedvem barangolni. Vízközelbe gyерünk, ahol hűs habok várnak.

Közben a bájos lány végre kilépett a fürdőruhájából, és az átnedvesedett, könnyű ruha testére tapadt, kimutatva rajta azokat a sötétebb árnyalatokat, amelyek eltértek bőre kreol színétől.

– Most jut eszembe – mondta Mirmidó –, hogy a képeslapban olvastam egy hirdetést valami hétvégi vadászprogramról.

– No, engem oda el nem viszel, ahol ártatlan állatokat ölnek. Jól tudod, hogy egy csirke nyakát se vágnám el – válaszolta Szampó.

– Úgy emlékszem, valami versenyjátékról lehet szó... Add csak ide, mindjárt kikeresem.

Mirmidó átlapozta az újságot, és hátul rátalált a nagybetűs hirdetésre.

– „Galamb és nyuszifogó vadászat” – olvasta feleségének hangosan. – „Találkozás szombat reggel az Erzsébet téren, 8 órakor. Fegyvert hozni tilos! Vadászeszközökről mi gondoskodunk. A belépőjegy árában kétszeri étkezést is biztosítunk. Az Artemisz vadászparadicsomba kondicionált buszokkal megyünk.”

– Jól hangzik! – csillant föl Szampó szeme.

– Akkor döntöttünk. Holnap reggel irány a hűvös hegyek! – mondta Mirmidó, és szemével tovább követte a parton hajlongó lányt, aki lezser mozdulattal egy szatyorba ejtette nedves holmiját.

Otthon a házaspár zuhanyozás után elnyúlt az ágyon. Darabig még nézték a tévéfilmet, de az egész napi fürdés után ellenállhatatlanul legyűrte őket az édes álom, amelynek karjai között jobban érezték magukat, mintha az Éden ölelte volna őket körül.

Reggel frissen ébredtek. Összekapták magukat, és irány az újságban jelzett tér, ahol már zsibongott a vadászatra váró fiatalok türelmetlen serege. A buszok hamar kiértek a városból, be a hegyek közé, és lassan kaptatni kezdtek a meredek serpentin úton. A házak csakhamar

alattuk maradtak. Mint összeolvadó gyufásdobozok sorakoztak, és a nap póré képpel úgy ült meg fölöttük, akár egy dolgát végző amazon föl húzott szoknyával.

Órás tekergődés után a busz harsogóan zöld erdei tisztáson állt meg. Összevárták az érkezőket. Lehetek vagy kétszázan. A vezetők kisebb csoportokba osztották őket, és elindultak a fák közé. Már negyedórája mentek, amikor valaki megkérdezte, hogy mikor kapnak vadászeszközöket?

– Ad a természet. Ennek a vadászatnak éppen az lesz az érdekessége, hogy nem lehet korszerű automatákkal tüzelni, hanem magunk szerzünk olyan jellegű eszközöket, amelyekkel hajdan őseink is hordákban portyáztak.

– Ez csakugyan izgalmas. Mire gondol?

– Van itt elég bot és husáng, meg szedjenek követ.

A társaság szétszéledt a fák között, és nekilátott gyűjteni. Újabb negyedóra múlva mindenkinek a keze tele volt ütő- és dobóeszközökkel.

– Gyerekkorom óta nem használtam botot – így az egyik.

– Én már kővel célozni sem tudok, de majd csak belejövök – mondta a másik.

Közben Szampó málnát szedegetve elkeveredett, és már jócskán a vadászok előtt járt. Csak a világos kartonruhája villant a bokrok között, mintha lepke vagy galamb röpdösött volna ágról ágra.

– No, de hol van itt a vad? – kérdezte sürgetően egy férfi.

A játékvezető megállt és fölegyenedett, mint vitorlás az árboc. Hirtelen csönd lett, és mindenki visszafogottan figyelt. A fickó lassan, de határozottan kinyújtotta karját, és a távolban Szampóra mutatott:

– Ott röpdös a galamb. Fogjátok be!

A feszültség szemvillanás alatt megoldódott. A vadászok harci elszántsággal kurjongattak örömeikben és meglepetésükben:

– Ez fantasztikus!

– Erre nem is gondoltam...

– Igazi, élő nő lesz a galamb.

– Gyerünk utána!!

A dolog még Mirmidónak is tetszett egy darabig, és csatarúdját feje fölött forgatva, hatalmas ugrásokkal a felesége után vetette magát.

– Fuss, különben megdobnak! – kiabálta rekedten.

A csaknem húszfős vadásztársaság üldözőbe vette az asszonyt. Szampó előbb nem értette, és nem tudta, hogy mi történik, csak azt látta, hogy mindenki fenyegetően feléje rohan, és ösztönös félelem fogta el. A fekete nadrágos, jókora suhanc akkorát dobott egy öklömnyi kővel, hogy ha el nem ugrik, összetöri a lábát. Ekkor végre fölfogta, hogy ebben a játékban ő lett az üldözött vad, és rohanni kezdett, ahogy csak bírt.

Kezdetben még úgy szökellett, mint könnyű zerge. Talán önbizalommal telve még örült is a szokatlan helyzetnek. Élvezte, hogyan forgolódik ügyesen a sziklák között, és miként ugorja át a hasadékokat, vagy ejti át a vadászokat, akik nagy kerülőket tettek, hogy ismét a nyomába eredhessenek. Félórai futás, mászás után, amikor a völgyben megpillantott egy csobogó, hús patakot, érezte, hogy a nyelve a szájpadról távolodott, az ajka kiszáradt, és inogni kezd a lába.

– Istenem! – sóhajtott nagyot. – Bárcsak lenne annyi előnyöm, hogy igyak egy korty vizet.

Helyzetének előnyteleniségére újabb kődarab figyelmeztette, amely mellette vágódott a szirtnek. Akkorát szólt, mint egy ágyú, és a szétfröccsenő törmelék néhány helyen kivérezte az arcát.

– A fene egye meg! – szitkozódott hangosan. – Nem veszitek észre, hogy ez már nem játék? Itt nem valami röpdöső bogarat kell üzni, hanem az egyik társatok menekül előletek. Legyek most én a vadász, és másvalaki a nyúl – kiabálta üldözőinek.

– Röpülj csak, gerlicém – ordított valaki mögötte –, mert ha elkapunk, elevenen kopasztunk meg és úgy nyelünk el mint kígyó a békát.

A következő pillanatban elhajított bot érte a derekát, és fájdalmában följajdult. Ismét futásnak eredt, de a lába elnehezült, és nem bírt többé fölfelé kapaszkodni. Ekkor lépteit lefelé irányította. A hegyoldalban kis szúros bokrok hada állta útját. A vadászok lármája ismét utolérte, és egy dorong a bokáját találta. Szampó fájdalmában fölkiáltott, és tudta, hogy menekülnie kell, mert önmagáért küzd.

Belevetette magát a tövises csapdába. Ruháját megszagatta, karja, combja tele lett hosszú, mély és fájdalmas karcolásokkal, amelyekből kibuggyant a vér, és összemocskolta testét. Üldözői megéreztek a vérszagot, mert még nagyobb hévvel ugráltak utána, és megalázó szavakkal illették.

Mirmidó is érzékelte, hogy ez már nem játék, de ő benne volt a lendületben, és tudta, hogy a társaiban mind inkább föltámad a vadászösztön, amelyet ettől kezdve nincs erő, ami megállíthat. Futott az üldözőkkel, és odakiáltotta feleségének:

– Küzdj az életedért!

Szampót nem kellett biztatni, hiszen egyre rémültebben vergődött a gallyak és tövises között. Közben hol egy kő, hol egy bot csattant a hátán, a mellén és a szaporodó sebek fokozták gyötrelmét. Előbb csak csendesen sírt, potyogtak könnyei, majd záporozva hangosan zokogott. Talán megsajnálják, és változtatnak ezen a buta játékon, de a szokatlan erőfeszítéstől gyorsan elfúlt a hangja.

Összeszedte minden erejét. Galambként még egyet repült, és utoljára az előtte fölmagasodó vártorony nagyságú szikláról leugrott a mélybe. Zuhanását szerencsésen fölfogta az alatt álló, gondosan összerakott szénaboglya. A száraz fűszálak megsértették az egyik szemét, és tovább növelték sebeinek vérzését.

– Hát nincs se irgalom, se kegyelem? – fordult vissza az asszony könyörögve.

Pillanatra látta, hogyan fogy ismét a távolság közte és az üldözői között, és bár agya már alig működött, idegei tovább rángatták végtagjait. Úgy rémlett neki, hogy hátul ott szalad Mirmidó is, és nem úgy fest, mint aki a védelmére kel, inkább a hajtó szerepében tetszeleg. Szampó üzött vadként tovább loholva, le-leroskadva, nem röpült többé, csak szárnyai verdes-tek, és törték neki az úttalan utat. Lába alatt hirtelen száraz ágak reccsentek, és megnyílt a föld. Mély és sötét verembe zuhant. Iszonyatos fájdalmat érzett a derekában, azután semmire sem emlékezett.

A vadászok utolérték és körbefogták. Az egyik lemutatott:

– Ott fekszik mozdulatlan.

– Mi ez, kút? – kérdezte a másik.

– Medvecsapda – válaszolta a vezetőjük.

– Akkor innen ki nem jön egyhamar.

- De miért nem mozog?
- Miért nem menekül, vagy könyörög segítségért?
- Kövezzük meg, hogy fürgébb legyen!

Néhányan kavicsokat dobáltak rá, de a test tovább feküdt moccanatlan.

- Így már nem ér semmit – bosszankodtak.
- Jön utánunk egy mentőcsapat, bízzuk rájuk.
- Hanem ott fut egy nyúl! – mutatott a közeledő Mirmidóra a vadászok vezetője.
- Utána! – adta ki valaki a parancsot.

A csoport azonnal megfélelkezett az elejtett zsákmányról. A vadászok megfordultak, és üldözőbe vették Mirmidót.

- Ha utolérlek, megnyúzlak – így az egyik.
- Széttéplek és megzabállak! – ordított a másik.
- Nem vagy te nemes vad, csak afféle kis préda – vihogott a harmadik.
- A fejed kitömjük, a farkad pedig megszárítjuk légycsapónak – bölcselkedett valaki.

Közben az első bunkó a férfi fején csattant, és fölrepedt fejbőre alól patakokba ömlött a vér, amely elhomályosította szemét. Egy kő a csuklóját érte. Kiesett kezéből a maga törte és formálta fegyver.

- Nyuszikám, nem vagy tán sérülékeny? Ugorj csak nagy láboddal és lóbáld tapsi füledet. Meséld el a te kis galambocskádnak, hogy megcsípett a kakas.
- Panaszkodj csak, nyulam-bulam, hátha valaki meghallgat – röhögtek mögötte teli pofával. – Sírd el sérelmedet, hogy te milyen mártír vagy.

Mirmidó pedig futott az életéért. Ilyen erős roham végett még sohasem húzta föl a nyúlcipőt. Hamarosan kissé megkönnyebbülten érzékelte, hogy az üldözők hangja mind távolabbról érkezik, és lassan elhal mögötte. Öles ugrásokkal futott át az erdön, és megérkezett a tisztásra, ahol a buszok sorakoztak.

- Hol a fenébe bujkált eddig? – förmedt rá az egyik vezető. – Mindenki türelmetlenül magát várta.
- Már régen indulnunk kellett volna – bosszankodott a gépkocsivezető. – Ki fizeti meg az állást és a túlórát?

– A fene az ilyen lusta amatőrt – káromolta valamelyik vadásztárs. – Maga csak vasárnapi turista, aki nem szokott a kiránduláshoz. Ha minden nap kocogna egy kicsit, és megmozgatná ruganyos ágyhoz szokott hasát, amely alatta anyó drága teste puha párnaként piheg, akkor nem zihálna itt, hanem időben csatlakozna.

Mirmidó azt sem tudta, hová forduljon. Mindenütt csak röhögő, hagymától bűzlő, nyáltól csorgó, tátott szájakat és megannyi podvas fogat látott maga körül. A feje még lüktetett, de a vér már megalvadt a haja között, és alatta fájdalmasan húzódni kezdett a bőr. A kavicsos, döcögő hegyi úton leküzdhetetlen fáradságot, azután kábulatot érzett, majd a kimerültségtől pillanat alatt álomba szenderült.

Amikor megérkeztek az Erzsébet térre, kituszkolták a buszból. Darabig tétován álldogált. A kipufogók füstjében köhögni és szédülni kezdett. Eszébe jutott a felesége, és körülnézett, de már csak egyedül álldogált a sivár piszokban. Szemetes kuka bűzlött mellette, amelyben két macska parázs veszekedése hallatszott egy cafat tyúkbélen, de az erősebb elpofozta a kisebbet,

és ez megszaggatott füllel, keserves nyávogással ugrott a hulladékkal teli kövezetre. Mirmidónak úgy tűnt, hogy ismerős követi, de a gyér világításban nem látott senkit. Hazafelé vette útját.

– Szampó bizonyosan már régen otthon van és melegíti a vacsorát – jutott eszébe, de inkább korgó gyomrára gondolt, mint feleségére, hiszen egész nap nem evett, csak futott és hadakozott.

Amikor a lépcsőházba ért, teljesen bizonyos volt benne, hogy követték. Megérezte azt a kellemes illatot, amely mindig lázba hozta, amikor felhőt borított köréje. Beszállt a liftbe, de nem nyomta meg az emeletre vezérlő gombot, hanem bevárta az érkezőt.

A szomszéd hölgy jött és mosolygott. Bozontos sörénye vörösen szállt a pislogó lámpafényben. Az arcát alig látta, csak hajszálai tűntek át, mintha csősugárban állna. A férfi szeme azonnal röntgenné alakult, és látta a ruha alatt feszülő bőrt, a gödröcskéket és a domborulatokat. Egyszerre érezte, hogy a vörös Lola két melle úgy tűzi föl, mint döglegyet a tövisszűrő gébics csőre, és a felvonó oldalához szorítja.

Kar a karban, szoros ölelésben léptek ki a folyósóra, és a nő betessékelte a lakásába. Azonnal az ágyba kötöttek ki, és leráncigálták egymás ruháit, amelyek úgy heverték szanaszét, mint ahogy lenyúzott és kifordított véres állatbőrök száradnak a napon.

Vágytól reszketve összezsáptak. Mirmidó érezte, hogy érzékei soha nem tapasztalt csúcsra viszik, ahonnan messzebb lát, és a forró, de páratlan légből ismeretlen, puha és kemény távlatok nyílnak meg előtte. Újra vadászott. A zsákmány már nem futott előle, hisz utolérte. Kitárulkozott, hogy belefürödjön a vérebe, és patakokban együtt csorogjanak az élet vizébe, ahol hamarosan elvesznek a hús nyújtotta gyönyör tengerében. Már nem tudta, úsznak-e még, vagy már lebegnek. Fényözön vette őket körül, amely talán egy víz alatti, de inkább felhő mögötti gyémántkastélyból áradt, majd lidércként futott előttük, míg elernyedve kábulatba ringatóztak.

Így múltak a napok, a hetek, és a hónapokra évek következtek. Egyszer még eszébe jutott Szampó, és megkérdezte a szomszédokat, látták-e hazatérni? Megtudta, hogy a felesége a vadászaton a gerincét törte, és valamelyik irgalmasrendi otthonban tolokocsiban ül bénán. Minden ajtónyitásra fölfigyel. A bejövőt fürkészi, és várja, hogy férje eljöjjön hozzá. Erős karjába vegye, kiragadja ebből a keréken guruló, szűk börtönből, és otthonukban a kényelmes kerevetre tegye, ahonnan esténként félig ülő helyzetben a tévét szokta nézni. Hajoljon fölé, és szerelmes csókok özönével halmozza el, amelytől bimbózó márvány keble tűzpiros tulipánná nyílik, majd combja zárt tavában az illatos nektár túlcsordul a parton, és ragadós lépként magához köti a rajongó férfit, miközben forró ajkával a lélek mézzamatú, drága ízét kifogyhatatlanul suttogja fülébe: „Szeretlek, szeretlek, szeretlek...”

– Úgy kell mozgatni a tűt, hogy a cérna átbújhasson a fokán – gondolta, és próbálta megemelni a fenekét, de csak mereven ült tovább, mozdulatlan élet-halálban.

Mirmidó halogatta a látogatást. Közben tovább múltak az évek. Különben is neki már új kapcsolata van, és mit kezd egy rokkant nővel?

„Hanem az a vadászat... Az feledhetetlen!”

Most, hogy újra rágondolt, szemhéja és orrcimpája izgalomtól remegni kezdett. A nyitott ablakon keresztül a levegő távoli smaragd rétek, rügyező fák fűszeres illatát árasztotta. Elővette és fölhúzta terepjáró csizmáját. Amint talpa alatt röcsögni kezdett a szemét, elindult az Erzsébet téri buszváró felé...

Hódmezővásárhely, 1998. ápr. 8.

A HÁBORÚ

Miközben Mirmidó a hajó korlátjára támaszkodott, és elnézett a távolba, Szampó hátradőlt kényelmes nyugágyában, és behunyta a szemét. Amióta megszületett a kisfiuk, szinte percnyi nyugalomuk sem volt a két gyerekkel. Három éve nem tudtak együtt pihenni, csak a gyötrő gondok hálójában vergődtek. Kéz a kézben végre ismét utazhatnak, mint régen. Van két hét szabadságuk.

A luxushajó szinte zaj nélkül szelte a hullámokat. Mirmidó elővette távcsövét, és kémlelni kezdte a vizet. Arra gondolt, hogy nehéz időköt élnek, hiszen a két sziget között évek óta folyik a háború, és ők épp erre hajóznak. Szampó álmodott. Varázslatos földrészt jelent meg előtte, ahogy a turista magazinokban látta a színes fotókat. Pálmafák, fehér homokpart, egzotikus virágok és különös emberek.

A hajó kürtje megszólalt, ebédre hívogatott. Leszaladtak a kajütbe, hogy letusoljanak és átöltözzenek. Amíg a langyos víz bőrükre permetezett, jutott idejük egy gyors ölelésre és néhány forró csókra. Belebújtak a könnyű ruhákba, és indultak az ebédlőbe. A svédasztalos teríték változatos volt, és bőségben roskadozott. Néhányan unottan durkálták, és azon gondolkodtak, homárt vegyenek-e, vagy langusztát fogyasszanak? A pincérek előzékenyen fölsholgálták az italt és a parfét, miközben a zenekar halk számokat játszott, amelyek utóbb sziesztára csalogattak.

– Ma este lesz a búcsúbál – emlékeztetett Szampó. – Melyik ruhámat vegyem föl, a feketét vagy a sárgát? Neked melyik tetszene jobban?

– A gyönyörű barna bőrdhöz inkább jobban állna a sárga. Különben is ez a te nemzeti színed. De én mibe öltözzek?

– Vedd a zöldet, hiszen ez meg a te országodra utal.

Miközben vidáman csacsogtak, a termet díszíteni kezdték. Az utasok elvonultak pihenni. Már késő délutánra járt az idő, és az árnyékok megnyúltak, amikor a vendégek előjöttek, és benépesítették a fedélzetet. A hajó újra megtelt étellel. Pohos urak és izmos legények, nagy fenekű asszonyságok meg karcsú derekú lányok úszkáltak a medencében.

A távolból mély morajlás hallatszott. Olyan halk volt, hogy legtöbbször észre sem vették. Valaki megjegyezte, hogy talán vihar készül, de mások kinevették, hiszen az alkonyati égen egy felhő sem úszott, csak a delfinrajok játszadoztak a hajótól mögött.

Egyedül Mirmidó kezdett fülelni. Valami nem tetszett neki. Úgy rémlett, hogy kisgyerekkorában, amikor szétbombázták a házukat, már hallott hasonló zajokat. Próbálta magától elhessegetni a nehéz gondolatokat, és amikor vacsora után belépett a bálterembe, csakhamar elfelejtett mindent. A zenekar bordó szmokingba öltözött. A csillárok árasztották a fényt, és ahová nem jutott belőle, minden zugba sok karú kandelábereket állítottak. Az apró színes lámpák füzérekben kötötték össze az oszlopokat. Dobálták a serpentszalagokat, szórták a konfettit és a virágszirmokat. A légrfrissítő időről időre különböző trópusi illatokat porlasztott a levegőbe.

– Ez fantasztikus! – kiáltotta Szampó, és a tánc ütemére lépdelve odasimult Mirmidóhoz. Kar a karban úsztak, szálltak a vég nélkülinek tűnő bálteremben.

Mirmidó egyszerre csak jól halotta, hogy valami sístergéssel nagyot dörrent mellettük, mintha a vízbe gránát vagy torpedó robbant volna. A bál forgatagban néhányan fölkapták a fejüket, de a zene szólt tovább, és a testek kavargását leállítani sem lehetett.

– Itt lőnek! – súgta rémulten Mirmidó, és a szerelmesen mellére simuló édes asszonytest megremegett.

– Bizonyosodjunk meg – válaszolta Szampó. – Lehet, hogy petárda volt. Nézd, milyen világos az éjszaka. Talán tűzijáték fénye ragyog.

Fölsiettek a fedélzetre. A sötétben csak a csillagok világítottak, és a morajlás a bálterem felől jött, amint ezernyi ember csacsogott, énekelt, tapsolt, miközben a szaxofon és a klarinét trilláin át a dob mély horkantása hallatszott.

Mirmidó most határozottan látta a toroktűzet, amely pillanatra bevilágította az ég alját, és a távolból fölsejlett egy sziget. A következő pillanatban megérkezett a menydörgő hang, és a gránát a hajó mellett a hullámokba csapódott.

– Most mérnek be bennünket – döbbsen meg Mirmidó. – A következő lövéssel már telitalálatot kapunk.

– Nem értem – fakadt sírva Szampó. – Az utazási iroda határozottan állította, hogy a hajó útvonala messze elkerüli a frontokat, és mi biztonságban leszünk.

– Láthatod, mit ér az ígéret. Rohanjunk a mentőcsónakokhoz.

Amint futni kezdtek, a sziget felől ismét toroktűz fényét látták. Hatalmas dörrenéssel újabb lövedék érkezett, és szinte szétfröccsentette a hajó testét. Korom, füst, jajgatás. A mélyből véres alakok imbolyogtak elő, és a lángok terjedni kezdtek.

– Szétlőtték a kazánt! – kiáltotta egy tengerész. – Több ezer gallon olajban égünk.

A pánik leírhatatlan volt. A hajó előbb oldalára dőlt, majd gyorsan süllyedni kezdett. Már senkinek sem volt arra ideje, hogy összeszedelőzködjön, vagy mentőcsónakba üljön. A mély, mint vulkán torka okádta a tüzet, és lábuk alatt pokollá változtatta a fedélzetet. Az emberek eszeveszetten ugráltak a sötét vízbe, és a tenger hatalmas, nyitott, hideg szája óriás vámpírként nyelte el őket.

Szampó és Mirmidó kézen fogva egyszerre ugrottak a mélybe. Mintha egy nagy borotva élén csúsztak volna lefelé, kihevült testükbe olyan fájdalommal hasított a hideg tajték. Az újabb robbanások és a hullámok egymástól messzire sodorták őket. Néhány percig még a roncsok között kapálództak, azután süllyedni kezdtek.

Amint a víz nyomása egyre fokozódott, erőt vett rajtuk a mélységi mámor. Úgy lebegtek lefelé, mint levegővel félig telt fémdoboz. Körülöttük talán kíváncsi halak úszkáltak, és csalogatták őket az óceán titokzatos feneke felé, mert különös szirénhangokat véltek hallani, amelyeket addig sohasem észleltek. Víziójukban kékesen derengő ezüst palotát láttak. A kristályablakokon át aranyhalak úszkáltak, és belülről sejtelmes vörös fény szűrődött elő.

Hirtelen utolsót lobbant bennük az életösztön, és fölfelé rúgták magukat. A légjárataik már megteltek vízzel, és a fejükben irtózatot éreztek, amikor ismét a felszínre kerültek. Aléltan hörögtek, és mind nehezebben kapálództak. Azt még látták, hogy a tengeren katonáktól irányított mentőcsónakok hanykolódnak, érezték, hogy egy-egy izmos kar megragadja őket, és a lélekvesztőbe húzza, de az átélt szenvedésektől eszméletüket veszítették.

– Ez a mi emberünk – mutatott Mirmidóra a parancsnok. – Seregünk zöld színét hordozza. Térítsétek észre.

– Ezzel mit kezdjük? – kérdezte az egyik katona Szampóról. – Az ellenség sárga ruháját viseli.

– Azért emeljétek föl, és dütsétek ki belőle a vizet. Ha föleszmél, majd kicseréljük a náluk lévő foglyaink egyikére.

A sikeres élesztés után a parton azonnal elkülönítették őket. Mirmidó hamarosan fegyvert kapott, és táborba küldték. Szampó darabig még látta hitvesét, aki sírva integetett neki, majd azt kiabálta, hogy a síríg szereti, és akkor is rátalál, ha a pokolba viszik. Az asszonyt menetszázadba rendezték, és behajózták őket. Irány a másik sziget, ahol az övéi, a sárgák harcoltak a zöldek ellen. A fogolycsere gyorsan végbement. Szampót mint új harcost üdvözölték, és fegyveres kiképzésre irányították.

A katonákat mindkét szigeten jól felszerelt barakkokban oktatni kezdték. A tábla fölött az egyik helyen a nagy sárga, a másikon pedig a nagy zöld Főnök portréja díszlett.

– Ő a mi apánk! – mutattak rájuk mindkét szigeten. – Értük élünk, és ha kell, meghalunk!!

A kiképzés kemény volt. Érezték, amint tojáshéjként levedlik róluk a kultúra. Olyanokká váltak, mint amikor a szigetelést lekaparják az elektromos vezetékről, és kékes szikrákkal átütve mind mezítelenebbül marad a csupasz majom, ahogy évmilliókkal ezelőtt kifeszítettünk a természet többi gyermeke közül, magányos terminátorként.

Hamarosan megtanulták egymást gyűlölni és pusztítani. Betéve ismerték és hitték, hogy csak a saját szigeten lakók a faj tiszta képviselői; hogy egyedül az ő kultúrájuk és hitük az üdvöztető, és rajtuk kívül mindenki más barbár, szolga és kiirtandó. Megkapták a távcsöves fegyvereket, és elindult a nagy vadászat. Ahogy a szigetekeken növekedett a halottak száma, az öldöklés mind kegyetlenebbé vált. A félelem és a megtorlás vegyes kíváncsi végleg elsöpörte bennük mindazt, ami egykor érzelm volt. Már csak a nyers erőszak és az ösztöneik uralkodtak.

Egy fénytelen hajnalon, amikor minden szürke volt, és a fekete felhőkből egyhangúan ömlött az eső, Mirmidó és Szampó a távcsövön keresztül megpillantotta egymást. Az első megdöbbenésük után az indulatuk vált bennük úrrá, és megfogalmazták a másiról, hogy „te rohadt sárga vagy”; „te pedig mocskos zöld”.

Célba vették egymást. Mirmidó ellőtte Szampó egyik lábát, az asszony pedig férje vállát. A fájdalom és a düh tovább fokozta indulataikat. A nő, akár egy madárijesztő, féllábbal ott ugrált a lövészárkok tetején, és azt ordította Mirmidó felé, hogy „ha tudta volna anyád, hogy mire nevel, bizonyosan nem szoptatott, hanem kitett volna a két ablak közé száradni”. A férfi sem volt rest a válasszal, és visszaüvöltötte: „bárcsak szakadt volna anyádba a fejed, mikor megszülettél.”

E kulturált diplomáciai nézetcsere után ismét a fegyverek vették át a szót. Dörögtek napestig. A kettejük párbajába bekapcsolódtak a védő és támadó fegyverek. Megszólaltak a nehéz ütegek, felszálltak a bombázók, és kiröpültek a rakéták. A két kontinensnyi, óriás sziget hamarosan romhalmazzá vált. Mindenfelé halálhörgés hallatszott. A holtakat és sebesülteket nem győzték fedezékbe vinni.

Mirmidó ismét célzott, és Szampó a melléhez kapott. Törött csontjánál fröcskölve buggyant ki a vér. Fél kézzel megmarkolta fegyverét, és ő is lőtt. Már valójában nem látta Mirmidót, csak dühében egy sorozatot engedett felé. Kilőtte férje szemét, és arcát vérbe borította. A sebesültek talán segítségért kiabáltak, de hangjukat elnyomta a fegyverek szava és a robbanások dőreje.

Mielőtt örök sötétség borult rájuk, ismét megpillantották egymást. Kart karba öltve, szerelmes szavakat suttogva ott ringatóztak a hajón, amely nyugodtan úszott velük valami csodálatos helyre, amelyet megteremtettek ugyan, de sohasem élveztek. Füstön, por- és gázfelhőn keresztül másodpercre látták a napot, amint derűsen süt, és az óceán, ez a régi útitárs, segíti őket céljuk felé.

Érezték egymás forró bőrét és szívük dobbanását. A teremből áradni kezdett az andalító zene, és ők egymásba fonódva táncraperdültek. Így úsztak át szótlanul egy másik világba, ahol megszűnt minden, csak a föld fekete gyomra várt, amely magába fogadta és elemésztette őket.

Hódmezővásárhely, 1998. febr. 10.

AZ ÜDÜLŐSZIGET

Szampó azonnal fölvette a rádiótelefont, ahogy jelezni kezdett. Hetek óta erre a sípoló hangra várt. Mirmidó talán ismét adótávolságba érkezett, és remény ébredt az asszonyban, hogy végre újra találkozhatnak. Megszabadítja ebből a számára börtönné vált szigetből, majd visszatérhetnek boldog otthonukba, ahol türelmetlenül és aggódva várják a szüleik, a gyerekeik, az egész család.

Ahogy a készüléket a füléhez emelte, egy darabig még recsegett. Éteri zörejek hallatszottak belőle, de a nagyon kívánt hangok elmaradtak. Szomorúan kiejtette kezéből, és a készülék koppanva visszahullt a faragott asztalra. Szampó lassan fölállt, kiment a kunyhóból. Az ajtó tárva-nyitva maradt mögötte, majd elindult a part felé.

Hányszor megtette már ezt a rövid, meredek sétát! A deleket nem is számlálta, lassan összeolvadtak benne, csak a természet órája változott, ahogy a nap leáldozott és újra fölkelt. Lába alatt csikorogtak a kövek, majd lépteinek zaja belefűlt a parti föveny nedves homokjába.

A sziget úgy emelkedett ki az óceánból, mint mezítelen fekvő nő keblének halmából a hidegtől fölmeredt mellbimbó. Akár merre indult az ember, alig másfél órányi járás volt az egész. A sziget belseje felé az ormótlan sziklák csupaszon törtek az ég felé. A természet erői nem koptatták le, hanem kihegyezték és kiélesítették. A szirtek lábánál pedig széles sávban kagyló- és korálltörmeléből álló, érdes parti homok futott körben a sziget és a hullámok között. Csupasz bőrrel nem volt kellemes ráfeküdni, mert olyan érzése támadt az embernek, mintha dörzspapírba csomagolta volna a testét.

Szampó egy jó hónappal ezelőtt érkezett ide Mirmidóval. Az üdülősziget akkor még káprázott a napfényben. A trópusi nyárban harsogó színű orchideák és hibiszkuszok nyíltak mindenfelé. A parton a turisták ezrével heverésztek kényelmes nyugágyakban és matracokon. A lokálok, bárók, kantinok, klubok éjjel-nappal nyitva voltak, és belőlük az ukulele nyávogása, a piszton visítása, gyors dobpergéssel tarkán keveredve szállt a levegőben.

A félvér fől szolgáló lányoknak csak a szemérmét fedte kagylónyi színes szövet, amint karcsú testük ide-oda mozgott, kerülgetve a parton heverészőket. A tálca akrobatikusan táncolt a tenyerükön, rajta a hosszú poharakkal, amelyek smaragd színű üdítő koktélok és a melegben az üveg falára csapódó, gyöngyöző páracseppek mögött úszó jégkockákat sejtettek.

Szampó fázósan összehúzta vállkendőjét, és az égre meredt. Éppen nem szakadt az eső, de a gomolyfelhők mögül még átsejleni sem látta a napot. Micsoda nagyszerű nyaralás volt itt a szigeten még néhány hete, amikor a verőfényben és a simogató hullámokban fürödtek! Mirmidóval harmadik éve tértek vissza erre az üdülő partra. Minden évben arra gyűjtöttek, hogy itt néhány hetet luxus körülmények között eltöltsenek, és testben-lélekben kipihenve, kicserélődve visszatérjenek messzi hazájukba, ahol még nyáron is adomány a napfény, s ha télen csak a hókristály csikorog a talpuk alatt, egy-egy percre visszaemlékezhetnek az elmúlt boldog, meleg órákra.

Ebben az évben kicsit késve érkeztek. A hatalmas fehér hajó, mint lidércfény úszott velük át tengereken és az óceánon. Élvezték a teljes kiszolgálást, figyelték a hajó körül velük tartó, hancúrozó delfinrajokat és a távolban tovatűnő fehér sirályszárnyakat. Attól kezdve, hogy kikötöttek itt a szigeten, olyan varázslatban éltek, mint aki bódító italokat kortyol, és mákonyos füstöt szippant. Észre sem vették, hogy a idő múlik, és a nagy fehér hajó ismét megjelent a kikötőben.

A bungalóban éppen összesimultak, amikor a hangszóróban figyelmeztették az üdőket, készüljenek, mert ez az utolsó járat, és két nap múlva mindenkit elszállítanak. Mirmidó boldogan fölélegzett. Kapott még negyvennyolc boldog órát. Addig tombol körülöttük a nyár, és az élet fájáról leszakíthatják a számukra termett utolsó, mézédés gyümölcsöket.

Kibérelte ismét a különös dzsunkát. Fölhúzta a vitorlát, és elindult vele a part felé, hogy fölvegye az ott várakozó Szampót. A sziget fölől enyhe fuvallat érkezett, amely csakhamar belekapaszkodott a vásznakba, és dagasztani kezdte, majd a nő felé közeledve erősödni kezdett. Visszasodorta a tengerre. Mirmidó nem volt valami jó vitorlás. Ezt a kedvtelést évente egyszer, akkor gyakorolta, amikor ide eljöttek. Most sem nagyon tudta, hogyan kormányozza a könnyű sajkat, hogy szél ellen a part mellett kiköthessen.

Közben a légáramlat mind inkább állandósult, és lassan tovább erősödött, jelezvén, hogy a napsugaras nyár a végórát éli. Jön a monszun hatalmas viharokkal, felhőszakadással, amelynek se vége, se hossza nem lesz. Néhány mellette ügyesen elsikló turista rákiabált, és tanácsokat adott neki. Küzdelmek árán, de végre a part közelébe jutott, ahol Szampó már türelmetlenül várta. Mirmidó nyújtotta a kezét, és a nő is keresve kitárta felé a karját. Ujjuk hegye úgy találkozott, akár Istené és a még aléltan csüggő Ádámé, amikor az élet szikrája átugrik a földből gyúrt testbe, hogy megelevenedjék.

Ekkor egy erős szellőkés beljebb nyomta a vitorlást, és taszítani kezdte; el a szigettől, a távoli mélység fölé. Szampó csalódottan integetett utána, pedig Mirmidó kiabált valamit neki, de nem lehetett érteni, mert a légzúgásban a hangok, akár a hömpölygő tajtékok, foszlányokra törtek szét. A nő bánatosan állt a parton, míg a megérkező dagály elöntötte a lábát, és tarajai-val kacéran nyaldosva, érzékeit borzolta kúszott a combján fölfelé.

A vitorlás már csak kicsi, fénylő folt volt az ég alján, akár egy csillag, amely a napfénytől kigyúl, és ragyogva sziporkázik a hullámok hátán, majd egyesülve, összetörve hol üstökös-ként, hol parányi meteorként villanva eltűnik.

– Szeret engem Mirmidó – motyogta félhangosan Szampó. – Hamarosan eljön értem. Fölvesz a csónakjába, és önfeledten ölelkezve repülünk a nagy, kék óceánon.

Másnap, még alig pirkadt, amikor megkezdődött az elköltözés. A vendégek nem nagyon siettek, hiszen tudták, hogy itt minden értük van, és ha utolsónak szállnak is föl a nagy hajóra, megvárják őket. Addig pedig, amíg süt a nap, és kellemesen jár a forró szél, mely – akár egy termékenyítésre fölmeredt erős hímvesző – beléjük hatol, hogy izzásba hozza testüket, minden percet ki kell használni. Csak az üdősziget munkásai serénykedtek tovább. Bálákba, zsákokba, konténerekbe szállították el a legfontosabbakat. A raktárra lakat került. A konzervek a következő idényben is szolgálnak majd, hiszen addig senki sem jár erre, kár lenne őket ide-oda cipelni.

Közben a nap kohójából, mint az alvadó, folyékony érc, egyet fortyanva még izzó pára löködött feléjük. A fény a szirt mögé bukva hirtelen kihunyott, és gyorsan sötétedni kezdett. Már csak Szampó állt egyedül a parton. A hajó kürtje türelmetlenül megszólalt. A tisztek összevissza integettek, az utasok pedig kiabáltak. Sürgették és fenyegették a nőt.

– Ez az utolsó járat! Ha ezzel sem jön el, itt marad egyedül egy évig, és ki tudja, kibírja-e?

– Mirmidó szeret engem – válaszolta a nő –, és ahogy megfordul a szél, újra itt lesz értem.

– Az a lélekvesztő semmire se jó! Ha egyáltalán még el nem sülyedt, és nem kelhetnek át vele a parttalan tengereken.

– Egymás nélkül nem térhetünk vissza. Mirmidó nekem a part, biztos kikötő. Ha ő velem lesz...

A hajókürt ismét megszólalt, jelezve, hogy nem vár tovább. Rikoltása hosszan, búsan szállt az éjszakában, akár a költözésre képtelen madár sóhaja az elszálló társak után, miközben a fedélzeten, mint tűzijáték röppentyűi sorra kigyúltak a lámpák, és fölhangzott újra az ukulele lágy nyávogása meg a friss ütemű dobpergés.

A hatalmas test megmozdult, és dohogva dolgoztak a motorok, majd a hajót egyre mélyebb vizek hátára vitték. Szampó úgy nézte az éj arctalan gödrébe temetkező látványt, mint a levegőben föl villanó titokzatos szentjánosbogár zöldes kék fényét, majd leült a partra, és elnyomta a jótékony álmom.

Nem tudta, álmodik-e, vagy már ébren van; az éjszaka sötétjében fekszik-e a parton, vagy a hajnal derengésében tér magához, de mint egy látomás, szüntelen Mirmidót vélte közeledni. Erős, barna alakja fénylett, akár a kakaóvaj. Kilépett a fürdőnadrágból, és mezítelen szökellt át a kunyhón, hogy hozzá érjen. Még a levegőben szállt a teste, amikor Szampó ledobta magáról köntösét, és csupasz bőrrel fölfogta ezt az égből pottyant, drága adományt. Nem volt már idejük a heverőig jutni, mert két olvadt fémpatakként egy téglában keveredtek. Így hömpölyögtek ki a küszöbön, a pázsitra, ahol izzó verítékükben megfőtt alattuk a fű, majd amikor kihültek, mint akik lávából megmerevedtek, immár egyetlen, csillogó ékköként ragyogtak.

Szampó állt a mind hidegebb esőben, a parti fövény sós latyakjában. Az ormok sűrű fehér párába burkolódtak, és a csúcsokat mintha a felhő koszorúzta volna körül, míg a szomjas pálmák a ködfoszlányok között bujkáltak. Szampó emlékezetében lassan föloszlott a derűs órák emléke. Arcába a fákról letépett levélfoszlányokat sodort a szél. Visszament a kunyhóba. Összekuporodott a sarokban, és betakargatta magát átnedvesedett törülközőjével. Bedugta a fülét, hogy a tetőről ne hallja a golyó nagyságú esőcseppek puskaropogásnak tűnő kemény pattogását.

Kiállt a felhőszakadásban másnap, harmadnap és a negyedik hét után is. Ebben a várakozásban az idő lassan értelmetlenné vált. Csak a reménye maradt, hogy amint a tajtékzó hullámok fölött eloszlik a pára, megpillantja a régen eltűnt vitorlást.

Egy napon, amikor az ég áldása csökkent, és a ritkuló, komor felhők között átsejlett a nap, a láthatár szélén, Szampó megpillantott valami fehér foltot, amely lassan közeledett a sziget felé. Már napok óta nem evett, és olyan könnyűnek érezte magát, akár az elnyílt virágból ki-röpített ernyős mag, amelyet a lágy fuvallat is mérföldekre sodor. Nem tudta többé, hogy vajon ő lebeg-e, vagy a látvány száll felé a hullámok tetején.

Szeme előtt kibontakozott a régen várt csónak. Mirmidó ott állt mezítelen a kormánykerék mögött. Csak egy tarka ágyékkötőt viselt, fején piros virágos kendőt. Derűs volt, integetett, és kiabálni kezdte Szampó nevét. A nő rohant elébe, és a hullámok már a mellét verdesték. Egymás felé nyújtották a kezüket. Az ujjaik már-már érintkeztek, amikor a sziget felől állandóan fúvó szél egy lökessel ismét távolabb dobta a könnyű dzsunkát.

– Ússz, Szampó! – hallatszott a biztatás.

– Képtelen vagyok – válaszolta a nő. – Minél jobban tempózok, annál inkább lelassulok. Úgy érzem, mintha ólomból volnának tagjaim.

Szampót a hullámok a partra vetették, míg a hajót a szél tovább himbálta az óceán felé. A nő még látta Mirmidót integetni, amint kétségbe esve ugrál a vitorla kötelei között. Egyiket-másikat lehúzza, vagy éppen föl vonja, de a víz áramlása már alulról is fogta, és cipelni kezdte a kis hajót.

Az ég ismét beborult, majd megeredt az eső. Szampó kárvallottan, csüggedten állt a parton. Már nem törődött a hideg égi zuhannal, amely előbb csak permetezve esett, utóbb pedig úgy

folyt alá, mintha félrebillent tóból öntötték volna, és bőrének hamarosan nem maradt olyan rejtett zuga, amelyet ne áztatott volna el. Egész teste lúdbőrössé vált, fogai vacogtak, szája elkékült, és csapzott haját a dagadó vihar minduntalan az arcába vágta. Lelkében ekkor mégis derű ébredt.

– Ismét láttam Mirmidót. Eljött értem, éreztem, hogy szeret. Ez az érzés ad erőt, mert tudom, hogy már nem lehet mesze, és újra kiköt mellettem. Legalább a kezét megérinthettem volna...

A bungaló ajtaját csapkodta a vihar. Szampó visszatért a szobába, és elhúzta a függönyt az ablak előtt. Odatolta a kényelmes vesszőszéket, belemerült, és tekintetével kutatni kezdte az óceánt. Nem tudta, meddig maradt így. Azt érezte, hogy a fények és az árnyak váltják, kiszorítják, majd elnyelik egymást. Ismét földéződött benne a derűs nyár, amikor Mirmidó az ágyba vitte neki a reggelit. Étkezés után erős karjába ragadta, és szaladt vele a partra, kerülgetve a korán kelő, reggeli napozást kedvelő vendégeket.

Együtt merültek az óceán kék vizébe, és a hullámok alatt megszabadultak ruháiktól, hogy egymás és a hús habok ölelésében hármában élvezzék ezt a különös nászt. Csak levegőért jöttek föl néha, majd lebuktak ismét. Fehér és piros korallok fölött úsztak. Bőrüket érintették a színes pillangó- és bohóchalak. Láttak csodás lényeket, amelyek mint kelyhéből kinyíló virágszirmok bújnak elő, és pompázatosan ragyogtak a sekély tengerfenék kövei között. Felettük a hullámok terelték a nap áttűnő sugarait, amelyek, mint csillogó, óriás pókháló ezüst fonalai mozogtak a varázslatos élővilág között.

Szampó arra lett figyelmes, hogy az ajtót már nem nyikorgatja a szél, a tetőn pedig nem dobol az eső. Mélységes, derűs csönd vette körül. Lassan, mintha álomból ébredt volna, fölállt, meg-gémberedett tagjait kiegyenesítette, majd belső ösztönzést érezve, hirtelen mozdulattal ki-rohant a szabadba, le a partra, ahol immár újra sütött a nap, és az óceán szélén megpillantott egy közeledő vitorlást. A látvány egyre nőtt, növekedett.

Bizonyos volt benne, hogy a fedélzeten, mint oltáron a bronzszobor, Mirmidó állt. Fején pálmalevélből font koszorút viselt, nyakában rózsaszín bougainvilleákból font szziromlánc díszlett, és övébe magnólia virágát tűzte. A hajó kedvező szélben gyorsan siklott a part felé. Szampó már az arcában érezte a férfi friss, forró és érzékeit bizsergető leheletét. Nyújtották egymás felé a kezüket. Szinte úgy látszott, hogy ujjuk hegye már találkozott, de a vágyott érintés létrejött előtt, az óceán kiszámíthatatlan áramlata ismét befelé kezdte ragadni a hajót. Szampó dühében és elkeseredettségében toppantott egyet a fövényen, de a süppedő homok elnyelte neszt.

– Megvárom, míg a kezét végre megfoghatom, és a mellemre vonhatom; karját, mint a fára csavarodó lián szárát nyakam, derekam köré fonhatom.

Az esőzések csökkentek, és mind többet sütött a nap. A fokozódó meleg fuvallatban a sziget fái újraéledtek, a virágok tobzódó színekben hívogatták a tarka pillangókat, és az óceán part menti hullámaiban delfinek játszadoztak. Szampó nem tárgított többé. Mintha a lába a homok-ba vert volna gyökeret, ott állt szemben a végtelen vízzel, mozdulatlanul. Szeme a távolba meredt. Úgy rémlett, néha látja a várva várt vitorlást, és mint szirén hívogató dalát, hallja Mirmidó kereső kiáltását. Azután ismét csendes volt a part, és tiszta a látóhatár, amelynek látványát nem zavarta a kék óceán fölött közeledő csónak.

Azon a napon, amikor az utolsó felhők is föloszlottak, és a viharadarak – a szirtek közötti fészkeikben kiköltve fiókáikat – messze bent halásztak a mély vizek fölött, a nap pedig mind kegyetlenebbül sütött, forgott, és hatalmas, kerekre nyílt kagylóként lebegett az ég tengerén, megjelent a nagy fehér hajó. Frissen füttyentett. A fedélzeten seregnyi üdülni vágyó turista tolongott, integetett, és zsidongásuk elnyelte a hullámok szelíd mormolását.

Miután leengedték a lépcsőt, az utasok a fövényre futottak. Dobokat vertek, szaxofonokat fújtak, kiabáltak, jó pihenést kívántak egymásnak. Odébb egy rozzant vitorlás feküdt az oldalára borulva, amelyet korábban erre halászó bennszülöttek fogtak el a nyílt vízen. Mivel teljesen elhagyott volt, és használhatatlan, a partra vetették. Vitorláit már rongyossá szaggatta a tavaszi szél, bordái eltörtek, csak a kormánykerék forgott nyikorogva, céltalanul, egyik irányból a másikba. A vendégek nem sokat törődtek vele. Szemük csakhamar megakadt a közelben egy különös nőalakon.

Ott állt a parton mozdulatlanul. Ruháit foszlányokká tépte az orkán, és mint apró zászlók lobogtak körülötte, akár a madárijesztőn. Amikor a kíváncsiak közelebb mentek hozzá, meg-hökkenve látták, hogy a sós párából kristállyá keményedett gúnyában nincs semmi más, csak egy elkorhadt, üres csontváz. Az elmállott szövet hasítékai közül pedig mérges darazsak szálltak ki, és fullánkjaikkal elkergették a tolakodó idegeneket.

Hódmezővásárhely, 1998. jan. 7.

VIRÁGVASÁRNAP

Mirmidó rosszul aludt. Gyötrő álmában úgy látszott, hogy alkonyatban egy mély folyó partján állt. A zavaros, szürke víz már hideg volt. Néhány fiatal még nedvesen a fövényen didergett, de közben a nap lebukott és nem tudtak megszáradni. Ekkor ünneplő ruhába öltözött fiú érkezett, és figyelte az utolsó partra úszókat.

Mirmidó ingerelni kezdte a jövővényt, hogy ha van benne kurázszi, ugorjon a vízbe. A fiatal darabig még szomorú szemekkel nézte a piszkos hullámokat, majd hirtelen ruhástul a folyóba vetette magát. Látszott, hogy tud úszni, mert eleinte megtartotta magát, azután alábukott. Múltak a másodpercek. Akik a jelenetet figyelték, azt gondolták, hogy víz alatti karcsapásokkal távolodik tőlük, és bátorságát bizonyítva hamarosan a felszínre jön.

Két perc is eltelt, de a fiú sehol. Mirmidó már tudta, hogy baj van. Neki kellett volna utána vetnie magát, hiszen az ő unszolására történt a tragédia. Különben is kiváló úszó volt. Korábban nem egy fuldoklót kihúzott az örvényből, de most fázott, és félt a mélybe ugrani. A többieket nógatta, akik közül ketten a vízbe is ereszkedtek. Néhányszor lebuktak, keresték az eltűnt, ismeretlen, fiatalembert, de nem találták, és föladták a küzdelmet.

Mirmidó gyilkosnak érezte magát. Senki sem vádolta, de a tekintetek lesújtották. Ahogy ott állt eltávolodva és megalázva, magát emésztette, amiért nem érzékelte, hogy a szótlan, szomorú fiatalember ünneplőben nem fürdeni jött a partra alkonyatkor. Tudta, hogy minden esztelen, önpusztító cselekedet előtt az elkövetők jeleket adnak, amelyeket neki fogni kellett volna, de ezt elmulasztotta. Úgy érezte, mintha büntetésül önmagát nyomná a víz alá, és görcsösen levegőért kezdett kapkodni.

Álmában a fejét beborította a paplan, és fuldoklott. Hirtelen mozdulattal kitakarózott, és amikor a tüdeje ismét megtelt levegővel, magához tért. Még derengett. A szobában csak a saját szívverését hallotta idegesen kalimpálni, míg meg nem nyugodott. Örült, hogy az átélt eseményt egy másik világban hagyta, amellyel életében nem kell többé szembenéznie, de ismét összeszorult a torka, ha arra gondolt, hogy egyszer majd eljőhet a perc, amikor megint ott kell állnia azon az elhagyott parton, és befejezni ezt a félbeszakadt cselekményt. Rettegve gondolt arra, hogy felelőtlen biztatásáért és a segítségnyújtás elmulasztásáért az elszámoltatáskor vajon mi lesz a büntetés?

Akkor nyugodott meg, amikor arra gondolt, hogy mellette ott alszik Szampó, gyönyörű, fiatal felesége, aki jóban, rosszban mindig vele van, és nem hagyja magára. Kéz a kézben már annyi nehéz helyzetből kivágták magukat, mert volt egy megértő és segítő társa. E világon egyébként jól állnak a dolgaik. Mindketten haladnak a társadalmi létrán fölfelé. Megbecsülik őket, jutalmazták. Mirmidó különösen sok elismerést kapott az utóbbi években, és tudta, hogy ezt Szampónak köszönheti, aki helyette is helyt áll a családban. Az asszony vállán állva jutott följebb, míg Szampó gyakran elmerült a gondoskodásba, hogy ő a közössége élén csilloghasson. Mirmidó munkája sem volt könnyű, hiszen minden derűs pillanatért meg kellett küzdenie, és az anyagi gondokat, mint Sziészüphosz az irdatlan követ, mindig maga előtt görgette.

A férfi igyekezett a hétköznapi gondolatokat elhessegetni magától. Most különben is ünnep következik. A hosszú, hideg tél végre elmúlt. Már nem köhögött, és nem fájt a torka. A rétek ismét kiszökdültek, és ha éjszaka fölneézett a derűs égre, körülötte úgy csillogtak a csillagok, mint egy hatalmas, nyitott bálteremben az estéji ruhákra varrt flitterek; nappal pedig, ha a távolba pillantott, a pázsiton tarkállva virítottak az apró virágok. Mirmidó nagyon halkan,

kedvesen beszélni kezdett Szampóhoz, hogy föl ne ébredjen, de félálomban szenderegve érzékelje szavait.

– Kedvesem, odakint, az ablak sötét függönyein túl már pirkad. A hajnal gyönyörű napot ígér nekünk. Kúszik az égen fölfelé, hogy mire ragyogó éjszemed kinyitod, puha sugarával törölje ki belőle az álmot. A gyerekek a másik szobában már a kutyával hancúroznak. Kergetik egymást az ágy körül, és az apró tűfogak belekapaszkodnak a pizsamák lobogó szárába.

Mirmidó hallgatózni kezdett. Talán valóban derűsen zajlik az élet a gyermekszobában, de itt körülötte még a csend és nyugalom honolt. Kisvártatva tovább beszélt:

– Ha fölkelünk és megreggelizünk, kimegyünk a térre, ahol a kofák árulják a fakadó rügyektől teli ágakat. Virágvasárnap van. Együtt megyünk a templomba barkát szenteltetni, hogy legyen egész évben tartalékunk a vihar ellen. Amikor jön a nyári orkán, a mennydörgés és a villám, majd a fölszentelt ágról kis gallyat törünk, és a baj elhárítására elégetjük. Kint a folyó partján neked illatoznak a fűzfák. Az őszapó és a zöldike már fészkelő helyet keres, és a fürdő homokját szorgalmas kezek tisztogatják.

Mirmidó elgondolkozott. A Szampóval közös jövőjüket kezdte szövögetni, és ábrándjairól mesélt neki:

– Kinőttük ezt a kis lakást. Maholnap a gyerekek is kiszorulnak a szobájukból. Egyik fiú, a másik lány. Nem alhatnak mindig egymással összezárva. Ez a sok emelet is gondot okoz. Már alig győzzük lábbal a lépcsőket, mi lesz, ha majd megöregszünk? Addig nem nyugszom, míg nem lesz egy szép, kertes, nagy házunk.

Szeme előtt megjelent az álompalota, amely barátai közül nem egynek már régen valóság volt. Ő is megérdemelné, de a társadalom a munkáját kevésbé értékelte, és hiába dolgozott szorgalmasan; hiába tett érte nap, mint nap többet, mégsem boldogult.

– A kertet körülveszi a kerengő, befelé ereszkedő féltetővel – folytatta Mirmidó. – Alatta kapnak helyet az egzotikus kerámiák. A falakra különleges növényeket futtatunk, és a délszaki virágok ámpolnákban csüngnek alá, akár a sevillei pátiókban. Az átrium közepén jókora pázsit terül el, ahol játszani, heverészni lehet. Két helyen díszfákból és cserjékből álló lugas húzódik a ház végéig, amely nyári verőfényben árnyékot vet az alatta megbújó szalekire. A nappali hatalmas, üvegfa a kertre nyílik. Ha széthúzzuk ajtaját, néhány lépés után az alulról megvilágított, kék csempés fürdőmedencébe ugorhatunk. A konyha is nagy lesz, hogy ha dolgozol benne, a bútorok sarkába ne verd össze a csipődet. Minden házi munkát gépesítünk és automatizálunk. A társalgó mellett lesz a játékszoba és a hobbiszoba, ahol hatalmas tengeri akváriumban az óceán élő ékköveiben gyönyörködhetünk. A lakosztály az emeleten lesz. Mindenkinek külön szoba, fürdővel...

Mirmidó elszakadt a valóságtól, és már benne élt a képzelte környezetben. A világ pedig tovább tárgalt körülötte.

– A medence fölött hatalmas hálót feszítek, amelynek egy része a pázsitra nyúlik, ahol a bokrok és cserjék összefonódnak. Alatta szabadon röpködnek és költenek a különleges madarak. Amott, az udvar másik szögletében japánkert lesz. A kis tóig, amelyben édesvízi díszhalak úszkálnak, sima köveken járhatunk. Ahogy a család vagyona növekedik, megvásárolom a telek lábánál elterülő nagy füves rónát, és az udvarunkat erre kinyitom. Drága Szampó, majd ha a fejünket az évek dere födi, és elmélázhatunk elsuhant ifjúságunk boldog pásztorórait idézve, kiülünk a lugasba, szembe a réttel, ahol a mezei virágok illatoznak. Látni akarom, amint távol a világ zajától, a kormos városi égtől, túlhan a kaszálatlan rét a szőke kalászt ringató gabonaföldekbe fut...

Mirmidó lassan, mintha szelleme a túlvilágról érkezett volna vissza, újra a kisszobában fekvő testében pihent.

– Megfogom a kezed – és átnyúlt az ágy túlsó oldalára. – Magamhoz vonlak. Belenézek bársonyos fekete szemedbe, lelked meleg tükrébe, ahol látom a mezőket, a kertet, a fákat, a madarakat... Látom boldog gyerekeinket és unokáinkat. Mert amit mi teremtettünk, az mind-mind tebenned tükröződik.

Fölhajtotta a szomszéd paplant, és simogatásával keresni kezdte az asszonyt. De az ágy üres volt. A másik fekvőhely embertől sohasem volt meleg, mert Szampó nem létezett. A nő, az egyetlen, a nagyszerű, a csodálatos, aki betöltötte Mirmidó egész életét, még meg sem született, csak az ő képzeletében élt.

– Hol vagy, Szampó? Kelj föl és öltözz! Virágvasárnap van. Menjünk barkát szentelni. Egy hét múlva jön a föltámadás!

Mirmidó kiabált, kétségbeesve hívogatta örök szerelmét, de hangjára senki sem felelt. Múlóban volt virágvasárnap, és a barkákat mind eladták. Ebben az évben sem lesz szentelt ág, amely megvédené a vihartól; és körülötte nem lobogtak a húsvétvárás megváltást ígérő fényei. A szoba csöndben elmerült a szürkületben. A falakról csak a mészhenger pergett egyhangúan tovább.

Hódmezővásárhely, 1998. jan. 16.

SZAMPÓ

A szobában a sarki kályhában pattogott a rőzse, és az átizzott vaslemez minden irányban sugározta a meleget. Mirmidó az ablak előtt állt, és kibámult a világba. A havas táj a végtelenben ölelkezett az éggel, és ott, ahol nászokban egymásra találtak, kékes fényben szikrázott a látóhatár. A vastag hóban elvesztek a zajok. A csöndben a fák ágairól lehulló zúzmara jégkristályai zizegtek csupán, akár az őszi falevelek.

Lassan feljött és kisütött a nap. Oly bágyadt volt a fénye, mintha egy fölvevő kamera elé operatőrje megannyi színszűrőt rakott volna. A korongja sem látszott tiszta körvonalakkal. A finom ködön át jött némi szórt fény, amelynek forrása lehetett tűhegynyi, vagy óriás. Mirmidó nyújtózkodni kezdett. A testében olyan fáradtságot érzett, mintha nem pihent volna, pedig már két napja heverészett.

Unottan öltözködni kezdett. Kívánta a friss levegőt, pedig tudta, hogy odakint a fagy honában orrnyílása összeragad a hidegtől, ezért sálat tekert az arca elé. Kilépett. Szemébe friss porhavat szitált a lenge szél, amely gyorsan ráfagyott. Úgy festett, mint cukorba mártott marcipánfigura. Darabig ide-oda lépkedett a térdig érő hóban. Azután az az ötlete támadt, hogy ne legyen egyedül, hőembert épít magának. Ha kinéz majd az ablakon, társat akart látni, akivel megbeszéli a világ dolgait.

Amott, a kerítésen túl lapos tér terült el. Köröskörül jókora fák vetettek árnyékot. Ide sohasem tűzött a nap. A réteken már régen tavaszi virágok nyíltak, amikor itt még hó fődte a pázsitot, és kitartott májusig. Erre igyekezett. Fölkapott egy marék havat, golyóvá gyúrta, maga elé helyezte, és görgetni kezdte. A labda gyorsan növekedett, és hamarosan embernagyságúvá terebélyesedett. Kezével, akár egy mintázó fával, formálta és tömörítette.

Olyan érzése támadt, mint egykor annak az asztalosmesternek, aki farigcsálni kezdett, és a darab fából kiválva, megelevenedett a fia. Az előbb még alaktalan hókupacból lassanként karcsú termet vált. A láb feléje lépett, a kar integetni kezdett, és formálódott a fej. A szem csillogott, az ajak szóra nyílt. Ott állt előtte egy gyönyörű, hófehér nő, és fázósan és szemérmesen takargatta póre mezítelenségét.

Mirmidó beszaladt a szobába, és az öreg szekrényből előcibálta régen elhunyt anyja lánykori ruháit. A sok öreg, divatjamúlt holmi között, a kupac legalján ott lapult egy finom báli ruha. Selyem volt és tüll, csupa fodor meg berakás. Ahogy szaladt vele, úszott utána, és felöltöztette a lányt. Mintha a tavasz áradt volna szét. Az áttetsző kelmén megannyi színes virág hajladozott, és bimbót nyitott.

– Te vagy az, Szampó, kire oly régen vártam! Miért bujkáltál előlem sok éven át? – kiáltotta Mirmidó, és megfogta a nő feléje nyúló, kitárt karját. – Táncoljunk!

– A tánchoz zene is kell – mosolyodott el Szampó.

Mirmidó ismét visszaszaladt. Kinyitotta a szoba ablakát, és a párkányra rakta a hangszórót. Elindított egy végtelenített hangszalagot, amely tele volt keringővel és szebbnél szebb melódiákkal. Fölhangzott a muzsika, és az első ütemekre összeölelkeztek. Eleinte épp csak érintették egymást.

– Milyen könnyű és finom puha vagy – állapította meg Mirmidó. – Porcelán kezed, gyöngy körmeid nem is fognak, hanem simogatnak.

A táncból a vér lüktetni kezdett az ereikben. Szampó arcocskája kipirult. Karja, akár egy borostyánszár, végigkúszott Mirmidó nyakán, és fürtjeiben megkapaszkodott. A tánc egyszerre pezsdítette és andalította őket. Szampó mind közelebb bújt hozzá, és rátapadt. Két datolya mellével Mirmidó szívébe hatolt.

– Ölelj szorosan – kérte a férfi.

Szampó szinte beleolvadt ebbe a belülről sugárzó emberbe. Forogtak, peregtek. A nő lába régen nem érte a havas földet. Rábízta magát Mirmidóra, aki karjaiban erősen tartotta és vitte, vitte magával, át a hófödte réten, a fák koronája fölé, hegyeken túlra, ahol a világ kitágult, és szebben ragyogott.

Mirmidó érezte, hogy karjaiban a nő mind könnyebb. A combja már nem érintette, azután kezei közül lassan eltűnt a törzse. Fölsimerte, hogy valami baj van, de ebben a mély áhítatban, hatalmas boldogságban rabja volt érzelmeinek. Az ösztöne tehetetlenül sodorta érzékeit tovább, egyre tovább, ahogy a zene végtelenül áradt felé.

Szampónak már csak a fejét tartotta szorosan, de a szemében lassan kihunyt a fény, és mint a bánat szülte könny lefolyt a vállán. Mirmidó ott állt egyedül az ismeretlen tájon.

– Elolvadt! – kiáltotta zokogva. – Megsemmisült, mielőtt az enyém lehetett volna. Pedig hogy reszketett az életért, és én mennyire imádtam. A gyilkosa vagyok. Hát szabad igazán szeretni?

Összefagyva botorkált hazafelé. Amikor a ház közelébe ért, hallotta, ahogy a kinyúlt hangszalag nyávogott. Ez a zene többé nem hívogatott, hanem riasztott. Ruhástul belebújt az ágyba, és a szoba csöndjében újra álmodott. Szampót szerette volna még egyszer maga előtt látni.

Vidám turisták érkeztek. Amint észrevették a kis hóba süllyedt épületet, az egyik fölkiáltott:

– Nézzétek, menedékház! Végre tudunk hol éjszakázni.

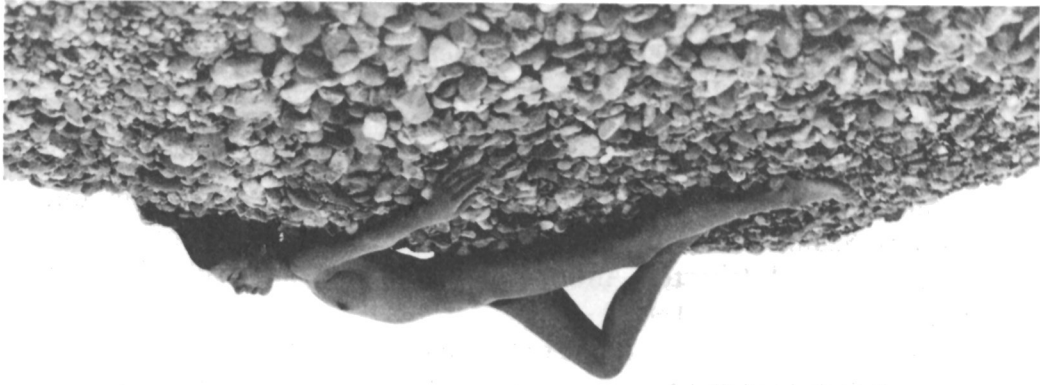
A szobában fény gyúlt, a lejártszóba új kazetta került, és szorgos kezek nyomán a kályhában frissen pattogni kezdett a tűz. Az egyik nő, amikor meg akarta igazítani az ágyat, és fölhajtotta a takarót, csodálkozva mutatta:

– Itt egy hóember fekszik.

– Micsoda hülye ötlet! – vélte az egyik. – Valami csintalan banda tehette, aki előttünk itt tanyázott. Dobjátok ki, mielőtt elolvad.

Hódmezővásárhely, 1998. jan. 23.

MIRMIDÓ

– Szampó, kedvesem, gyere gyűjtsunk tüzet. Látod, már hanyatlik a nap, és e virágos réten hamarosan – mint barlangból a mérges lehelet – előlopakodik az éj. Ne várjuk meg, míg körülöttünk minden sötétbe burkolózik és sorra elvesznek előlünk a bokrok vagy amott, a távolban álló fák. Fényt, több ragyogást kell lobbantanunk, hogy továbbra is láthassuk egymást.

– Az aggodalmad korai, Mirmidó. A nap világa még itt úszik lent, a fák derekán. Igaz, lassan kapaszkodik az ágak felé, de addig még nagy utat járhatunk be. Jer, kövess. Induljunk szaporán, hogy célunkhoz minél hamarabb megérkezzünk. Csak ezen a nagy erdőn kell keresztül jutnunk, és túlhan egy másik tisztáson ott áll a ház, ahol öreg szüleink már évek óta gyötrődve várnak bennünket.

A boldog pár kéz a kézben, szerelmes pillantásokat vetve egymásra, megindult. Csakhamar elhagyták az illatozó mezőt, és beléptek a fák közé. Kitaposott, széles ösvény kanyargott előre, csupán lépdelni kellett rajta.

A fény mintha megszakadt volna. A lombok között még játszadozott az árnyakkal, de idelent, a fák gyökerei közül lassan kiszabadult a homály, és ahogy moha meg zuzmó kúszik törzsükön, mind jobban terjedt fölfelé. Kialudtak, majd megszűntek a színek.

– Látod, Szampó, nem hiába mondtam, hogy várjunk. Ha a réten éjszakázunk, holnap reggel világossal indulhatunk, és nem kell itt vaksin tapogatóznunk.

– Már hogyan kellene, Mirmidó. A nap lenyugszik, de még sokáig dereng a félhomály, míg az éj pókként a sötétség hálóját szövi a fák közé.

– Meglátod, éjjeli pillangóként fönnakadunk a fekete, ragacsos selyemszálakon, és mire eljön a hajnal, már csak vértelen porhüvelyünk leng az ágakon.

Összeölelkeztek, és szótlantul bandukoltak tovább. Szampó hirtelen megállt, és megsimogatta Mirmidó karját.

– Mi ez a sűrű, erős szőr rajtad, Mirmidó?

– Nem tudom, Szampó.

– Hiszen bőrdőn eddig nem hordtál ilyen furcsa subát, és csupasz voltál...

– Nem tudom, mi történik velem. Amióta beléptünk az erdőbe, valami különös érzés lesz rajtam úrrá.

– Képzeld, Mirmidó. Bizonyosan nehéz napod volt, és elfáradtál. Agyadban megannyi képet rögzítettél, és ilyenkor zavaros történetek formájában megjelennek bennünk, amelyek ijesztenek, vagy örömbé ringatnak.

– Nem félek semmitől, éppen az ellenkezőjét érzem. Ahogy mind beljebb érünk az erdőbe, egyre inkább hívogat a csend és az ismeretlen. Látom a távoli harmatos ágakat, és fokozódik bennem a vágy, hogy hozzájuk dörgölőddzem.

Az úton tovább lépdelték. Mirmidó előbb mintha sántított volna, kicsit húzatta magát, majd átmenet nélkül ugrálni, szökdécselni kezdett.

– Miért lettél ilyen virgonc? – kérdezte Szampó.

– Nézd a lábam.

- Istenem, hiszen patáid nőttek.
 - Egyre fürgébbnek érzem magam. Elfutnék már, de nehéz két lábon járnom.
 - A kezed, a szőrös karod is mivé lett? Eltűntek és egybeolvadtak ujjaid.
- Mirmidó ekkor lassan a földre ereszkedett.
- Így jó nekem. A testem négykézláb érzem biztonságban.
 - Megrémítesz! Ugye viccelsz? Ez az egész csak maskara rajtad, vagy varázslat történt veled?
- A fák közül eltűnt minden fény. Az erdőt, mint kúszó aljnövényzet, fölverte a szürke köd. Benne Szampó és Mirmidó árnyakként imbolyogtak előre.
- Mivé lett erős derekad? – siránkozott Szampó. – Tomporod végén kinőtt a farkad, és mint légycsapót himbálsz.
 - Kérlek, érintsd meg a homlokom, mert egyre jobban fáj.
 - Hová lettek szép fekete fürtjeid? Bozontos szörzet földi immár, amely végigfut hátadon, le a patádhoz.
 - Kérlek, simogasd meg fájó homlokom – nyomatékkal kérte tovább Mirmidó Szampót. – Úgy érzem, hogy dagad a fejem, és majd szét reped.
- Szampó magához húzta, és Mirmidó homlokára helyezte hűvös tenyerét, majd ijedten elkapta.
- Két erős dudort érzek kinőni. Látod, már át is törte a bőröd, és a véres seb mögül mint ág előtűremkedik.
 - Végre megkönnyebbültem, és múlik a fájdalom.
 - Hiszen szarvad nő, Mirmidó! – kiáltotta rémülten zokogva Szampó.
- Az ismeretlen, különös élmény hatására elhallgattak. Az erdő növényei között a sötétség tovább lopakodott utánuk, és a farkasszürke árnyak fekete hollószárnyakon röptek el, hogy befedjék a bokrokat, a fákat és a múltat. Ekkor Szampó fájdalmában fölordított:
- Szarvassá változtál, Mirmidó!
 - Gyomrom már nem kíván mást, csak gyenge szénát. Ajkam nem tép több kenyeret, csak levelet. Fogam nem rág többé mást, csak harmatos füvet.
 - Miért távolodsz tőlem, Mirmidó? Egymás nélkül sohasem vergődünk át ezen a szálas erdőn. Vesd le végre szarvas irhád, és fa törzsén törd le az agancsod.
 - Utaink, lásd elágaznak. Nem járhatok már keskeny ösvényeken. Szarvam fák közé többé be nem férhet, csak tépi a lombokat. Te sem jöhetsz ingoványos szarvascsapáson, csupán emberjárta utakon.
- Az erdőben szétvált előttük az eddig járt út. Szampó egy darabig még Mirmidó nyakába kapaszkodott, de észrevétlen levált róla, és a szarvas másik irányba futott.
- Gyere vissza, Mirmidó – könyörgött Szampó –, mert a gyér erdőn és a tágra nyílt tisztáson ezernyi veszély vár rád.
 - Szomjúhozom, és a tiszta forrás, amely ezután italomul szolgál, erre csörgedez. Szabadságra vágyom, amely most a végtelenbe nyílt előttem. Isten veled, Szampó!

Az éjszaka bakacsinból szőtt madara megemelte szárnyát, és lassan fölemelkedett, hogy visszaszálljon a sűrűbe, ahol hazája és menedéke volt. Ismét világosodni kezdett, és a nap valahol a legmagasabb fák hegyén, a tükörként ragyogó szivárványban első sugarait önelégült örömeiben nézegetni kezdte.

Szampó utolsó könnyörgésre nyitotta száját:

– Gyere vissza, Mirmidó, mert arra vesztettedbe rohansz.

A szarvas már nem beszélt. Bús nagy szemét még a lány felé fordította, és elbődült, akár őszi verekedés után a megsebzett bika, de a vadcsapáson tovább szökölt.

Szampó, mint aki másnapos bódulatban jár, imbolygott tovább a tisztás felé, ahol ház állt, előtte a kerítésben galambdúcos kapuval, és két ősz öreg ember egymást támogatva, ott várakozott a nyitott ajtóban, ahol Mirmidó szarva többé már be nem fért...

Szampó hirtelen fölkapta fejét. Amerre a szarvas járt, a távolból kutyák csaholását hallotta, kürtök riadtak, lovak dobogtak, és a fák kérgén – mint nyári zivatarban a tető cserepén dobol a jég – kopogni kezdtek a lövedékek.

Hódmezővásárhely, 1998. márc. 5.

BOLDOG OTTHONUNK

– Figyelmet kérek, atyám szólni akar – intette csendre Mirmidó a lakodalom vendégeit.

– Tisztelt barátaim, hölgyeim és uraim, kedves rokonok, drága fiatal pár! Szent nap ez számomra. Még alig órával ezelőtt mindannyian ott ültünk a templomban, ahol szeretett gyermekeink, Szampó és Mirmidó örök hűséget esküdtek egymásnak. Két ősi család találkozott és olvad egybe e fiatalok frigyében. Ők a mi jövőnk, öregségünkben támaszunk, gyermekeinkben életünk megújítói. Kívánom nektek, hogy sokáig éljete, és mindvégig boldogok legyetek. Ehhez szeretnék hozzájárulni. Mint tudjátok, a várostól nem messze, a Reményhágón áll a nagyapámtól örökölt víkendház. Évszázados falai már oly sok viszontagságot megéltek, de ma is szilárdan állnak, mert sziklára épült, erős alapjuk van. Szobáiban még az unokáim is nyugodtan élhetnek. Én már öregszem, elfáradtam gondozni a kertjét és hónapok múlnak el, hogy kijutok a városból. Úgy gondoltam, drága gyerekeim, hogy ezt a házat nektek adom. Este, ha kiültök a teraszra, és eloltjátok a lámpákat, az ég alján odalátszik majd a város fénye. Tudni fogjátok, hogy ott a szélén, az a pislákoló kis világ a mi lakásunkból jön, és gondolatok ránk.

Üdvívalgás tört ki. A vendégek fölugráltak, és poharaik után nyúltak.

– Igyunk a szerencsére! – kiabálták, és sorra hozzájuk léptek, hogy koccintsanak velük, és baráti öleléssel köszöntsék őket.

– No, és mikor költöztök? – kérdezte az örömanya.

– Holnap, természetesen – válaszolta Mirmidó határozottan. – A feleségem már alig várja, hogy puha fészket készítsen számunkra.

Sok gond nem volt az áttelepüléssel, mert amit rövid közös életükben kaptak, és a családi otthonokból magukkal vihettek, fölfért egy kamionra. A hatalmas autó büszkén kanyargott velük a keskeny hegyi úton, és szüntelenül kürtölt, hogy mindenki tisztában legyen vele: itt fiatal házaspárok költöznek. A szembejövők vidáman integettek nekik, és a nap teli fénnel ragyogott rájuk a felhő nem járta, kék égből.

A házat két év alatt szépen berendezték. Barátaik irigykedve jártak csodájára, és kérdezgetni kezdték őket:

– Mikor jöhetünk már a keresztlőre?

– Előbb még egy kicsit élvezni akarjuk boldog otthonunk – válaszolta Mirmidó, majd sietve hozzátette –, de Szampó már megvásárolta a gyermekágyat.

A fiatalok évre rá gyermekcsoportját élveztek, és amikor esténként kiültek a ház elé, majd sötétedés után elnéztek a város felé, ahol az ég alján, mintha milliárdnyi csillag lenne, föl-villanó fényeket láttak. Ekkor Szampó sugárzó szemmel kérlelte férjét:

– Gyere, ölelj át. Olyan boldog vagyok!

Egymáshoz simulva, arcukat, hajukat simogatva teltek az önfeledt percek, ahogy Ádám és Éva élhetett valaha a Paradicsomban.

Egy napon, amikor Mirmidó dolgozott, és otthon csak felesége ringatta a babakocsit, váratlan vendég érkezett. A bejárati ajtón erőteljesen kopogtatott, majd amikor az asszony beengedte, határozott mozdulattal egy papírt nyújtott át.

– Szerződést hoztam a cégetől. Itt írja alá – mutatott a lap alján a kipontozott sorra. – Jó árat fizetünk a portájukért.

– A mi telkünkért? – nézett nagyot Szampó. – Valami félreértés lehet, hiszen ez a ház nem eladó.

– Nem is kérjük. Nekünk csak az udvarra van szükségünk. A vállalat terjeszkedik. Itt megy majd át az iparvágány, amelyen a nyersanyagot és a végterméket szállítjuk.

– Értse meg uram, ez a birtok nem eladó. A magánterületünk. A mi boldog otthonunk.

– Nézze, asszonyom, nekünk nem kell ez a vityilló, csak a telek. A házban pedig tölünk olyan boldogok lehetnek, amilyenek lenni akarnak. Ez a maguk dolga, az enyém pedig az, hogy a cég fejlődését elősegítsem.

– Fejlődjön másfelé! – csattant föl Szampó. – Nekem pedig ahhoz semmi közöm, hogy ezt önök miként oldják meg.

– Ne bolondozzon. Nézze csak meg a terepet. Merre kerülnénk ki ezt telket? Az egyik oldalon a hegy magasodik, a másikon pedig a völgy fut le meredeken. Az egyetlen szűk átjárót állják el. Minek építkeztek ide?

– Amikor ez a ház készült, az önök vállalatának még híre-hamva sem volt. Akik most műhelyeket terveztek ide, azoknak tudniuk kellett volna, hogy terjeszkedésre nincs lehetőség.

– Már hogyan lenne! – csattant föl az ember. – Ezen a telken át. Nézze meg a terveket – vett elő egy vastag iratcsomót, amelyből helyrajzi térképek kerültek elő. – Láthatja, hogy ezen a részen már a jövő képét rajzolták meg, és rajta nem szerepel az udvaruk, csupán a ház mögött kialakított vasútvonal.

– Én a férjem nélkül semmit sem írok alá. Jöjjön vissza, amikor ő itthon lesz.

– Asszonyom, ön csak az értékes időt húzza, és kárt okoz a cégnek. Mit gondol, miért kell a maguk vacak kis kertje? Mert az új csarnokban további kétszáz embert tudunk foglalkoztatni. Tudja, mit jelent ez a mai ínséges időkben? Azt, hogy további családok jutnak kenyérhez.

– Nem vitázom, jöjjön el este.

Az idegen mérgelődve távozott, és amikor kívülről becsukódott mögötte az ajtó, hallhatóan jó nagyot rúgott bele. Hat óra körül szinte egyszerre érkezett vissza Mirmidóval, és már a kapuban beszélni kezdték az ügyet. Szampó a konyhaablakon keresztül csak azt látta, hogy mind a két férfinak nyakától a hajáig vörös a feje, és igen emelkedett hangon tárgyalnak. A vállalat képviselője világosan fogalmazott:

– Nézze, ha nem írja alá a szerződést, a kertjét akkor is kisajátítjuk. Ha nem tetszik, fogadhat ügyvédet, tehet följelentést, fordulhat a bírósághoz, vagy éppen sarat dobálhat az üzem bejáratához. Közügyről van szó. Ennek a dolognak pedig futnia kell! Az eljárás éveig elhúzódhat, rámehet a kalyibája – ami ebből a telekből még egyáltalán megmarad –, és talán meg sem éri a per végét. Úgy készüljön, hogy a földmunkák a jövő hónap elején elkezdődnek. Akkor takarítson el a telekről mindent, amit menteni akar, mert a földgépek méter mélyen mindent kiforgatnak és elgyalulnak.

Mirmidó azt remélte, hogy ez az egész csak rossz tréfa. Nem lehet, hogy szétrombolják az otthonát, és idegen érdekek érvényesülnek. Nem írta alá a papírt, nem fordult senkihez, csak várt. Úgy gondolta, hogy fölébred végre ebből a rémálomból, és boldog életük változatlanul folyik tovább.

A rend viszont nem tévovázott. A munkagépek egy hónap múlva fölvonultak. Sorban álltak, akár a védvonalon a páncélosok, és a támadást elrendelő vezényszóra megindultak. A robaj

hatására elsőnek a gólyapár kelt szárnyra a kéményre épített fészkeből, amelyben éppen költöttek. Azután dőlt a kerítés, gyökerestül kifordultak az évszázados, árnyékot adó fák, szétomlott a veranda, amelyről többé már senki sem nézi a város esti fényeit. Pillanat alatt eltűnt a gyerekek homokozója, leszakadt a kis hinta, és a kint felejtett labdán csikorogva körbefordult egy hernyótalpas talajgyalu.

Hét sem telt el, amikor lefektették a vágányt, és ettől kezdve naponta ott zakatoltak a hosszú tehervonatok. Ahogy a gyerek elaludt, már döngeni kezdett alattuk a föld. A kicsi fölsírt, és vigasztalanul görbítette száját. Mire anyja ölében újra álomba ringatódzott, jött a következő szerelvény. Csikorgás, túlkölés, váltoállítás, kiabálás, tolatás. Remegett az egész ház. Előbb csak a bejárati ajtó tokja mozdult ki a helyéből. A mellette támadt rést téglatormelékkal eltömészték és újra vakolták. A friss javítás a rezgéstől csakhamar leszóródott, és a ház gazdájának rá kellett jönnie, hogy a helyreállítással értelmetlen munkát végez. Hamarosan a fal is repedezni kezdett. A pince boltozata beszakadt, és meghíúsult benne a tárolás.

– Mivé vált drága otthonunk – sírta el magát Szampó, és belekapaszkodott Mirmidóba. Szorosan átölelte, és nem bírta elengedni. Karja úgy fonódott a férfi nyaka köré, mint egy fojtó köté, pedig csak biztonságot keresett. – Néhány éve, amikor a házat berendeztük, nem gondoltam, hogy ez lesz a vége. Ha nem vagyok itthon, és nem állok ki karomon a kisgyerekekkel, az egyik örült még a ház sarkát is elviszi, oly kíméletlenül dolgozott a géppel.

Rendszeresen altatókkal éltek, és kábultan estek az ágyba, míg a vonatfütty vagy a kerekek csattogása ki nem verte szemükből az álmod. Az ember azonban különös lény. Egy idő után hozzászokik a körülményeihez, és megtanulja elviselni. Mirmidó nem tudott hová menni a családjával. Ez volt az otthonuk.

Az udvar elvesztése óta év sem telt el, amikor a városból újabb nadrágos érkezett, és tárgyalni kezdett velük.

– Áramot viszünk a városba. Ahogy terjeszkedik a lakótelep, energiával kell ellátni. Költözzenek el innen, mert a transzformáló állomást egyedül csak ezen a helyen lehet kiépíteni.

– Miért épp itt? – képedt el Mirmidó.

– Nem lát a szemével? Ugyan nézzen már szét! Ez az utolsó darab síkföld a hegy oldalán.

– Akkor robbantsák a sziklát, és csináljanak máshol helyet a transzformátoruknak.

– Rendben van. Fizetni fogja a hegybontás költségeit. Bele kerül vagy félmilliárdba. Erre a városnak nincs pénze.

– Akkor ne akarjon a más lábával csalánt taposni!

– Ember, értse meg végre, nem állhat itt a düledező kócerája a fejlődés akadályául. Odalent százak várják, hogy kigyulladjon lakásukban a fény. Tudjuk, hogy ott laknak a szülei is. Ha az eddig rendelkezésre álló energiát megosztjuk, akkor az átadásra váró lakásokban lesz ugyan fény, de a maga apjának a hűtőszekrényébe már nem jut áram, és ön sem berregtetheti itt a háztartási masináit. Majd korlátozást vezetünk be, és amikor a városban legkevesebb a fogyasztás, mondjuk valamikor éjfél után, egy-két órára visszaadjuk az áramot, hogy kimoshasson a felesége.

– Tönkretették a kertemet, most elütik a lakhelyemet?

– Személy szerint megértem magát, de a kisajátításakor kap annyi pénzt, hogy beköltözhet az új lakások egyikébe. Ha kérvényezi, valamelyik emeleten hozzájuthat egy kétszobáshoz. Természetesen maguknak várniuk kell, mert már nem új házások. Nekünk törödnünk kell a fiatalokkal, akik most akarnak fészket rakni.

– Én addig üljek ki a szakadék szélére a családommal, és lógassam a lábam a mélybe, míg lakást kapok?

– Kitalálták már az albérleti rendszert, nemde, uram? – tárta szét karját a férfi. – Van még egy utolsó javaslatom. Az elosztó közvetlenül a házuk mellé épül. Ki kell jelölnünk a kötelező védőterületet. Ennek az erre eső külső oldala a ház közepén megy keresztül. Kisajátíthatjuk és lebonthatjuk az épület felét. Akkor a maradéka még mindig egy szoba és a fürdőszoba lesz. Ha albérletbe mennének, az sem volna nagyobb.

– Nézze, nekünk ez az otthonunk. Én innen nem megyek sehova. Ha rám döntenek a falat, ám legyen. A lelkükön szárad.

– Világosan megmondtam önnek, hogy a kérdés már nem vita tárgya. A megfelelő fórumon ezt régen eldöntötték. Sajnálom, de a jövő héten bontani kezdünk. Hurcolkodjanak ki a ház túlsó feléből.

– Azért se! – kiabált Mirmidó a távozó hivatalnok után, és a változatosság kedvéért, most ő rúgott az ajtóba, amikor magára csukta.

Miután vérbeforgó szemmel belépett a szobába, a szópárbajt halló Szampó már tisztában volt a helyzettel.

– Holnap elkezdem a pakolást – mondta elhaló hangon.

– Semmit se csinálj! Egy szöget ki ne húzz a falból! Ez a mi boldog kis otthonunk. Akinek éppen erre fáj a foga, hát vegye el tőlünk.

A következő héten megjelentek a kőművesek. Fölállványozták a ház oldalát, és bontani kezdték a tetőt, a maradéknak aládúcoltak, majd ledöntötték a külső falat. Nem kellett a képeket, dísz tárgyakat lekasztani. Ahogy kihulltak a szögek, leestek maguktól is. Széttöredeztek, majd a törmelék és a por valamennyit befödte. Egy gerenda rázuhant a gyerekágyra, és beszakadt a szekrény teteje. Szétverték a konyhát, és kiszaggatták belőle a vízvezetékét. Amikor a mosogató került sorra, Szampó orrát hirtelen megcsapta az utolsó itt készített ebéd illata.

– Mennyi finom falat sült-főtt itt – emlékezett. – Mennyi meghitt órát töltöttünk együtt vára-kozva, amikor rotyogott az edényben az ebéd vagy a vacsora. Ilyenkor megbeszéltük a nap eseményeit, majd örömmel láttam, hogy a férjem jó étvággal újra szed, a gyerek pedig repetát kér.

A hajdani illatok elkeveredtek a bontás porával, és köhögésre ingerelték. Szampó visszahúzó-dott a megmaradt egyetlen szobába. Ráfeküdt az ágyra, és a fal felé fordult. Magára húzta a paplant, hogy ne hallja a kalapács zörejét, amint darabonként bontja szét egykori családi tűzhelyük minden örömét, és egész testét hangtalan zokogás rázta.

A szoba egyik szögletébe használt gázrezsó került. A fürdőszobában mosogattak, és éltek tovább megbolydult életüket, mert egymást szerették, és igyekeztek lelkükben rendet teremteni. Az összezsúfoltság nem tett jót a kapcsolatnak. A gyerek gyakran sírt, nem tudott hol játszani. Mirmidót felesége eltiltotta az esti tévézéstől, hogy a kicsi pihenni tudjon. Úgy éltek, akár a nomádok. Az ingóság szanaszét zsúfolódott, és a megmaradt lakrész mindig olyan volt, mintha költöznének, pedig nem mozdultak belőle.

A barátok sorra elmaradtak. Igaz, körülményes lett volna őket leültetni. A rátarti nagybácsi meg is kérdezte tőlük:

– Hogy lehet ebben a putriban élni?

A szülők látogatása is gyérült. Ha ritkán benéztek hozzájuk, mindig éppen nagyon fontos intéznivalójuk akadt, és időre kellett sietniük. Sajnálkoztak, hogy nem tudnak náluk hosszabban tartózkodni, és persze azon is, hogy milyen mostoha körülmények között laknak, de ők már a lakodalom után mindent megtettek értük, amit tudtak. Idős emberek, akik maguk is támogatásra szorulnak, nem várhatják el tőlük, hogy öncsonkító áldozatot hozzanak.

Még egy év sem telt el, amikor a völgyből fölfelé terjeszkedő gyár jogtanácsosa kereste föl őket. Előbb be se jött hozzájuk. A félház előtt ténfergett. Táskájából terveket húzott elő. Úgy látszott, mintha méricskélne, majd határozott mozdulattal kopogtatott. Mirmidó nyitott ajtót.

– A szoba vagy a fürdőszoba kell? – kiáltott a meglepett jövevényre nyersen.

– Miután már tudjuk, hogy milyen makacsok, nem bonyolódunk vitába. Úgy válaszolhatok tehát, hogy ebből is egy darab, meg abból is. Annak a vezetéknek, amelyen a hegy túlsó részéről vizet kapunk, itt kell átmennie a szoba és a fürdőszoba között. Nézzék meg a területfejlesztési tervet. Egyszerűen nincs máshol hely.

– Vagyis, ha jól értelmezem, ketté vágják a félházat, és közte vezetéket fektetnek? – kérdezett rá Szampó.

A férfi bólintott.

– Remek, igazán kitűnő ötlet. Nobel-díjas elképzelés!

A férfi elmenőben vigasztalta őket:

– Azért mindkét épületrészből marad valami és majd átjárhatnak egyikből a másikba. Talán nem a legjobb megoldás, de a fejlődést nem lehet korlátozni.

Úgy látszott, hogy Mirmidó föladta, mert egy szót sem szólt. Fejét az ölébe lógatta, és amikor órák múlva a felesége lefekvésre nógatta, csak ült tovább az asztalra támaszkodva, mint ágyasában a maguborka. Közben múltak a hetek, és nem jelentkezett senki.

– Legalább egy overallos járkálna már a ház körül valami franciakupccsal, hogy láthassuk, mi vár ránk. Nincs szörnyűbb a bizonytalanságnál – fakadt ki Szampó.

Újabb hetek teltek kínos feszültségben. Az idő talán nem is mozdult, hanem visszafelé folyt. Gondolatban lassan fölépültek és kiegészültek a ház elpusztított darabjai. Az asszony karonfogva sétált a kertben párjával, és magukba szívták a virágok bódító illatát. Elnéztek a város felé, ahol az ég alján este kigyúltak a fények, és egy hosszú, boldog csókban összeforrtak.

Az álmodozásnak kopogtatás vetett véget. Odakint vigasztalanul szakadt az eső, és amikor kinyílt az ajtó, beáradt a nyirkos őszi levegő. A küszöbön ott állt az overallos. Kezében, mint huszár a kardját, meglóbálta a franciakupcsát, és a fürdőszobára mutatott:

– Egyelőre el kell zárnom a főcsapot. Ha készen leszünk az átalakítással, újra adunk vizet. Addig szedjék teli az összes edényeket.

A szoba és a fürdőszoba közfalát kiverték. A helyiségeket kisebbre vették. Ezekre már nem is építettek külső falakat, hanem a megbontott épületrészekre a tetőtől a földig jókora műanyag fóliákat helyeztek, hogy lakói elhúzva könnyebben ki tudjanak bújni mögülük. Az így kettévágott házrész közé mély árkot ástak, és néhány nap múlva lefektették a méternyi átmérőjű, vastag csövet. Visszahányták rá a földet, és szerelőaknát építettek.

– Erre aztán vigyázni ám, nehogy a gyerek beleessen, mert nyakát szegi! – hangzott a használati utasítás.

– No, de mi lesz ezzel a vezeték fölött besüppedt, hosszan húzódó, fél méternyi mély gödörrel? Miként másszunk át rajta az épületrész túlsó felébe? – kérdezte meghökkenve Mirmidó.

– Ez nem a mi dolgunk. Munkások vagyunk, akik elvégeztük a kiszabott földadatot. Talán forduljanak a vállalat vezérigazgatójához, bár nehezebb lesz hozzá bejutni, mint az odafentvalóhoz – bökött a franciakulccsal az ég felé.

Nem volt más választás, mint hogy az árok fölé palincsort raktak, és akár kötélén a cirkuszi légtornász, azon egyensúlyoztak, ha a szobából a fürdőszobába, vagy onnan vissza akartak jutni.

A gyerek, amint akkora lett, hogy önállósítani tudta magát, vette a batyuját és fölkerelkedett. Úgy elment, többé vissza se nézett. A szülei évek múlva halottak róla, hogy kivándorolt a tengeren túlra, és ott egy szép kertes házban él félvér feleségével. Karácsonyra mindig küld nekik egy idegen nyelvű postai lapot, melynek szövegét ki sem tudják silabizálni

Kora délután lehetett azon a napon, amikor a városból újabb nadrágos ember érkezett. Tanakodva állt meg a két félbeszakadt rom között, nem tudta, gazdáját melyikben keresse. Mirmidó tudta, hogy idegen tétovázik az árok szélén. Mint árnyképet látta a fóliafalon keresztül, és kibújt mögüle.

– Jó, hogy éppen jött, már úgyis arra gondoltunk, hogy sok nekünk ez a laktér. Melyiket bontják el, a maradék szobát, vagy a fürdőszobát? Nézzen jól körül, hogy mit lehetne még szétverni vagy elvinni.

– Mi nem pusztítunk, és nem viszünk el semmit, uram, hanem hozunk – mondta a jövevény.

Mirmidó elcsodálkozott.

– Nahát, ilyet még nem hallottam. Melyik korban élünk? Talán évszázadok teltek közben?

– Nem tudom, hogy maga milyen korból való, de én azért jöttem, mert exhumálni kell az őseit. Vagy lemond a sírjukról, és akkor kidobáljuk a csontjaikat. A lakótelepnek stadion kell, a gyár dolgozóinak meg úszómedence, csak hogy a temető ott terpeszkedik. Régen elkezdődött a fölszámlása. Már minden rendes ember elvitte a halottait, csupán a maguk családi kriptája árválkodik még bontásra várva.

– A szüleimet nem hagyom! – horkant föl Mirmidó.

– Akkor reggel nyolcra legyen a sírnál. Hozzon két gyerekkoporsót, azokba minden csont belefér.

– És azután hová vigyem?

– Ez már nem a mi dolgunk, uram. Elviheti az új köztemetőbe.

– Az a város másik szélén van, ide vagy tíz kilométerre.

– Akkor hozza őket haza. Ma már szabadon rendelkezhet hozzátartozóinak hamvaival.

Másnap déltájban Mirmidó megjelent a romházuknál. Szampó kidugta fejét az egyik fólia alól, úgy várta. Férjének két hóna alatt egy-egy kis fehér koporsót látott.

– Hazaérttek – magyarázta a férfi. – Most már aligha szaladnak el tőlünk olyan gyorsan, mint korábban.

– Dugd őket a palincs alá. Ott nem lesz olyan föltűnő.

– Itt nem kiabálnak bele az életünkbe, egészen megcsöndesedtek.

Közben teltek, múltak az évek, és Mirmidóék is takarosán megöregedtek. Mind nehezebbé vált a palincson a totyogás és a víz ide-oda cipelése. A deszkaszál már minden részében

recsegett, kikezdte az idő vasfoga, de nyugdíjukból nem telt rá, hogy kicseréljék. A férfi azt vette észre, hogy amikor felesége átkelt a fürdőszobába, el-elmaradozik. Kezéből tölcserű formált, és odakiabált:

- Hol vagy, miért nem jössz végre?
- Fájnak a lábaim – nyögdécselte Szampó.
- Gyere vissza, mert magamban csak a falnak tudok beszélni, de az nem felel, mert néma.
- Ha visszajutnék, ugyan mit tudnék mondani?
- Akkor majd én megyek.
- Ide ugyan hiába, nekem is szűk a hely.
- Hol vagy? Talán belefeküdtél a kádba?
- Talán... – halt el a szó az asszony ajkán.

Néhányszor még ezután is átmentek egymáshoz, de az idő múlásával a látogatások lassanként elmaradtak. A szerelők – akik időnként eljöttek, és az aknában valamit piszkáltak – azt beszéltek, hogy néha a romok közül innen is, meg onnan is hallottak valami motyogást vagy nyöszörgést.

Egyébként csend ült a tájon, csak egyik felől a tehervonat csattogott szüntelenül, a másik felől valami szelepek sivítottak éjjel-nappal, a völgyből légkalapács dohogása szállt az égig, a hegytetőről pedig minden műszakváltáskor megszólalt a sziréna.

Hódmezővásárhely, 1998. ápr. 24.

KIÁLTÁS A KÚTBÓL

Előjáték

Két paraszt egy irdatlan búzatáblában nézegeti a várható termést. Az egyik fölnez a zöld kalászkokról, és hallgatózni kezd.

- Mintha hangokat hallottam volna.
- Mit, te?
- Nem tudom. Talán kiabálást.
- Nézz már szét. Rajtunk kívül itt senki sincs.
- Talán a legközelebbi faluból a szél sodorja a hangokat.
- Vagy ötven kilométerre van. Még a harangszó sem hallatszik ide.
- Ismét hallom.
- Csakugyan. Most már nekem is úgy rémlik, hogy ezek emberi hangok.
- Mintha valaki ordítogna.
- Lehet, hogy segítségért kiabál...
- De hát honnan jönnek a hangok? Erről vagy arról? Ahogy a szél jár, és kavarg a Pusztán, mindig másfelől érkezik.
- Esetleg részeg, aki most ébredezik.
- Akkor csak fölállna és látnám. De itt nem hever senki, hiszen a gabona töretlen.
- Szellemek szólítanak?
- Az egykori tanyák lakóinak elhalt lelkei járnak vissza, és utolsó torukat ülik a beszántott romok fölött.
- Pucoljunk innen. Én egyikkel sem szeretnék találkozni.

A két paraszt kocogni kezd, és alakjukat elnyeli a forró levegőben rezgő délibáb.

Kiáltás

– Istenem, csak valaki végre rám találna, és kihúzna ebből a lyukból. De egy lélek sem jár erre. A mező kihalt, az égen pedig sötét felhők tornyosulnak, már amennyire ki tudom venni ebből a mély gödörből. Most aztán föltehetem magamnak a kérdést: „Mirmidó, mi keresnivalód volt itt?”

Ezért hazajöttem nyomorult, fatoryos hazámba! Igaz, a vágyakozás hozott, hogy halálom előtt még egyszer kijöjjek ide a Pusztára, ahol egykor bölcsőm ringott, és szüleim dajkáltak. Csakhogy a régi épületet már nem találom, még az alapjait is kiforgatták és elegyengették. Ameddig elláttam, vetés az egész táj, és olyannak látszott, akár eső után zöldellő sivatag. A kalászkok között csupán a régi ásott kút kiszáradt medre bújt meg alattomosan, hogy majdnem nyakamat szegve beléessesek.

A lábam még mindig sajog. Kifordult a bokám. A hátam véres, és a fejem bőre kirepedt. Csupa szenny és szakadás szép új ruhám. Kellett ez nekem. Ha vissza tudnám forgatni az idő kerekét, elnyomnám magamban a kíváncsiságot. Most valamelyik külvárosi kiskocsmában ülhethék a napernyő alatt, és figyelhetném a szöszi kiszolgálólány hajlongását a vendégek előtt, amint hófehér combja kivillan a rövid, fekete szoknya alól.

– Halló! Van itt valaki? – Mintha beszédet hallottam volna. Távoli mormolást, amelyet a kútüreg téglái fölérősítenek, akár szócsőbe kiabálna valaki, és a száját épp a fülemhez tartaná.

– Emberek, gyertek ide és nézzétek meg a nyomorúságomat. Egyedül mozdulni is képtelen vagyok. A ti segítségetekre szorulok. Ha hamarosan nem húztok ki, itt pusztulok. Két napja heverek e kiszáradt kút alján, cserépdarabok és éles kövek között. Éhségemben megettem már minden kígyót és békát. Néha egy-egy vándorsáska esik a mélybe, de étvágyamat nem csillapítja. Legalább vizet engedjete le egy rossz vödörben. Az sem baj, ha lyukas és fele ki-csurog. Alá állok, hogy hűsítse lázas sebeimet, amelyek elfertőződtek és szüntelenül égnek.

– Úgy fekszem itt fél könyökre támaszkodva, mint hajdan a bibliabeli József, amikor testvérei eladták a sivatagban, és verembe lökték. Atyám, hol vagy? Tudom, hogy közel kilencven évvel már a szobádat sem hagyod el, de most gyere és mentsd meg egyetlen fiadat, az utolsó férfit a családban. Ha én elpusztulok, velem egész nemzetségünk kihal. Kérlek, ne késlekedj.

Legalább szél fújna erre és fölfrissítené a dohszagot. A levegő persze jár odafönt. Végigszalad a tájon, és dúdolva kerül egyet a kút szájánál, de fűtülve rögtön tovább szalad, akár a lidérc, ha meggyúl a büzlő mocsárból föltörő gáz.

Vajon hány óra van? Úgy látszik, megvirradt, hiszen amikor fölnézek, fejem fölött magasan kerek ezüst nyílást látok, és nem fekete lyukat. Teleszkópjaikon így kémlelhetik az űrkutatók is az eget idegen csillagrendszerek után. De én beérvén egyetlen földhöz ragadt fejjel is, aki végre e gödör fölé hajol, és megpillant idelent. Miért nem segítetek?

Ennek az üregnek a foglya vagyok. Hamarosan jön a nap, és rám veti sugarát. Akkor hiába mászok tovább. Mindenütt utolér, fölforrósítja láztól gyötört testemet, és kielegeti a szememet. Agyam máris tüzel, izzó parázs van a koponyámban. Nyelvem majd megduzzad, szám kiszárad, ajkam cserepes lesz, és kifakad. Ez lesz a nyomorult vég, ahogy a történelem során millió sebesült pusztult el a csatamezőn otffeledve.

Legalább egy éhes farkascorda jönne. Pfúj, hogy undorodtam és féltem tőlük azelőtt. Most meg azt kívánom, hogy rám találjanak és fölfaljanak. Förtelmes vég ez is, de legalább gyorsan beteljesül.

Lám, nem kellett sokáig várnom, a nap utolért. Mit röhögsz nyomorúságomon? Folyatod rám fémizzású nyáladat. Fülemben és szememben öntöd, hogy ne halljak és ne lássak, de ordítani még tudok. Nap! Gyere ide, szállj le hozzám. Sugaradat mentő kézként nyújtsd felém, hogy kötélként belé kapaszkodva kimászhaszak innét.

Kegyetlen és könyörtelen vagy. Megégettél és itt hagytál. Már nem látom fölvergő sárgadinnyeként vicsorgó pofádat. Az üreg fölött tovább ballagtál. Most talán szebb tájakra ontod fényedet, ahol a fehér homokparton fürdőzők sütkeznek, és a hús habok nyaldossák lábukat. Itt hagytál kínomban. Belem, gyomrom összeaszva, de még élek és kiáltok, mert jogom van hozzá, hogy mentsem az életem.

Milyen gyorsan hanyatlik a nap. Odafönt szürkül a kút szája, idelent pedig félhomály dereng. Lábam elvész a mélyből föltörő sötétségben, csak a mellem látom még, ahogy a megalvadt vér kiszárad és leperreg róla. Milyen hűvös kúszik fölfelé. De jó volna most csak fele annak a melegnek, amely az imént még elborított. Fázom és vacogva összekoccannak fogaim,

amelyek immár végképpen elszoknak a rágástól. Legalább egy korty víz lenne, de hiába ásom a kútfeneket, csak a kiszáradt, rothadó iszapot forgatom.

Feljöttek a csillagok. Vajon a hold elkúszik-e majd fölöttem, vagy az ég más, boldogabb táján vonul keresztül? Jó lenne, ha látnám sanda, sárga vagy ezüst képét, amikor előbb kövérre hízik vagy félholddá soványodik. Mindegy, de valaki itt lenne velem, akár röhög rajtam, akár könnyet hullat értem.

Csillagok, hányan vagytok? Ezredrészetek sem látszik be e kürtön, pedig milliárdnyi fényjelet küldtök felém. Teremtőm is bizonyosan ott van köztetek. Lát és hall engem. Istenem, hozzád kiáltok! Szabadíts meg engem!! Kihez könyörögnék, ha nem hozzád? Te legalább látod nyomorúságomat. Már nemcsak a testem, de a szívem is vérzik. Kérlek, oltalmazó gyolcsoddal főd be. Közeleg a vég. Élve vagy halva szabadíts meg, hogy ne szenvedjek tovább.

Istenem, hogy imádtam az életet. Kikerültem, ha bogár mászott utamba, és meghagytam a gyomot is, hogy szabadon növekedjék. Szerettem volna az egész világot megölelni. Azt a szeretetet sugározni, amelyet iránta érzek, de csak a hideg, fénytelen napok süket és vak csömore jutott. Mégsem panaszkodom. Láttam páriákat, akik egész életükben egy barlang szája előtt ültek, és mereven néztek a semmibe. Mások narkós kaszinók fényében tobzódtak, és ledér lányok fejére virágkoszorút vettek. Mindez én voltam egykor. Az élet valamennyi formáját ki akartam próbálni, hogy jobban megismerhesselek, Uram. Mert igazán csak az tud fölemelkedni, aki mélyre süllyedt.

Látod, most elkészültem örömmel. Közel kerültem hozzád, és többet ismerek rólad. Tudom, hogy egyedül Te vagy, aki üstökös fénycsóváján lépkedve leereszkedhetsz értem. Nem tudtam méltó helyet készíteni, hogy fogadhassalak, hiszen szerencsétlen vagyok. Ezért ne a helyet tekintsd, hanem a szíves hívást, és emelj föl magadhoz.

A csillagok fénye hamarosan fakulni kezd, mint gyermekkori ruháim színe a padláson porosodó öreg szekrényben. Megint elmúlt egy éj, és rá újabb nap közeleg. Hát nem hallgat meg engem az én Istenem? Kihez fordulhatnék még?

Hozzátok kiáltok, emberek! Látlak benneteket, amint odafönt kalászok ringó fátylába öltöztök, és zöld meg sárga áttetsző tüll födi testetek, ahogy a finom kelme puha árnyként tekeredik, kúszik rajtatok. Lépteitek nyomán meglibben, és átsejlik rajta póreségeitek, ez a gyönyörű természetes kincs, amelyet évezredek óta próbálunk újraalkotni, de mindig csak az életnek sikerül, amelyet fénylő női ölek mélyére hatolt teremtmő férfivessző a húsba olt, hogy ha eljő az órája, veritékes kínban szülve, egy addig ismeretlen és soha meg nem ismételhető egész világot mutasson föl a nyöszörgő kisdedben.

Ez az a nagyszerű pillanat, amikor érzed, hogy hiába estél gödörbe, bár pusztulásra ítélttél, végleg meg nem halhatsz. Az új élet most lép egyet, kettőt, összefonódik a párjával, és együtt viszik tovább egész valódat. Táncra perdülnek. Ők néznek rád a kalászok hegyéről, föl-szökellnek, és a légben úsznak. Szállnak a magasban, káprázattól övezve forognak egy nagy és végtelen harmóniában. Lehull róluk a fátyol, mint némely lepkék szárnya a beteljesült nász után, és talán lezuhannak. Ide hozzám is jut belőlük, de dicsőségük csak a törött szárny, szakadt tüll lengi tovább, amelyek rajtam már nem segítenek. Ők előbb-utóbb bizonyosan kibújnak bábbőrükből, és könnyű testük fölkapja a szél. Röpíti más világok, szebb tájak felé, ahol vidámabbak az emberek.

Bárcsak én is táncolhatnék veletek! Fölemelkedhetnék, és kijuthatnék ebből a börtönből. Azt sem kérem, hogy saját szárnyam nőjön, csak fátylatok szegélyét nyújtsátok le, hogy belé kapaszkodhassam. Emberek, hozzátok kiáltok, legyetek hozzám végre irgalmasak!!

De haj, a látomásnak vége, csak a sajgó test és a fájó lélek maradt. Egy nap megint oda. Talán túlzott kérésem miatt nem teljesül a vágyam. Be kell látnom, sokat akartam. Az egész emberiséget segítségül hívtam, pedig egyetlen személy is megmenthetne, csak végre venne már észre. Nem kell nekem sem túllcsipke, sem ragyogó fátyol. Élnék veled kettesben boldogan, szakadt gúnyában, másoktól elhagyva, kárhózzottan. De te légy velem.

Szampó? Hol vagy?! Nem hallod, hogy kútba estem, és napok óta neked kiáltok? Sebem nyüvek lepik, és élve rágnak szét. De már nem figyelem nyomorúságomat. Álmaimban is egyedül téged látlak. Fénytől övezve, hosszú, fehér ruhában, ott állsz házunk előtt, a mi kis Édenkertünkben, mirtuszággal a kezében. Kérlek, legalább ints felém. Ne légy oly tűnő árny, akit elragad és összetipor a világ. Gyámolítom vagy. Erőm már elhagy, sorsom nem bírom tovább cipelni, elvégeztetett.

Tudom, hogy itt lehetsz valahol körülöttem, hiszen te magad vagy a kenyeret adó, termő búza, Gabonaanya. Nem fordulsz el tőlem, mert évezredek óta az Élet vagy nekünk; mindenki szülőanyja, jobbik énem, egész világom, amelyben lelkem ki tud bomlani. Mert az embert igazán csak egy asszony tudja megváltani – vagy kárhózzatba taszítani.

Szampó, kérlek, ne fordulj el tőlem, nyújtsd felém védő karod, hadd, hogy beléd csimpaszkodjam. Együtt másszunk ki ebből a förtelmes gödörből, amelybe sanyarú sorsom taszított. Értsd meg végre, számomra nincs tovább. Ez a végső órám, ha nem segítesz. Könyörgöm, utolsó erőmből kiáltok feléd, ordítok hozzád: Szampó!!!, Szampó...

Utójáték

A két korábbi paraszt érkezik a földre. A sárga búzatengeren átfut a szél, és hullámokat vetve összehorzsolja. Az érett kalászek lágyan összeverődnek, és susognak. Az egyik atyafi fölfigyel és visszarévednek gondolatai.

- Emlékszel, legutóbb itt mintha hangokat véltünk volna.
 - Na és? Az örült is óbégat az elmekórház rácsos ágyában, de ettől még nem lesz belőle se szónok, se népevezér.
 - Hát való igaz, mindenkinek szíve-joga, hogy csukva tartja-e vagy kinyitja a száját.
 - Hiába fülelek, most sem hallok semmit.
 - Pedig hétre rá, hogy itt voltunk, mások jártak a táblában, és ők is hallották.
 - A szél néha megtréfálja az embert.
 - De akkor már nem kiabált. Elhaló hangon siránkozott, akár egy verembe esett özgida.
 - Találtak valakit?
 - Nem is kerestek. Csak a hatóságokkal gyűlt volna meg a bajuk, ha bárkire rálelnek.
 - Akkor mi se foglalkozzunk vele tovább. Végére is, aratni jöttünk ide, nemde?
- A két paraszt sort fogott és vágni kezdte a búzát.

Hódmezővásárhely, 1998. júl. 21.

A SÁMÁN

A kerek kunyhók több sorban álltak, és jókora teret fogtak körül, amelynek közepére égbe nyúló, lebotolt fát állítottak. A magányos kis falu úgy terült el az ég alatt, mint hatalmas teknősbéka páncélja. Lakói akármerre néztek, csak végtelen pusztát láttak maguk körül. Az öregek azt mesélték, korábban nem egy kíváncsi ember útra kelt, hogy szomszédokat keresen. Napokig kóboroltak, de nem találtak mást, mint száraz fűvet, amelyben itt-ott jelzőként meredezett néhány elvirított számarkóró, és talpukat kikezdte a szél görgette, szúrós ördög-szekér.

Amikor Mirmidó, a sámán fölmászott az Életfán révülési fészkébe, beárnyékolta tenyerével a szemét, és elnézett a távolba. Kődön, porfelhőn és délibábon túl úgy látszott neki, mintha a látóhatár alján hegyek húzódtak volna. Csúcsaikat hősüveg fődte, amelyek szivárványként csillogtak, tündököltek. Élményét el is mondta az embereknek, és ők megértően hallgatták. Arra gondoltak, hogy mielőtt a sámán fölmászott, valószínű sokat szippantott a bódító füstből, és kinyílt előtte a másvilág, amelyet csak ő láthat.

Hozzászórtak, hogy itt keményen tűz a nap, májusra kiég a pusztá, és nincs mögötte semmi. Talán az Óperenciás tenger partja a határ, vagy a mezők vége, ahol a megfáradt vándor – amíg a kimerültségtől utolsókat dobban a szíve – lelógathatja lábát a semmibe.

A falu népe szorgalmasan dolgozott. Dúrta a földet, hogy ehető gumókat találjon; mások nyulakra meg ürgékre vadásztak. Nyugodt életüket nem zavarta semmi, mert a nap minden hajnalban fölragyogott, estendőn pedig elnyugodott. A hónapok és az évek csöndesen váltották egymást. A nők szeretkeztek, szültek, és elsiratták a holtakat.

Az élet akkor bolydult meg, amikor a kunyhók külső során egy nap többen is meghaltak. Reggel még felöltöztek, és munkához láttak. Dél körül már forgott velük a világ, kiszállt belőlük az erő, és alkonyatra elpusztultak. Terjedt a titokzatos ragály. Napról napra közelebb jött a belső sorban álló kunyhókhoz, amelyekben a falu előljárói laktak. Mind nagyobb lett a riadalom, és előbb bíralták, azután üldözni kezdték a sámánt, hogy a kötelességét nem jól teljesíti.

Szegény Mirmidó utóbb már egyebet sem csinált, csak szívta varázspipát, nyeldeste a füstjét, majd a dobját verve, kerge táncban pörögve, révületen le- s fölmászott a fán. Valójában nem tudni, hogy odafönt találkozott-e a segítő szellemekkel, és mit beszélt velük, de az bizonyos, hogy a faluban változatlanul aratott a halál.

A vének tanácsa összeült, és eldöntötte, hogy áldozatot kell hozni, mert ennek az esztelen vesztésnek csak így lesz vége. Ki adja oda magát, gyermekét vagy a feleségét? Hosszan tanakodtak, míg egyik kibökte, hogy a sámán, hiszen ő a felelős a közösségért. De Mirmidónak senki más családtagja nincs, csak Szampó, az ifjú feleség.

– Ezért ő a legkedvesebb, akit a szellemek szívesen fogadnak megváltásként! – döntöttek végül az öregek.

Hívták a sámánt és közölték a falu akaratát. Mirmidó megremegett. Lába inogni kezdett. Tudta, hogy e szent határozat végrehajtása elől nem menekülhet, és gyávának vagy erőtlennek sem mutatkozhat. Ha tettével csak két ember életét mentené meg, csupán egyet kell értük kioltani, és máris megérte az áldozat.

– Még van egy közös éjszakátok. Búcsúzz el, mert reggel, amikor meghallod segédjeid dobolását, ki kell vezetned a feleséged, és föláldoznod a sámánfán.

Mirmidó cserzett arca halovány volt, amikor a kunyhójába lépett. Szampó már kioltotta a tüzet, csak a tetőlyukon át derengett a csillagok fénye. A nő halk, szerelmes szóval hívta párját, és a férfi csupaszon bújt a bőr alá, hogy összesimuljon mezítelen asszonyával. Érezte feszes, sima bőrét. Mellének halma, mint pattanásig feszült rügy a tavaszi verőfényben, megkeményedett, és rózsává nyílt a tenyerében. Özjárású lába köréje fonódott, és a sámán elmerült az élet hévvízü tavában. Meleg források csörgedeztek át a testükön, amelyek rohanó patakként áradtak szét, zuhogókon fölpezsdültek, köveket görgettek, és mint könnyű papírcsónakot sodorták, dobálták őket az élet tengerén.

Mirmidó úgy érezte, hogy csak a lét száguld velük, de az idő régen megállt, talán visszafelé hömpölyög, hiszen látja magát mint völegényt, amint kézen fogva viszi virágdíszbe öltözött, szép aráját a falu bírása elé, hogy a mennyegző öröme megkezdődjék a vége-hossza nincs tánc; és jókívánságok özöne között elvonulhasson szeretett mátkájával a nekik készített nászágához, amely körül lehullnak a vastag szőnyegek, és kívül reked a világ. Látta magukat gyermekként önfeledten szaladgálni a réten, amikor mezei virágokat szedett, és koszorút kötött belőlük a kislány fejére.

Ezekben a percekben egész életük itt lüktetett a szarvasbőr alatt, a pillanatnak áldozva. Amikor pedig olvadt ércként égett a testük, Mirmidó azt gondolta, hogy ennél többet már úgy sem adhat, jobbat soha nem nyújthat, ilyet senki mástól nem kaphat, ezért Szampó most haljon meg.

Ahogy Mirmidó a nő ölén át elmerült az életet adó asszonytestbe, Szampó úgy érezte, hogy egymásban föloldódva, egybeforrva megszűnt körülöttük a világ, mert keze többé nem tapintotta, szeme nem látta, ajka és nyelve nem érzékelte, füle nem hallotta a velük érintkező valóságot, ezért úgy gondolta, de jó lenne, ha férje így maradna benne, mert megőrizné az örökkévalóságnak.

Az idő mérhetetlenül nyugodott bennük. Csibeként csak a kunyhón túl kelt ki héjából a nap, vércsíkos hártját hagyva maga után az ég peremén, hogy önön fényétől fölszáradva, kitért sugárszárnyakkal repüljön a mennybolt felé.

A dobok átható, mély döbögése, mint pöröly az üllő vasán, szikrázva verte le róluk az időtlen álom bilincseit. Mirmidó lemosta, puha gyolcs vászonnal letörülte, majd legszebb ruhájába felöltöztette; gyöngyeivel, virágaival fölékesítette, és kivezette a térre Szampót. Az embergyűrű szinte fenyegetően vette körül őket. Nem volt visszaút, sem menekvés. Az asszony rosszat sejtett, amikor látta, hogy férje a fejére köti a szarvas agancsát, ágain meggyújtja a mécsesek lángját, övébe hosszú kést rejt, és az áldozati tűz füstje fölé hajolva lassan forogni kezd.

Ráadták csörgős palástját és kezébe nyomták hatalmas dobját. A verőként használt párdúcmancs a kifeszített bőrön előbb csak rezgett, azután a hatalmas ütések alatt mélyen kongott. Ez az erős hang szinte elnyomta, megzavarta, és pillanatra megállította szívük dobbanását. A dobszó mind inkább gyorsult, pörgött, majd Mirmidó hirtelen kinyújtotta karját Szampó felé, és a sámánfához lökte.

– Mássz! – kiáltotta.

Az asszony ijedten és ügyetlenül kapaszkodni kezdett.

– Nem tudok följutni, Mirmidó. Kérlek, hagyj engem visszacsúszni – könyörögve kérlelte férjét Szampó.

– Ne félj – biztatta Mirmidó. – Itt kúszok mögöttem, és segítek.

Ágcsonkról ágcsonkra lépdelték, mintha hegyoldalába vájt lépcsőkön meneteltek volna fölfelé. Odalent sorra elmaradtak alattuk az emberek, csupán a dobok döbögése és az áldozati tűz mákonyos füstje szállt még utánuk. A kunyhók kicsire összezsugorodtak, és kerek, kontyos tetejük látszott, amikor fölértek a fészekbe.

Minden szem rájuk tapadt. Csupán az öregek tekintete veszett el hályog borította homályukba; csak a sámán lelke szállt a kés élén távoli világba, hol találkozott, és segítséget kért a fa csúcsáról égbe szárnyalt elődeitől. Látták, amint fröccsen a vér, és zápoként permetezve a fejükre csöpög. Mint bajtól védő életelixírt örömittasan szétkenték magukon, és a rontó ragály ellen így fölverte, végre megnyugodtak.

Szampó élete az utolsó cseppig mind kicsorgott. Lefelé végigfolyt, és fekete lávaként meg-alvadt a fa törzsén. Az asszony teste ott hevert a mélybe zuhanva, és nem mozdult többé. A sámán csak akkor ébredt föl, és lelke akkor ért vissza távoli bolyongásából, amikor feleségét a falu szélén eltemették. Berohant a kunyhóba, Szampó fekhelye elé térdelt, és fölemelte a takarónak használt bőrt.

– Hol vagy, Szampó?! – kiáltotta. – Hova vittek a szellemek?

Hangja sírásba fűlt, és zokogva leborult. Most, hogy senki sem látta, végre erőt vehetett rajta a gyöngeség. Megszaggatta ruháit, és arcát körmével összehasogatta. Órákig szólogatta elhunyt hitvesét, majd jajszava szállt; át a kunyhó falán, ki a térre, ahol a vének tanácsot ültek, és meghallották panaszát.

– Most, hogy megállt a vész, és nem pusztulnak tovább az emberek, ha nagyon akarsz, visszahozhatod a feleséged. Menj el érte. Te vagy a sámán, megteheted.

Egy másik öreg így szólt hozzá:

– Miért utaznál ismét hosszú és fáradságos úton? A falu áldozatodért cserébe neked ajándékozta a legszebb szüzet. A vénasszonyok már díszítik őt a nők kunyhójában. Bőre, mint az arany, szeme, akár az ég kékje, körme a hold ezüstje, arca a tó tükre, csak nézz belé, és újra megláthatod magad.

– Lehet bár napba öltözött és a hold sarlóján álló, csodaszép szűz, nekem Szampó kell, és nem törődöm az út porával. Elmegyek, s ha kell bejárok hét mezőt, leszedek hét virágot, és kötelet fonok belőle, hogy derekára kötve visszaengedjem a földre.

– Bolond vagy, Mirmidó. De, ha már így döntöttél, és akaratod megmásíthatatlan, vérted föl magad, mert az út valóban hosszú és rögös. Vedd magadhoz, és vidd a dobod. Utazásod alatt ez lesz az egyetlen, igaz segítőtárs. Nézd meg rajta sámánelődeid rajzát. Tanácsot sem tudunk adni, hogy merre indulj. Azt tudjuk csupán, hogy az egyetlen biztos útjelző az égig érő fa. Három világot köt össze. Lehet, hogy valamennyit végig kell járnod, de akkor sem leszel bölcsebb.

Mirmidó magára terítette csengődíszes köntösét, fejére húzta agancsos koszorúját, kezébe fogta a dobját és a dobverőjét, majd elindult a sámánfán fölfelé. Mászott, mászott. Elhagyta a véráztatta fészket, ahol utoljára ő is megkenekedett Szampó oltalmazó életnedvében. Amikor visszanézett, már nem látta maga alatt a falut. A kunyhók sorra eltűntek, és nem hallatszott többé ének, csak a szellemek hívogatták egyre följebb és följebb.

A tetejetlen fa elvékonyult, és a sarkcsillag alatt egy fényes lyukba nyúlt, amelyen át fölért a szellemek birodalmába. Az első réten krizantémok nyíltak. A nap egy helyben állt. Karnyújtásnyira forgott, pörgött a feje fölött, de hiába kapaszkodott utána, hogy megfogja, és egy lámpásnyi világot törjön belőle, nem érte el.

Soha nem tapasztalt fáradtságot érzett a tagjaiban. A lába elnehezült. Úgy gondolta, talán egy lépést sem tud többé tenni. Az ismeretlen árnyak ott keringtek körülötte. Kedvesen üdvözölték és megkérdezték, miért jött közéjük; de a sámánt csak egyetlen egy dolog érdekelte, ezért így kérdezett vissza:

– Hol van Szampó?

– Már nincs itt, eltávozott.

– Merre menjek utána?

– Egyedül meg nem találod. Hívd segítségül a dobod.

Mirmidó leszakított egy szál fehér virágot. Gondosan az agancskoronája elülső szárához erősítette, majd megütötte a dobot. A feszes bőr hatalmasat kondult, mint üres vár tornyában az öreg harang, és az életfa ágai közül utána szállt egy lélekmadár. Darunyaka és díszes farka között hét szál hosszú húr feszült.

– Kapaszkodj a hátamra – szólította meg a sámánt.

Mirmidó vétlen ujjával elszakított egy húrt. Az csodálatosan megpendült és zúgott, jelet adva az indulásra. Repülni kezdtek fölfelé. A második rétre érve mindenfelé őszirózsák tarkállottak. Mirmidó szakajtott egyet, és agancskoronájának másik ága mellé kötötte. Kérdezte a körülötte lévő szellemeket, látták-e Szampót?

– Azt a nőt keresed, akit fölládoztak a falunkban?

– Igen, őt akarom. Honnan ismeritek a községem?

– Sok emberöltővel ezelőtt mi is ott éltünk. A te őseid vagyunk. Láttuk a feleséged is, de innen már korábban távozott.

A sámán megütötte dobját. A lélekmadár ismét kitárta kecses szárnyát, nyakánál pedig csöngve-bongva elpattant egy húr, és röpiült Mirmidóval fölfelé. Elérkezett a harmadik rétre, ahol rózsák virítottak. Szakajtott belőlük, és az agancskoronája következő ágához kötötte. Úgy tűnt neki, hogy azok a szellemek, akik körülveszik, ismerősök.

– Bennetek kiket üdvözölhetek?

– Nem emlékszel ránk? Kisgyermek korodban játszottunk veled a kunyhók között, de emberöltővel ezelőtt fölmásztunk a tetejetlen fán, hogy a szellemvilágba juthassunk.

– Ha falumbeliek vagytok, akkor segítsetek, és mondjátok meg, hol találom drága feleségem, Szampót?

– Korábban járt itt, de ezen a virágmezőn nem érezte otthon magát, és ment tovább.

Mirmidó ekkor megütötte a dobját, és a lélekmadár ismét készen állt, hogy tovább szálljon vele fölfelé. Amikor a férfi belékapaszkodott, elpattant rajta egy húr. Nem tudta, mennyi ideje repültek. Úgy rémlett neki, mintha mindaz, ami vele történik, álom volna csupán. Azután ébredés nélkül megérkeztek a negyedik rétre, ahol liliomok ontották bódító illatukat. Szakajtott egyet belőlük, és fölkötötte agancsmaszkjának ágvilláira. A körülötte lebegő szellemek között örömmel látta hajdani szomszédait, akiket ifjúként vesztett el, mert előtte mászták meg az égbe vezető világfát. Megszólította őket:

– Tudjátok-e, merre ment Szampó, a feleségem?

A lelkek kedvesen feleltek neki:

– Láttuk őt elsuhanni, de épp csak integetett, és lidércként futott tovább a rétünk fölött.

Mirmidó ekkor megütötte dobját, és a lélekmadár törzse fölött elszakadt egy húr, amint föl-szállt vele. Oldalt látták a napot, mintha most kelt vagy nyugodott volna, de a fénye változatlanul bevilágította előttük az utat. Hamarosan megérkeztek az ötödik rétre, ahol aranyló kalászok között szarkalábak nőttek. Szakajtott közülük, és agancskoronájához erősítette.

Szellemek hada vette körül őket. Barátai voltak, akikkel együtt nevelkedett. Itt volt az első szerelme, akit korán elveszített. Máig sem derült ki, miért kellett neki élete virágjában fölkapaszkodnia az életfa lombsátrába. Örültek egymásnak, és Mirmidó rögtön meg is érdeklődte:

– Láttad-e, Szampót?

– Nemrég még együtt szedtük vele a mezei virágokat e réten – válaszolta kedvesen –, de hiába hívtuk, maradjon köztünk, ő nem hallgatott ránk, és futott tovább.

Mirmidó ráütött dobjára, és a lélekmadár hátára kapaszkodva elszakasztotta a következő édes, bús melódiával pillanatra megpendülő húrt, majd szárnyaltak fölfelé, mind magasabbra. Egyszerre csak megérkeztek a hatodik rétre, ahol gyöngyvirágok illatoztak. Leszakajtott a legszebbet, és fölérősítette agancskoronájának ágai közé. Nagyon kedves lelkek vették körül. Itt ölelte anyja, és kezét nyújtotta az apja.

– Milyen régen vártuk már ezt a találkozást – mondták. – Vesd le sámánruhád, és tedd le végre a dobod. E helyen már nem lesz rájuk szükség. Gyere közénk, és élvezd ezt a földön túli létet, ahol nem kell törnöd magad, és semmit sem kérnek tőled számon.

– Nem láttátok Szampót? Érte szálltam hat mezőn át, hogy végre megtaláljam.

– Csak az imént távozott. Úgy szökölt tovább, mint szivárványban színeit változtató fény-sugár.

Ekkor Mirmidó megütötte a dobod, és amikor fölröppentek – erősen belekapaszkodva a lélek-madár szárnyába –, rajta ismét eltépett egy örömdát bűgő dallamot. A nap újra a fejük fölött ragyogott. A férfi úgy érezte, hogy beleszállnak, és valami földön túli, meleg áramlásba kerülnek, amely könnyű tollpiheként fölkapja, és viszi, viszi őket egyre fölfelé.

Hamarosan megérkeztek a hetedik rétre, ahol a hóvirágok éppen kelyhet bontottak, és lábuk nyomán mint ezüst csengők csilingeltek. Mirmidó szakajtott egyet, és fölötötte agancskoro-nájának utolsó ágára. Kinyílt előtte az egész természet. Rétek, hegyek, folyók, tavak, tengerek, csillagok fénylettek. Hatalmas szellemet érzett maga körül, aki beborítja, és új életet ad neki. Belemerült és élvezte ezt a mindent elöntő, végtelen szeretetet, amelyet még sohasem élt meg. Ekkor megkérdezte tőle:

– Hol tartod Szampót?

– Nézd, jön már – felelte a hang.

Mirmidó előtt megjelent a felesége. Olyan volt, akár egy látomás. Lénye áttetszően lebegett, mint körvonal nélküli üvegtárgy. Itt volt, és mégsem volt. Megfogta a karját, és kezében nem tartott semmit. Átölelte, és érezte, hogy Szampó újra tüzet gyújt benne, de nem érintette. Fejét simogatta, de akár a levegőt hajtotta volna. Nem találta meggyszín ajkát, pipacsvörös orcáját, ébenfekete haját, kagylófülét, parázsszemét. Ujjai átmentek rajta. Érezte, és mégsem érezte Szampót többé.

– Mi lett belőled, drága feleségem? – jajdult föl bánatosan. – Hova lettél?

– Itt vagyok veled, kedvesem. A lelkem az, amire ebben a világban rátaláltál. Dobd le végre sámánruhád, és vesd el kezedből azt a dobod. Hagyd e madarat is pihenni, mert ha átváltozol, újra egymáséi lehetünk.

– Hogyan tudnék átváltozni, amikor – nézz rám – hús-vér ember vagyok! Ha levetem sámánruhám, eldobom a dobot, megtörik a varázs, és többé még így sem találkozunk.

– Akkor fordulj vissza, édes párom – válaszolta szomorúan Szampó. – Ha neked a testem kell, rátalálasz az alvilágban. Ott nyugszik lent.

– Nem azért jöttem hét mezőn át, hogy elveszítslek, hanem azért, hogy megtaláljalak. Nem akarlak többé elengedni. Lásd, minden mezőről elhoztam kedves virágodat. Fonok belőlük kötelet. Derekadra hurkolom, és viszlek magammal, vissza az élők honába.

– Az én derekam kötél már nem illetheti, virágok kelyhén a földre vissza nem ereszhetsz. Eredj, Mirmidó, és próbálj szerencsét odalent.

A látomás, ahogy jött, eltávozott. A sámán még integetett, és darabig szaladt utána, de tudta, hogy a föltételeivel őt többé itt már nem találja. Újra megütötte hát a dobot, és amikor föl szállt a madár hátára, eltépte az utolsó, a hetedik, jajgatva kiáltó húrt.

– Lásd, ügyetlen kezed elszakította életem utolsó szálát is, mivel zengem majd éneke? Miként fogok aggódókat bátorítani, megfáradtakat serkenteni és szomorúakat megvigasztalni? Visszaviszlek a sarkcsillag alján lévő lyukig. Ott meg kell halnom, tovább nem segíthetek. Bújj vissza a földi világba, mert neked ott a helyed.

A lélekmadár kőként sebesen zuhant lefelé. Mirmidó szinte semmit sem látott a virágokkal teli, elsuhanó rétekből. Úgy rémlett neki, hogy ismét álmodik, vagy az időt fékezte le benne ez a rohanás. Hirtelen ott ült a lyuk szélén, és látta maga alatt a tetejetlen fa lombsátrát. Kötelet font a hét virágból, és leereszkedett rajta a fa koronájáig. Innen már ismerős volt az út. Lassan csúszva, az ágcsomkokon kapaszkodva, mind lejjebb jutott. Meglátta maga alatt a kunyhókat és az integető embereket. Frissen főtt vacsora illatát hozta felé a langyos szél, és megkordult a gyomra, de elszánt volt. Tudta, ha most itt marad közöttük, e világban, véget ér az útja, és sohasem jut el az alvilágba, hogy találkozzék Szampóval.

A sámánfa alatt már látta a sötét lyukat: a Föld Köldökét, amelyen keresztül le kell szállnia az alsóbb régióba. Földet érve megütötte dobját, majd belecsúszott a lefelé vezető üregbe, és vak sötétség vette körül. Így zuhant lefelé. Egyszerre szúnyogok hada támadta meg, és véresre marta viszkető testét. Azután halvány derengésben kiégett, barna rétet látott. Ismeretlen szellemek tolongtak körülötte, és mérges nyálat köptek rá. Ide-oda taszigálták, majd elvették csörgős botját.

– A feleségemet, Szampót keresem – mondta nekik ocsúdásában a sámán. – Adjatok választ, hol lelem?

– Nálunk ugyan nem találod, de azt sem tanácsoljuk, hogy tovább menj, mert élőknek innen nincs visszaút!

Mirmidó ismerte sámán elődeinek tanítását, tudta, hogy amíg dobja szől, és szakállát le nem vágják, megmarad mágikus ereje, amelyen még az alvilág szellemei sem győzedelmeskednek. Megütötte hát, és tovább csúszott lefelé. A gyér derengés megszűnt. A vak sötétben úgy érezte, mintha mérges pókok gyötörve siklanának teste körül.

Amikor megérkezett a második rétre, amelyen az alvilág vaksi mécsese pislákol, úgy látszott, azok a szellemek, akik körülveszik, körmeikkel bőrét szaggatják, és gúnyosan becsmérlik, mintha valaha ismerősei lettek volna. Elvették füves zacskóját, és a Szampót kutató kérdésére kinevették.

Mirmidó megütötte a dobját, mire a rút szellemek szétoszlottak, és ott találta magát a szűk alagútban, melyben siklott tovább lefelé. Egész testét hangyák lepték, és fájdalmában föl-üvöltött. Amikor lehuppant a harmadik rétre, ahol a kiégett fű erős torzsái szurkálták, újabb

szellemek vették körül. Erős állkapcsukkal harapdálták, és köpenyéről leszaggatták csengőit. Falujának egykori gazemberei voltak: tolvajok, rablók, gyújtogatók, akiket a becsületes emberek elkergettek. A rét minden derengését csupán egy mécs kifolyt, pislákoló olaja nyújtotta.

– Miért ordítasz itt, ahol a madár sem jár? Miért háborgatod a holtak nyugalma?

– Eljöttem hozzátok, hogy Szampót megkeressem, és fölvigyem a világba.

– A te feleséged nem itt nyugszik. Takarodj innen, míg egészben vagy, különben fölhabálunk.

Mirmidó megütötte dobját, és ott találta magát az alagútban, ahol förtelmes váladékokon csúszott lefelé. Nem volt kétséges, hogy bolhák hada ugrált rá, és keservesen csípni kezdték. Amikor leesett a negyedik rétre, amelyet könnyek öntöztek és tettek ingoványossá, a vak-sötétben egy levágott, égő gyermekujj kihunyó fénye mellett elvetemült szellemeket látott, akik jajgató asszonyokat faltak. Ezek a kitaszított lelkek csupa apró fattyak voltak, akiket anyjuk még a testében megölt és elvetélt. Most Mirmidó ellen fordultak, elvették sámánkoronáját, és tagjait rágni kezdték.

– Mielőtt széttépnétek, mondjátok meg, hol találom Szampót?

– A te feleséged bizonyosan képtelen volt rá, hogy gyermeket foganjon, különben lehet, hogy mint magzatgyilkos, ő is itt pusztulna. Takarodj innen, míg van lábad!

Mirmidó megütötte a dobját, és belezuhant az alagútba, amelyben sebesen csúszott lefelé. Mérges tetvek másztak belé, és szívni kezdték a véré. Így zuhant az ötödik rétre, amelyen a falubéli, hajdan volt öngyilkosok egymásból lakmároztak, és amint megkaparintották, rögtön leráncigálták róla varázsló köpenyét. Az egyetlen pisla fényt a legutóbb érkezett gonosz lélek kihunyó tekintete vetette e búzló rétre.

– Hol találom kedves feleségem, Szampót?

– Úgy volt neked kedves, hogy a nyakát szegted!

– Nem rátok tartozik az ítékezés. Mondjátok végre, hol lelem őt?

– Addig tűnj el innen, míg egyben vagy.

Mirmidó megütötte dobját, és belezuhant a förtelmes fekete lyukba, majd csúszott tovább. Mérges darazsak támadtak rá. Ha nem hunyja be a szemét, kivájják, és üregében fészket raknak. Amikor lehuppant a hatodik rétre, alvadt vértócsákban gázolt, és vétlen bemocskolta magát. A sötétből csak egy eltaposott szentjánosbogár utolsó fénye villant, miközben erősza-kos lelkek vették körül, lehúzták hétmérföldes nemezcizmáját, és csontját husángokkal törni kezdték. Gyilkosok voltak, akik egykor ártatlan embereket pusztítottak.

– Mondjátok, hol van hát Szampó, egyetlen, drága feleségem? – ordította fájdalmában a sámán.

– Ha igazán kedves lett volna, nem vágod el a nyakát. Minden áldozat vére idefolyik. Fürödj csak meg és ragadj bele, megérdemled. De ha rá akarsz találni, addig lódulj innét szaporán, míg van erőd és ép csontod.

Mirmidó megütötte dobját, és az alvilág sötét lyukában, mint híg salak a belek utolsó szakaszán, csúszott lefelé. Patkányok özönlöttek el, és lerágták orrát, fülét, mire anyaszült mezíten, kezében dobját szorongatva, lehuppant a hetedik mezőre.

Teljes volt a csend, végtelen, süket és fenyegető. A réten csak tapogatózni tudott, mert itt már valamennyi fény kialudt. Érezte, mindent betölt a gonoszság. Egy hatalmas szellemkirály állta útját, aki láthatatlan volt, kiszakította kezéből varázsdobját, és forró fogójával tépdetni kezdte a húsát.

– Mielőtt marad belőlem valami, mondd meg, hol találom Szampót, akiért hét halott réten át, kínok között csúsztam és zuhantam lefelé az alvilágba.

– Megmutatom, ha fölküldöd a lelked, és itt marad nálam a tested.

– Nem azért jöttem, hogy nálad legyek, hanem azért, hogy magammal vigyem a feleségem.

– Akkor csak keresd!

Mirmidó előre tapogatódzott a vaksötétben. Csontok és málló testek között kutatott, miközben úgy érezte, végleg megáll az idő, és ebben a világban semmi sem érvényesül, amit odafent megszokott. Nem tudhatta, mióta keres az alvilág legalsó réjtjén, ahol az ártatlan áldozatok feküdtek, amikor kezével végre egy ismerős testet érintett.

Olyan érzése támadt, mintha villám ütötte volna meg, és összerándult, amikor ujjaival Szampó lágy vonásait érintette. Végigtapogatta, és amikor véglegesen megbizonyosodott, hogy ő a felesége, szólíthatni kezdte...

– Én vagyok, Mirmidó, a falunk sámánja. Éjjel-nappal utaztam utánad. Bejártam érted a túlvilág virágos réteit, és leszálltam hozzád, hogy végig szenvedjem az alvilág bűzös mezőit. Most végre megtalálalak. Miért nem mozdulsz, kedvesem?

De a nő nem felelt

– Kiengedted a vérét, és hideg szobor lett – mondta neki a nagy szellem.

Mirmidó csupasz testével ráfeküdt a mezítelen tetemre. Bőr a bőrrel érintkezett.

– Fölmelegítelek. Szádon át tüdődbe levegőt lehelek, csak végre mozdulj meg.

Csodák csodájára, a test lassan engedelmeskedett.

– Ölelj, Szampó!

A kar ölelt, és nyaka köré fonódott.

– Szeress, Szampó!

A nő öle föltárlt, és átadta magát férjének.

– Miért nem sutogsz szerelmes szavakat, mint régen? – kérdezte Mirmidó.

A nő nem felelt, szeme nem nyílt ki, mert tükre, a lélek, egy másik világban maradt. Mirmidó föluggrott.

– Állj föl, kedvesem, és kövess!

A test engedelmeskedett, de nem szólt és nem ölelt, csak járt, akár egy fölhúzott játékbaba.

– Mi lett belőled, Szampó? – jaldult föl a sámán, és zokogni kezdett.

– Nem látod, esztelen? – szólt kisvártatva a nagy szellem. – Törékeny testéből kiűzted a lelket, és itt az alvilágban nem maradt más belőle, csak a porhüvely.

– De én sámán vagyok, és visszaadhatom az életét.

– Ha a testét egyszerre fölviszed innen, és lehozod a túlvilágból a lelkét, hogy újra egyesítsd. Megkísérelted, de az élet fáján egy időben vagy csak lefelé, csúszhatsz a földbe kapaszkodó gyökereken, vagy fölfelé mászhatsz az égbe meredő ágakon. Az időt pedig te sem győzheted le.

– Mit tegyek?

– Halj meg! Akkor lelketek odafent, testetek pedig idelent egyesül.

– Próbáltam ezt is, azt is. Megtaláltam a lelkét odafönt, de mit ért a teste híján? Nem ölelt, szerelmében nem vált veritékessé. Lejöttem hozzá, és itt állok kiszolgáltatottan, mezítelen. Enyém lett újra a teste, csak hogy mit ér ez az egész nász, a nekem nyújtott érzelmei és a lelke nélkül?

– Testben a lelket csupán a középső világban élvezheted. Mindketten megkaptátok a legnagyobb boldogságot, amit ember csak egyszer élvezhet: a földi életet, de azt kioltottad benne. Hiába vagy varázsló, Szampót a földön többé nem leled. Hanem, itt a dobod. Eridj, amíg nem késő, míg meg nem gondolom magamat. Térj vissza az élők közé, hogy sírig tartó szenvedéssel vezekelhess.

Mirmidó átvette dobját, és megütötte. Eltűntek körülötte a testek, és sorra a gonosz szellemek. Tapintotta maga előtt az Életfa hajszályökerét, amelynek legalsó szálai az alvilág legmélyebb rétaján értek véget. Szorosan megmarkolta és mászni kezdett rajta fölfelé. Ahogy a gyökerek vastagodtak, és mind inkább erőteljesebben duzzadtak, sorra elérte a felsőbb réteket, majd egyenként visszakapta sámanöltözetét.

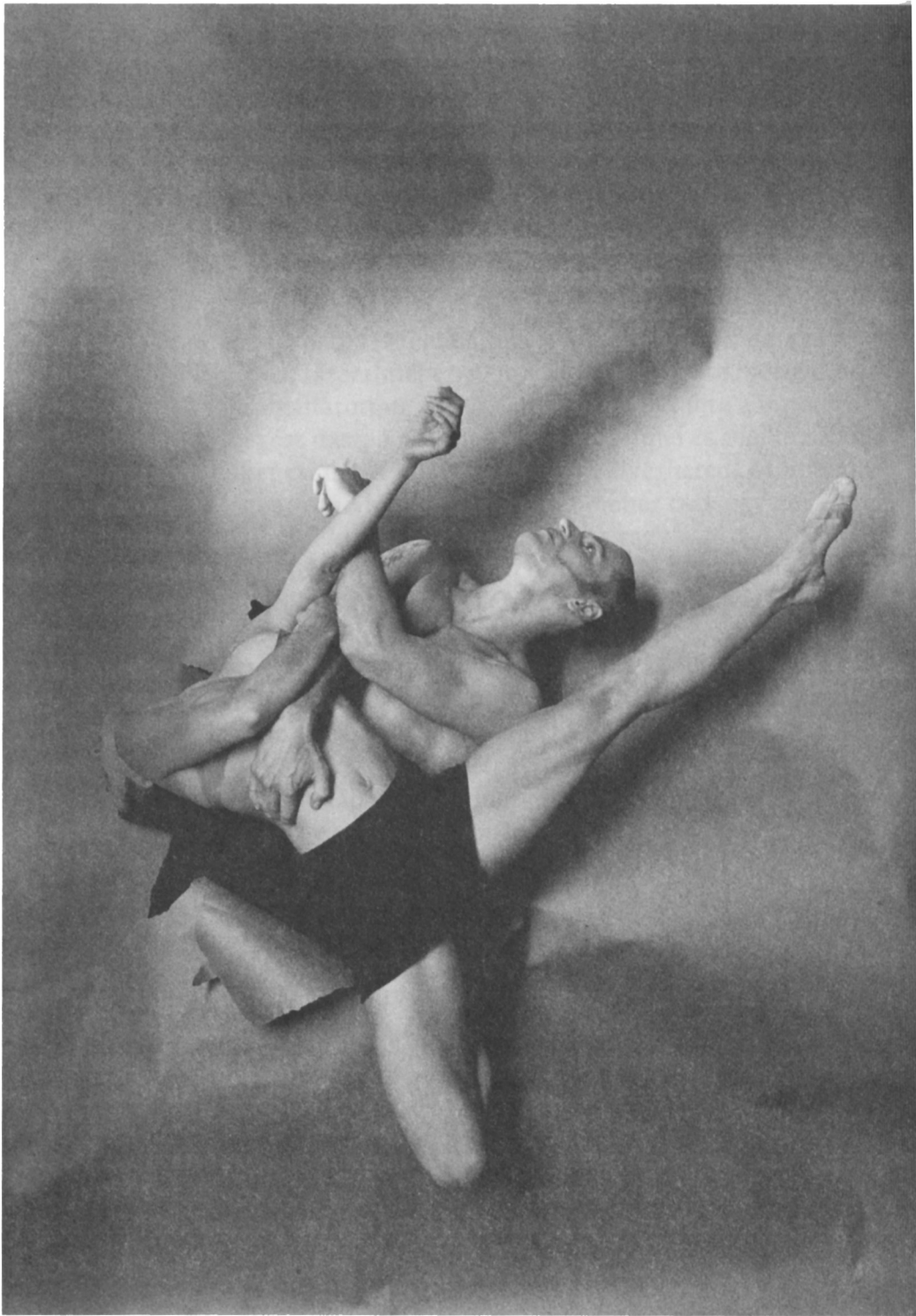
Amikor megérkezett a fa tövéhez, és a Föld Köldökén e világra kimászott, körülötte éppen elült a lármás nappal, csak a tetejetlen fa tövében pislákol még a táborűz néhány parazsa. Megverhette volna dobját, hogy kunyhóikból előjöjjenek az emberek. Már úgyszólván nagyon kíváncsiak voltak, hogyan sikerült neki az utazás, és elhozta-e magával élete párját?

De Mirmidó letette dobját, és nem ütött rá többé; levetette sámanruháját, és nem öltötte magára soha. Végtelen szomorúságot érzett. Az élet kincse, mint korty víz a szomjazónak, visszahozhatatlanul kifolyt repedt korsajából. Élni, de meghalni sem volt már kedve. Kudarccal nem mert az emberek elé lépni, és tapasztalatairól figyelmeztetni őket. Olyanná vált, mint aki testét-lelkét elveszítette.

Befeküdt a kunyhójába, és ott találtak rá. Feje fölött nézte a tető gerendáját, amint a melegben tovább nyílik benne a repedés. Nem zaklatták többé. Álmodott talán sötét és virágos rétekről, vagy kihunyt benne az ábránd? Gondolatban kereste-e még hitvesét? Nem maradt más körülötte, csak a bánatos csend és a kunyhóját kitöltő, emésztő magány.

Hódmezővásárhely, 1998. jan. 27.

VÉGTISZTESSÉG

Szampó és Mirmidó kéz a kézben lelépett a színpadról. Kibújtak jelmezeikből, és a maguk rakta máglyára álltak.

- Meggyújtod? – kérdezte Piroska, és András markába nyomott egy doboz gyufát.
- Mi lesz a hamvaiddal?
- Elhantolják. Visszatérek Földanyához, akiben fogantam. Téged miként temetnek?
- Szórjanak a tengerbe. Engem e földrészen túl Jemanzsá fogad.
- Akkor ismét szétválnak útjaink? Már reméltem, hogy az elemésztő tűzben végre összefonódunk.
- Te is, én is más elem voltunk.
- Föld és víz testvérek – mondta Piroska. – Az óceánban előbb-utóbb párává válsz, és felhőként fölém szállsz.
- Esőként visszahullok rád...
- ...és akkor végre megtermékenyítesz.

Hódmezővásárhely, 1998. márc. 14.

SZENTI TIBOR
író, néprajzkutató
rövid életrajza és munkássága

Hódmezővásárhelyen, 1939-ben, iparos családban született. Ősei a régi iratok szerint *szántóvetők* voltak. Szülővárosában, a Bethlen Gábor Gimnáziumban 1958-ban érettségizett, majd Óbudán egészségügyi főiskolát végzett. 1963-ban nősült, és feleségével két gyermeket neveltek föl.

Húsz évig a Csongrád Megyei Kőjál-nál járványügyi ellenőrként, egy évig az Állatorvos Tudományi Egyetem hódmezővásárhelyi állategészségügyi főiskolai karán üzemméternőkszakoktatóként, végül 1980 decemberétől az Erzsébet Kórházban mint egészségnevelő dolgozik. Közben kilenc éven keresztül szakmai tantárgyakat oktatott a helyi egészségügyi szakközépiskolában.

1973-tól tagja a Magyar Néprajzi Társaságnak, 1978-tól a TIT-nek. A Debreceni Agrártudományi Egyetem hódmezővásárhelyi mezőgazdasági főiskolai karának 1980-tól külső tudományos munkatársa. A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Albizottsága Néprajzi Csoportjának megalakulása óta tagja. A Magyar Orvostörténeti Társaságnak 1981-től tagja. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alap Irodalmi Szakosztályának 1987-től megszűnéséig. A Szeremlei Társaság alapító tagja. A Nagy Lajos Irodalmi és Művészeti Társaságnak 1992 óta. Több helyi középiskolának, alapítványnak kuratóriumi tagja. Politikai pártokhoz sohasem tartozott.

1987-ben az Eötvös József Alapítvány egyéves ösztöndíjban részesítette. Az Országos Néprajzi- és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatokon 1972 és 1978 között három I., egy II. és egy III. díjat kapott. A Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Albizottságának 1991. évi néprajzi pályázatán I., az 1992. évin II, az 1993. évin pedig III. díjat kapott.

1976-ban a kulturális miniszter okleveles dicséretét, 1983-ban a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának Kiváló Munkáért kitüntetését kapta. Hódmezővásárhely Városi Tanácsa 1989-ben Pro Urbe díjjal jutalmazta.

Szakmai kitüntetései: a Magyar Néprajzi Társaság 1977-ben Sebestyén Gyula Emlékéremmel, a Gondolat Könyvkiadó *Parasztvallomások* c. könyvéért 1986-ban nívódíjjal, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alap Irodalmi Szakosztálya 1989-ben Bölöni György irodalmi díjjal, az 1990-i budapesti Televíziós Dokumentum- és Publicisztikai Filmfesztiválon irodalmi forgatókönyvéért a *Telefaktum* díját nyerte el, a Darvas József Alapítvány kuratóriuma 1992-ben Darvas József Irodalmi Emlékdíjjal, a DATE állattenyésztési főiskolai kar 1994-ben Tiszteletbeli Polgára kitüntetéssel, a Hódmezővásárhelyi Zenebarátok Köre 1996-ban Péczely Attila-díjjal, 1995-ben a Magyar Szellemi Védegylet „Tiszteletbeli tagja” elismeréssel, majd 1997-ben „Rendületlenül” diplomával tüntette ki.

Írása nyomtatásban először 1966-ban jelent meg. Megjelent munkáinak száma száz fölött van. Önálló kötetei: *A tanya* (Gondolat Kiadó, 1979.); *Parasztvallomások* (Gondolat Kiadó, 1985.); *Vér és pezsgő* (Magvető Könyvkiadó, Tények és Tanúk sorozat, 1988.); *Paráznák* (Hódmezővásárhely, 1993.); *A tetejettlen fán* (Szeged, Lazi Bt. 1997.); *Jocó, szólnak a harangok!* (Hódmezővásárhely, Lazi Bt. 1998.); *Bibó Lajos vallomásai*. (Hódmezővásárhely, Lazi Bt. 1999.)

Egészségügyi tárgyú kötetei: *Egészségünkért* (Hódmezővásárhely, 1991.); Mentálhigiénés sorozata Szeged – Hódmezővásárhelyen: *Empátia*, 1993; *Önismeret*, 1994; *A hit*, 1994; *A halál*, 1994; *A szeretet*, 1994; *Megkapaszkodás és elszakadás*, 1995; *Állat vagy ember?*, 1995.

Társszerzőkkel írt és sajtó alá rendezett könyvei: Dombi Kiss Imre *Pokoljárásom* (Magvető, Tények és Tanúk, 1983.); Bicsérdy Gyulával és Facsar Imrével *Dél-alföldi marhavész a XIX. század első felében* (Hódmezővásárhely, 1986.); Zsótér Gergellyel *Mindszenti vőfélykönyv* (Szeged, 1987.); Bicsérdy Gyulával: *Állatjelölések* (Hódmezővásárhely, 1998.).

Lektorált szerkesztett kötetei: Vajda Mária *Hol a világ közepe?* (Kecskemét, 1988.); Csorcsán Szűcs Imre *Parasztversek* (Hódmezővásárhely, 1997.)

Dokumentumfotóiból 1990 és 1996 között több városban és községben nyolc alkalommal rendeztek kiállítást. A Magyar Televízióval irodalmi forgatókönyvei alapján több mint 30 dokumentumfilmet, a Duna Televízióval pedig több mint 20 riportfilmet készített.

Saját könyveiből és az általa szerkesztett kiadványokból több mint tíz szerzői estet tartottak. *A tetejetlen fán* c. kötetéből a budapesti Humánia Drámai Műhely 1998 tavaszán Pesten két, Hódmezővásárhelyen 1998 őszén egy alkalommal irodalmi estet rendezett.

Szenti Tibor tudós néprajzkutató élettapasztalatának értékes finom párlata ez a jelentős irodalmi alkotás: az örök férfi és az örök nő egymásratalálásának, elszakadásának, együttlétének megannyi lelkifordulata, tapasztalata rajzolódik ki olvasmányosan, izgalmasan az egymás mellé rendelt elbeszélésekben.

Ez az a könyv, melynek novelláit összefüggő regényként is lehet olvasni. A konfliktusok az emberiség történelmi és mai valóságának majd minden problémáját, drámai tartalmát is belerajzolják az örök férfi és az örök nő mibenlétének gyönyörű szerelmi szövevényébe.

Szenti világa képletesen is fénnyel teli légpárnán lebeg.

ISBN 963 9114 23 5

980 Ft